

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
MÜCADELESİNDE

Yeni ÇÖZÜM

Açık Siyasal Dergi 1300 TL Yıllık Abonelik - Yıl 3 Sayı 21

ŞUBAT '89

ÇÖZÜM'den

Merhaba,

Zamlar birbirini kovalıyor. Emekçi halkın ekmeği her gün bir lokma daha küçülüyor Sefalet tabloları gazete manşetlerinden inmez oldu. Çöp bidonlarını karıştıranlar, evine götüreceği ekmek parasını bulamayınca intihar edenler... Ve tablonun arka yüzünde hızla "trilyoner" leşen bir avuç "hanedan" üyesi ve yakınları.

DEMKAD'lı Kadınlar, gerçekleştirdikleri "HAYAT PAHALILIĞINA SON" mitingi ile zamlar altında inleyen emekçi halkın, zama, zulme, yoksulluğa karşı isyan sesi oldu. Çoğunluğunu emekçi halkın oluşturduğu 5 bine yakın coşkun insan kalabalığıyla halaylar çekerek haykırıldı. Bu anlamlı kitle gösterisi kapak konumuz oldu ve bularıyla sayfalarımızda geniş bir yer aldı.

İşkenceye Karşı Avrupa Sözleşmesi'ne atılan imzanın mürekkebi bile kurumadı henüz. Üstelik 1 Şubat'tan itibaren "işkence merkezleri" Avrupalıların denetimine açılacak. Egemenler bir yandan bu "caydırıcılığa" karşı yeni teknikler geliştiriyorlar. Ekip otoları "sorgu odalarına" dönüştürülüyor. Diğer yandan da, pervasız saldırılarını sürdürüyor-

lar, Cizre 'de tüm bir köy halkına "kaminızı doyuramıyoruz, bari insan dışkısı yedirelim" dercesine yapılanlar, meydanlarda toplu işkence seansları, İstanbul 2. Şube 'de işkenceler sonucu öldürülen hırsızlardan sabıkalı Papiş. Avrupa'ya denetleneyeceğiz de, yalnız bize iki gün önceden haber vermelliler diyen Dışişleri sözcüleri nasıl da samimiler işkenceye karşı oldukları konusunda. Bu konuya ilişkin üç ayrı yazımız var bu sayımızda.

Yerel yönetim seçimlerine iki aydan az bir süre kaldı. Siyasi partiler şimdiden sandalye kavgasına düştüler. Herkes "ben daha demokratım, halktar yana olan benim" masallarını anlatıyor. Özgürlük deyince, kendi özgürlüklerini yasakları anlayanların yarasına melhem olamayacağını bir gün farkedecek halkımız ve hakettikleri yanıtı verecek onlara. Demokrasi oyununun başrolünü oynayan partilerin gerçek yüzünü sınıfsal kökenini ve ne denli demokrat olduklarını anlatan yazımız orta sayfa konumuz oldu.

1 Ağustos Genelgesi saldırısında, tutsakların açlıkla ördükleri barikata çarpıp gerileyen iktidar güçleri, bir kez daha denediler şanslarını. Ve bir kez daha direnenler kazandı. Buldukları tünelin ardından iş-

kenceleri ve hak gasplarını pusuya yatanlar, bir kez daha yenilgiyi kabullenmek zorunda kaldılar. Sağmalcılar'daki saldırıların ve direnişin öyküsünü, süreci bizzat yaşayan siyasi tutsakların kaleminden aktarıyoruz,

Tez-Koop-İş 3 no.lu şubesi, olağanüstü bir genel kurul yaşadı. Koltuk sevdasıyla sahtekarlığı, üçkağıtlılığı, işveren ve Türk-İş'in ağalarıyla işbirliğini meşrulaştırmaya çalışanlar yanında sınıf sendikacılığı anlayışıyla hareket edip koltukları hiçe sayanlara tanık olduk. Bu kongrenin perde arkasını ve sayfaların da ahkam kesen "İşçi Dünyası'nın gerçek niteliğini aktaran bir mektup yeralıyor.

Basındaki tekelleşmeyi, Horzum olayını yorumlayan yazıların yanısıra çeşitli çeviriler, haber yazıları da dergimizde yeralıyor.

Son artan hayat pahalılığından dergimizin de etkilenmemesi mümkün değildi. Ya dergimizin fiyatını artıracak, ya da okuyucularımızın alım gücünü aşmıyacak bir yöntem bulacaktık. Dergimizin kuşe kapağını çıkartarak böylece bir çözüm bulduk. Anlayışla karşılanacağını umuyoruz.

Gelecek sayıda buluşmak üzere.

Dostlukla

İÇİNDEKİLER

Başyazı	3-4
"Hayat Pahalılığına Son" Mitingi Coşkun Bir Katılımla Gerçekleştirildi	5-7
"Hayat Pahalılığına Son" Mitingi ve Düşündürdükleri	8-9
Ankara'da Soyutlanan Baskılar ve Devrimci Tavrı	10-11
Duyarlı Milletvekilleri Yoğunlaşan işkence Olaylarını Kınadı	12-13
Kürt Halkı Gerçeğini Kabullememe, Cizre'de İnsan Pisliği Yedirtti	14-15
İşkencede öldürülenin Adı Hacıhüsrevlilere Gözdağı Operasyonu Oldu	16
Sağmalcılar Cezaevinde Tünel Bahanesiyle Baskı ve işkence Meşrulaştırılmaya Çalışılıyor	17
Tez-Koop-İş ist. III Nolu Şube Olağanüstü Kongresi ve Perde Arkası	18-20
Kadınların örgütlenmesi: AMNLAE	21-23
Kongrelerde Devrimci Tavrı, Otomobil-İş'in Bursa Şube Kongresi	24-25
Haberler	26
İran Yönetimi Düzen Aleyhtarlarını Yok Etmek İçin istihbarat Örgütleriyle işbirliği Yapıyor	27
Lenin'i Öğrenmek	28
Halk için Konuşmalı ve Yazmalıyız	29-31
Oligarşinin Partileri ve Retormizmin Hayalleri	32-42
Devrimci Sendikal Mücadele ve Bir Pragmatizm örneği	43-44
ihanet ve Gerçekler	45-47
Çürümüşlüğü, Kokuşmuşluğu 12 Eylül Sonrası Modeli: "İhracata Yönelik Hayalleşme	48-49
Basında Şeytan Üçgeni	50
Sanat-Sınıf-Siyaset ilişkisi	51-53
Bankatlar Arkasında 21 Günlük Yaşam ve Direniş	54-61

Saklılı: Metin Yavaş
Ya. İq. Md. Erdiye Yazar Eksp.
Teknik: Hamide Dönme Tuncan
Baskı: Son Havadır Vah Olan Tesisleri
FİLM: Delta Grafik
Dağıtım: Hürriyet Building
Yayın ve Yazışma Adresi: Nispetiye Mah. Yen-
ışma Sok. Kaleiçi İşhanı No: 11 Kat: 3
Tel: 512 24 14 SULTANAHMET / İST.
İstanbul-İstihbarat Bülteni: Mevlanapasa Cad. Emlak Sok.
Araç Apt. No: 6/5 LALİTİ
Tut. içi abone: 6 Ayık 7.000, 1 Yıllık 10.000 TL
Tut. dışı abone: 50 DM.

BÜROLARIMIZ:

Akara Bürosu: Seydam Cad. 59. Sk. Ortaklar Etila
Pazarı Kat: 1
Bakura Bürosu: Marnein St. Elmiri Apt. No: 12/17
İHHİYE

Bursa Bürosu: Taktakale Çelebiiler Cad. Akademi
İşletici İş Bürosu Kat: 3/99
Etila Bürosu: 1. Harput Cad. Kırkmas İşhanı
Kat: 3 PK: 24
Etila Bürosu: Etila İşletici Kat: 1-5-69
İst. Etila Bürosu: Çiğdem Cad. Çevreli Sk. No: 20
Kat: 4 KARTAL
İzmir Bürosu: Feriyeşah Bulvarı 1307. Sk.
Köşerö İşhanı No: 605-606 Kat: 6 Narmane
Kara Bürosu: Kızılköyün Bey Cad. Kara
Mücadele Gazetesi Tel: 3783
Malatya Bürosu: Özenci Karay Cad. Yılmaz İşhanı
No: 59 Kat: 4
Uşak Bürosu: Etila Mah. Değirgen Sok. Ham
Gediközü İşhanı No: 18
Frankfurt Bürosu: Postfachstraße 40 61338 3 6000
Frankfurt 90 ALMANYA
Paris Bürosu: 34 Rue des Faubourg Saint Denis
75010 FRANSIZ Tel: 456 6789

İKTİDAR ALTERNATİFİ OLMA DEVRİMCİ BİLİNCİNE SAHİP OLUNMALI

Devrimci solun kitleler üzerindeki etkisi her geçen gün artarak yaygınlık kazanmaktadır. Oligarşinin emekçi kitleleri sindirip onları pasifize etme doğrultusunda süregelen politikası, ağır ve sancılı bir biçimde de olsa, geriletilmektedir. Devrimci sol güçlerin yükselen pratik faaliyetinin oligarşinin iktidarına karşı şimdilik iktidar alternatifi yaratmıyor olması, onun, yani Devrimci Hareketin, ciddi devrimci alternatif yaratmayacağı anlamını taşımamaktadır. Sürecin tamamlanmasında, devrimci solu oluşturan unsurlar, oligarşinin iktidarına karşı, gelişen devrimci hareketin alternatif güç olacağı devrimci gerçeğine, şimdiki süreçte olanaksız gibi gözükse de, başta kendilerini ve örgütlemeye faaliyetinde bulundukları kitleleri inandırmaları gerekmektedir. Sürekli milli kriz içinde bulunan yeni sömürge ülkemizin, ekonomik, sosyal ve siyasal istikrarsızlığı artmakta, bu da, batı türü ülkelerde rastlanmayan toplumsal koşullardaki hızlı değişimleri beraberinde getirmektedir.

Askeri faşist cuntanın ve onun devamı sivil faşist cuntanın, emekçi kitlelere yönelik baskı-terör sarmalı ve diğer karşı-devrimci yöntemleri ile yarattıkları baskı-şiddet ortamında sindirilen kitleler, devrimci sol güçlerin siyasal arenada varlıklarını hissedilir hale getirmeleri üzerine, pasiflik durumlarından yavaş yavaş sıyrılmaya başladılar.

Ekonomik ya da benzer başka nedenlerle de olsa, çok basit gibi de görünse bazı gelişmeler karşısında tepkilerini göstermektedirler.

Kitlelsek kırıdamalardan hoşnut olmadığımız her fırsatta dile getiren Özal'ın, "depolitasyon ortamı kırılıyor" diye ifade et-

tiği, kırıdamaya başlayan kitle tepkisinin yarattığı siyasal kaygıdan başka bir şey de değildir. Özal'ın kaygılanı yersiz değil. Ülkemiz koşulları hızlı değişimlere sahne oluyor. Sözü edilen hızlı değişimlere "burjuva çerçevede" oligarşinin partilerinden en iyi ayak uyduran ANAP idi. Özal iktidarı karşısında burjuva muhalefeti olduğu halde, siyasal gündemin belirlenmesinde, Özal ve partisi tek başına hareket edebilecek konuma sahipti. Ne var ki, Özal ve partisi bundan böyle mevcut konumunu sürdürmede zorlanacaktır. Burjuva muhalefeti- nin çok kısmi etkisiyle beraber, esas olarak, devrimci solun devrimci faaliyetindeki gelişmeler bundan böyle belirleyici olacaktır. Oligarşinin iktidar ve muhalefet partileri, tek başlarına gündemi saptama özgürlüğünü yitireceklerdir. Alternatifim yok diye burjuva muhalefet partileri karşısında övünen Özal, gündemin belirlenmesinde, aktif rol oynayacak olan devrimci solu karşısında bulacaktır.

Önümüzdeki dönemin belirleyici ögesi, hemen her alanda, devrimci örgütlenme ile devrimci faaliyetteki hızlanış olacaktır. Devrimci kadroların enerjileri ve moral gücü oligarşiye karşı, devrimci solu alternatif bir güç haline getirmede önemli olacaktır. Kitleleri örgütlemeye gösterilecek maharet, devrimci mücadelenin halk kitlelerine doğru yayılmasının -en geniş anlamda- nesnel koşullarını yaratacaktır.

Devrimci sol dışında bir bütün olarak diğer solun kitlelsek, kadrosalya da potansiyel güç bakımından -bir çok örnekte görüldüğü gibi- hesaba katılacak yanı olmadığı, olabildiğince güçsüz ve cılız olduğu görülmektedir.

Bu noktadan hareketle yanlış bir değerlendirme olduğu halde, devrimci sol güç-

lerin içinde yer alanların çokça yaptıkları önemli sayılabilecek bir eksikliğe değinmekte yarar var: Hemen her durumda, özellikle kitlelsek bakımdan devrimci solun diğer solun bütününden nicelik olarak yaygın olduğu doğrultusunda görüş ileri sürülmektedir. Öyle sanılıyor ki, devrimciler açısından alınabilecek tek kistas, biz mi daha güçlüyüz, yoksa dışımızdaki sol mu? Bu türden kıyaslamaların bazı durumlarda anlamı elbette vardır. Ne var ki, sınıf mücadelesinin şimdiki aşamasında genel solup (dışımızdaki solun) gücü göz önüne alındığında kıyaslamada bulunmanın fazla bir önemi olmadığı anlaşılmaktadır. Esas olarak, sınıflar mücadelesinin bir tarafında oligarşi, diğer tarafında devrimci sol güçlerin mücadelesi ve bu devrimci mücadele çizgisinin kitleler üzerinde yarattığı etkinin oluşturduğu devrimci potansiyel...

Bu çerçevede, devrimci solun temel hedefi, sol içinde güçlü olmak, onun için de iktidar olmak gibi bir düşüncesi savunmak olamaz. Böylesi bir düşünce. Devrimci Hareketin etki alanını sığlaştıran, onun gücünü olduğundan daha güçsüz görmeye yol açar. Devrimci bir hareketin temel hedefi, siyasal iktidarı almaya yönelik olacak kadar ileri boyutta olmalıdır. Şimdiki süreçte böyle bir devrimci hedef, hayal gibi gözükse de, gelecek açısından bakıldığında, gerçekleşmesinin hiç de olanaksız olmadığı anlaşılmaktadır. Fazla değil, daha bundan birkaç yıl öncesine bakıldığında (korkaklığın, sınıf mücadelesinden kaçkınlığın, ihanetin v.b. kol gezdiği bir dönemde) devrimci inanca bağlılıkla mücadele arenasında devrimci mücadeleyi sürdüren bir elin parmakları kadar az sayıda kararlı ve cesur devrimci solcu vardı. Oysa bugün bu sayı çoktan aştı, çok ileri mesafeler ka-

BAŞYAZI

tedildi. Binlerle ifade edilen rakamlara varıldı. Çok fazla değil, yakın gelecekte onbinlerden, yüzbinlerden... söz edilecektir.

Şimdiki haliyle, dışımızdaki solun bütününden güçlü oluşumuzdan hareketle küçük burjuvaca kibirlenmenin devrimci açıdan fazla önemi olmadığı bilinmelidir.

Şöyle diyelim:

Sözün gelişi, solun bütünü yüz kişi, bunun doksandokuz devrimci solcu ya da onbin kişinin dokuz bini devrimci solcu...

En iyimser ifadeyle bununla güçsüz solun içinde güçlü solcu olunur, başka bir şey olunmaz. Savunulan yanlış mücadele anlayışlarıyla, eskilerin deyişiyle, bir arpa boyu yol alamayacak kadar cılız, zayıf; kısaca, deneye ispatlandığı gibi geleceği olmayan, hep marjinal kalarak sol içinde güçlü olmanın belki oportünist ya da revizyonist gruplar açısından çok büyük önemi olabilir. Sınıf mücadelesinde genel "sol"un bütünü önemli bir güç haline geldiği koşullarda, sol içinde güçlü olmanın ideolojik mücadelesi verilecektir ve bu mücadelenin saflarının da, yer alan gruplar açısından önemi büyük olacaktır kuşkusuz. Ancak içinde bulunduğumuz süreçte, devrimci solun dışında yer alan oportünist ya da revizyonist solun-küçümseme anlamında söylemiyoruz-sınıf mücadelesindeki gücü hesaba katılmayacak kadar cılızdır.

Devrimci hareketi oluşturan unsurlar bu dönemdeki devrimci enerjiyi, sol içi ideolojik mücadeleyle değil, kitleler içindeki devrimci sol potansiyelin örgütlenmesi doğrultusunda harcamalıdır. Kendimize şöyle sormalıyız: Biz, oligarşi karşısında kitleler tarafından ciddiye alınır cinsten alternatif olacak güce miyiz, kitlesel ve kadrosal gücümüz nedir, mevcut iktidar karşısındaki konumumuz nedir; iktidar alternatif olmanın dinamiklerine sahip miyiz; devrimci coşku ve enerjimiz yeterli mi?

Bu ve benzeri sorulan kendimize sormalı, yanıtlan konusunda kafa patlatmalıyız.

Genel sol (güçsüz sol) içinde güçlü olma bizi sevindirir de, bulunan evrede, konuşma dilimiz bu olmamalıdır. Bu tür konuşmalar iktidarı alacak kadar siyasi hedefi geniş olmayan, küçük hesaplar peşinde koşmaktan yorulmayanlardır. Bu türlerin kaderi marjinal kalmaktır.

Devrimci proletarya, sığ ve basit hesaplar peşinde koşmaz, oportünist ve revizyonistler gibi bir tarafta marjinal kalma düşüncesi de taşımaz. Devrimci hedef genişledikçe, uğruna ölümlü ve her türlü fedakarlık etmeyi göze alunca, devrimci sorumluluk duygusu ve bilinci geliştikçe her türlü burjuva, küçük burjuva yanlışlardan, hatalardan, popülizmden, kariyerizmden insanı arındırır. Kendi bireysel egolarını tatmin etmek gibi, basit sayılacak düşüncelerden hareketle, güçsüzlük içinde en güçlü olmanın havasına kapılmaz. Güçlü olmanın verdiği küçük burjuva böbürlenme-

leriyle değil, devrimci mütevazilikle kitlelere gidilmeli, devrimci hareketimizin yarattığı potansiyel, en geniş anlamıyla, örgütlenmelidir. Varlığı, yokluğu -devrimci anlamda- doğru dürüst belli olmayan, dışımızdaki solla Devrimci Hareketimizi kıyaslama gibi bir yanlışla- düşüp, "diğerlerinden kat kat daha güçlüyüz" demek, kendi gerçek gücümüzü yadsımaktır.

Bu tür kıyaslamalar bulunan aşamada doğru değildir.

Bir kere, savunageldikleri pratik faaliyetleriyle dışımızdaki solun gelişme olanağı yoktu, aynı pratik çizgi savunuldukça, bundan sonra da gelişme olanağı olmayacaktır. Esas olarak güçsüz olmalarının temelinde, en iyimser yaklaşımla, sınırlan önceden belirlenmiş en az direnme çizgisindeki mücadele anlayışları yatmaktadır. Tabii örgütlenme becerisinde olmamaları da.

Daha başından devrimci mücadele çizgisini savunan ve bunu pratikte gösteren devrimci sol ise, kitleler üzerinde pasifikasyonun kırılması doğrultusundaki çok yönlü devrimci faaliyetini sürdürmüş, süreçte uygun düşen kitleselliğini yaratmış, azımsanmayacak ölçüde (oportünist grupların bile üzerinde örgütlenme çalışması yaptıkları) kitlesel potansiyel yaratmıştır.

Dışımızdaki solun (oportünist ve reformistlerin) cılız olmalarının günahına ortak olmak niyetinde değil. Bulunan aşamada -hiç tartışmaz- önemli bir güç ve devrimci potansiyele sahip olan devrimci solun niyeti sol içinde güçlü sol olmak değil, en geniş olarak kitleleri kucaklamış, onları örgütlemiş devrimci bir hareket olmak ve iktidar alternatifi siyasi bir güç yaratmaktır.

Her şey kendi elimizde... Belli düzeyde gelişme ritmine sahip olmakla beraber bunu yeterli bulmuyor, daha enerjik ve daha coşkulu çalışmanın, daha hızlı gelişmenin önemini belirtmek istiyoruz. Yaratılmış bulunan kitle potansiyelini çok iyi değerlendirmeliyiz. Örgütlenme anlamında yaratılan her boşluktan oportünist ya da revizyonistler yararlanma yolu arayacak; demagojik konuşma ve spekülasyonlarla kitlenin kafasını bulandırmaya çalışacaklardır. Kitleler nezdinde devrimci solcular yaygınlaştıkça, egemen sınıf sözcülerinin ve partilerinin saldırılarına uğrayacağı gibi, oportünist ve revizyonistlerin de dışmanca sayılabilecek karalamalarına tanık olunacak, oluyoruz. Revizyonist ve oportünistler kendi bildikleri yolda, bizler de kendi bildiğimiz, bizi ileri, önce iktidar alternatifi olmaya, giderek iktidarı almaya götürecek doğru devrimci çizgimizde yürümeliyiz.

Yeter ki bize gölge edilmesin...

* Not: Solun içinde gördüğümüz Kürt yurtseverlerini bu değerlendirmemizin dışında tutuyoruz. Onları başka bir yazının konusu olarak ayrıca değerlendireceğiz.

Yüklenmiş olduğumuz misyonla, artan hayat pahalılığına karşı kadınları ve tüm toplumu bilgilendirmek ve kamuoyu oluşturmak amacıyla gece, miting ve panel düzenlemek istedik. Gece başvurumuz keyifliğin tüm örnekleri sergilenerek engellenmek istedi; binbir güçlüklerle karşılaştık, ama hiç bir güç çalışmamıza engel olamadı.

Dr. Dışarıya çıktığımızda "HAYAT PAHALILIGANA SON" mitingi vardı..

Başvularda bulunduk. Gecemizin coşku ve kararlılığından ürkenler bu kez de mitingimizi engellemek için ellerinden geleni yaptılar. Önce "amaç maddenizi aykırı" dediler, sonra keyifliğin boyutlarından olsa gerek İstanbul Valiliği ve Dernekler Masası arasında konuyu sürüncemede bırakmaya çalıştılar.

Miting tarihinden (25 Aralık'tan) 48 saat önce tebliğ edilen tebligatta amaç maddemize aykırı olduğu gerekçesiyle İstanbul Valiliği'nce mitinge izin verilmediği yazılıydı. DEMKAD Yönetim Kurulu İstanbul Vali Yardımcısı Necati Develioğlu ile dernek tüzüğünün amaç maddesini görüşmeye gitti. Bunun keyfi bir uygulama olduğunu, alternatif yöntemlerle de olsa miting yapacağımızı vurguladık. İstanbul Valiliği'ne dava açarak yürütmeyi durdurma kararı istedik. Ve sonuna kadar uğraşacağımızı belirttik.

Diğer yandan 8 Ocak 1989 Pazar günü Şişli Hürriyet Tepesi'nde yapmak üzere miting başvuru evraklarımızı yeniden tamamlayıp bir hafta ara ile Tertip Komitesi olarak başvuru yaptık. Gene aynı kişiler, gene aynı konu ve gene aynı çalışmalara yeniden başladık. Kararlılığımızdan, mücadele azmimizden hiçbir şey yitirmeden aynı coşkuyu taşıdık içimizde.

Bizlerin kararlılığı karşısında evrakları alan güvenlik şubesi görevlileri evraklarımızı tek tek inceleyip gerekçe aramaya çalıştırlarsa da bulamadılar. Ve ardından miting programımızı istedik. Mitingteki konuşmacıların isimleri, konuşma metinleri, ikametgahları, savcılık kâğıtları vs. vs. istedik. Yasalarda yer almamasına rağmen programımızı istedik. Vermedik. Evraklarınızı almayız dediler, gene vermedik. Evrakları çeşitli yollarla da olsa almak zorunda olduklarını biliyorduk. Sonuçta miting hakkımızı elde ettik. Ardından miting tarihinden 24 saat önce yapılacak duyuru hakkımızı, afişleme, bildiri, el ilanını dağıtma, arabayla megafonla duyurumuzu en-

"HAYAT PAHALILIĞINA SON MİTİNGİ" COŞKUN BİR KATILIMLA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

gellediler. Cumhuriyet Savcılığı, Valilik, Güvenlik Şubesi, hepsi aynı ağızdan konuşuyorlardı. Adeta aralarında sözleşmişlerdi.

Miting duyurumuzun engellenme gerekçesi ise Tertip Komitesi'nin miting alanı dışında duyuru yapamayaacağı idi. Herhangi bir duyuru karşısında Tertip Komitesi'nin emniyete alınacağı tehditleri savruluyordu, Bu keyfi uygulamalar ve tehditler karşısında DEMKAD ÜYESİ BİR GRUP KADIN "Propaganda Hakkımız Engellenemez" istemi ile Çağaloğlu'nda trafiği keserek bir protesto gösterisi gerçekleştirdiler. Yapılan gösteride boş tencere yakıp "ZAMLARA HAYIR - PROPAGANDA HAKKIMIZ ENGELLENEMEZ - KEYFİ UYGULAMALARA SON" sloganlarını atarak sessiz kalınmayacağını dile getirdiler. Trafiğin aksamasıyla orada biriken arabalar korna sesleriyle kadınlarımızın bu haklı protestolarına destek oldular. Kadınlarımızın coşkuları bir kez daha artıyor, basına açıklamalarını vererek protesto gösterisini bitiriyorlardı.

Bizler de Tertip Komitesi olarak bu keyfi uygulamalara sessiz kalmayacağımızı belirten bir basın açıklaması yaptık.

Her şeye rağmen tüm hazırlıklarımız tamamlandı. Hayat Pahalılığına Son Mitingi'ne çağrıda bulunduğumuz DKÖ'lere, sendikalara, siyasi dergilere vs. ilkelerimiz belirtildi.

Miting duyurumuzun engellenmesine rağmen yılmak nedir bilmeyen bizler, çeşitli bölgelerdeki evleri dolaşarak duyurumuzu gerçekleştirdik. Trenlerde, otobüslerde, vapurlarda ve çeşitli işyerlerinde, kahvelerde miting duyurusunu yaptık.

Tüm engellemelere rağmen azmi-miz, uğraşlarımız sonucu 8 Ocak Pazar sabahı miting alanındaydık. Miting alanına giren insanların polis tarafından sıkı bir güvenlik içerisinde aranması da dikkat çekiciydi.

Evet, saatler yaklaşıyordu; toplumsal muhalefet içerisinde yerini alan, her türlü baskıya, keyfi uygulamalara sessiz kalmayan, mücadelesiyle örnek, "SEFALET DEĞİL, İNSANCA YAŞAM" sloganlarıyla DEMKAD'LI KADINLARIMIZ girdiler alana.

SELAM DEMKAD'LI KADINLARA...

Hep yanımızdaydılar, yanımızda oldular. Cezaevlerinin kapısında omuz-

larıyla demirkapıları zorladılar. Horlandılar, joplандılar. Nerde zulüm varsa oraya koştular. Bıkmadılar, usanmadılar. Bugün de halkımızın kursağından çalınan lokmaların hesabını sormaya geldiler. Onlar her türlü haksızlığın en amansız düşmanı, bizlerin dostu, mücadelemizin omuzdaşıydılar. HOŞGELDİNİZ TAYAD'LILAR.

Miting alanına giren kortejler alkışlar ve davul zurnayla karşılanarak yerlerini alıyorlardı.

TAYAD'lıların ardından AKAD'lıların korteji de görünmüştü.

Yıllardır her koşulda halkı için hal-kın yanında başeğmez kararlılığıyla yer alan, yoksulun, emekçinin onur-

"HAYAT PAHALILIĞINA SON"

• **DEMKAD Başkanı Filiz Tarakçı konuşmasında, "Sefalet, Zulme, Talana, Soyguna DUR diyecek olan bizleriz" diye haykırırken, coşkun külenin duygularını dile getiriyordu.**

lu yandaşı DEVRİMCİ GENÇLİĞE SELAM.

Alana giren kortejler bitmiyor, devam ediyor.

Halkın devrimci kültürünü yaşatmayı hedeflemiş, yokluğun, yoksulluğun ve yozluğun önünde set oluşturan AKAD'LILARA.

Gecekondular için direnmeyi örgütlü bir güce dönüştüren KARTAL ŞAMANDIRA KÜLTÜR DERNEĞİ ÜYELERİNE SELAM... SELAM...

En ağır koşullarda bile sendikal hakları için direnen, bu koşullara rağmen grev bayrağını bırakmayan, sendika ağalarının ve patronlarının korkulu rüyası uzlaşmaz sınıf ve kitle sendikacılarına SELAM. Onlar da yerlerini alıyor alanımızda.

Halkın onurlu mücadelesinde onun sesi, soluğu, gözü kulağı olmasını bilen, onurlu yaşamıyla bütün şimşekleri üzerine çeken, bir an olsun Bağımsızlık Demokrasi ve Sosyalizm mücadelesindeki ilkelerinden ve yayın politikasından ödün vermeyen kararlı omuzdaşımız Yeni ÇÖZÜM DERGİSİNE SELAM

Çocuğunu, eşini alıp gelen işçilerimize, boş tenceresiyle gelen analarımıza, kardeşlerimize, sesimizi duyarak mitingimize katılan mahalle sakinlerine ve mitingimize katılan herkese SELAM

Emekçi halkın kurtuluş mücade-

lesinde bedenlerini toprağa, düşüncelerini halkın bilincine tohum olarak eken

DEVİRİM ŞEHİTLERİNE...

SELAM

Dört duvar, demir parmaklıklar arasından gelerek mitingimizdeki onurlu yerlerini almaktan geri durmayan SİYASİ TUTSAKLARA.

Devrim şehitlerine saygı duruşuyla başlayan mitingimize konuşmacı olarak katılan DEMKAD BAŞKANI FİLİZ TARAKÇI: 'Zam yapılıyor tekellerin, holdinglerin kâr grafiğini doruğa çıkarmak için. Zam yapılıyor, hayali ihracatçıların, kaçakçıların kara paralan için. Sanayiciler ve ihracatçıların servetlerine servet katarken, artan hayat pahalılığı ve işsizlik karşısında çaresiz kalmamızın bedelini biz ödüyoruz. Çocuk ölümleri artıyor, eğitim düzeyi düşüyor. Yani bedeli ödeyen hep biziz. Bunların sorumlularına daha ne kadar göz yumulacak ve ne zaman dur denilecek? Bu soyguna, bu talana, bu zulme, bu sefalete "DUR" diyecek olan bizleriz. Bizleriz ülkemiz halkına özgür ve insanca yaşamı verecek olan.' diyor ve "KADIN ERKEK ZAMA ZULME KARŞI MÜCADELEYİ YÜKSELTELİM" sözleriyle bitiriyordu konuşmasını.

Zamlardan, artan hayat pahalılığının etkilenen ev kadını AYŞE GÜNEŞ ise konuşmasını PAPATYALAR SEFADA HALKIMIZ CEFADA - ZAMLA - HAYIR diyerek noktalıyordu.

TAYAD BAŞKANI MUSTAFA ER-YÜKSEL: "Görüyoruz ki, ekonomik güçlükler ve zulüm hep bir arada yükseliyor. Halkın ekmeğinden çalınan parçalar büyüdükçe baskı artıyor... Halkımıza 12 Eylül vahşetini reva görenler 24 Ocak soygun kararlarını başka türlü uygulayamayacaklarının bilincinde olarak geçtiler harekete. Bu ülke gerçeklerini anlatanlar da soluğu işkence tezgahlarında, zindanlarda alıyorlar. Bugün zindanlarda insanlık onurunu ve direnişin sesini yükselten evlatlarımızın suçu neydi? Onlar hayat pahalılığına ve zamlara karşı tavır almışlardı. Onlar karaborsacılıkla halkı bir kaşık yağa, bir çaylık şekerle muhtaç edenlere karşı koymuşlardı. İşte bunun için egemenler onları yok etme çabalarını aradı." diyerek sözlerine devam ederken,

"Bu zulüm baskı ve sömürü bitsin istiyorsak, hayat pahalılığı altında inlemeye hayır diyorsak, özgür bir ülkede özgürce yaşamdan söz ediyorsak el ele, omuz omuza mücadele edelim, sesimizi yükseltelim.

Baskılara, işkencelere, Zamlara Hayır.

Hayat Pahalılığına Son.

Zama Zulme Karşı Omuz Omuza" diyerek coşkuyla coşku kattı.

Zamlardan etkilenen sadece kadınlarımız, kocalarımız değil; çocuklarımız da etkilenmekte.

Ortaokul öğrencisi Gülay Albayrak da zamlardan şikâyetçi olduğunu vurgularken, gecekonduya yaşadığını, bu şartlarda sağlıklı beslenemeyip iyi bir eğitim göremediğini dile getiriyor ve daha çok kitap defter alamamanın üzüntüsünü yaşayarak HAYAT PAHALILIĞINA SON diyordu.

BELDE İŞ SENDİKASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ NAZMİ KALE ise şöyle başladı konuşmasına; "Oligarşinin sözcüleri işçi sınıfının, emekçilerin yoksulluğa, sefalet ve zulme karşı direnişlerini, insanca yaşam istemini pahalılığın ve yoksulluğun nedeni olarak gösterdiler. Ve bu gerekçeyi 12 Eylül'ü tezgahlamanın malzemelerinden biri yaptılar. Her türlü demokratik-siyasal örgütlenme engellendiği, grev ve direnişler, sendikal faaliyetler ve hak arama eylemleri kışla disiplini içinde emir-komuta işleyişine hapsedildiği halde hayat ucuzladı mı?... İnsan hayatı ucuzladı, emek ucuzladı. Peki ya hayat pahalılığı, ya yoksulluk? Bunun yanıtı kos-

"HAYAT PAHALILIĞINA SON"

koca bir hayır değil mi?" Ve "geleceğimizi kendi güçlü ellerimizle kuracağız. Kurtulmak yok tek başına, ya hep beraber, ya hiçbirimiz.

KAHROLSUN FAŞİZM, YAŞASIN MÜCADELEMİZ" diye sonladı konuşmasını.

PAZARCILAR adına konuşan HANEFİ OĞUZ da; "Ben bir pazarcıyım. Hani, tezgahımdaki fiyatı korka korka sorduğunuz, yağmur, yaz, kış demeden tezgahını açan, ayakları soğuktan katılaşmış durumda evine bir lokma ekmek götürebilmek için bağırıp çağırıp, türkülerini malını size satmaya çalışan, pazarları kaldırımla, ekmeği-namusu elinden alınmak istenen, açlığa yoksulluğa itilşen pazarcı. Hani akşam olup pazar bittikten sonra tezgahımın ardından atılanları toplamaya çalıştığınızı pazarcı... Bugün emekçi halkımızın boynunda ağır bir zincir gibi sallanan hayat pahalılığının yakıcı-kah-redid yükünden pazarcı esnafı olarak biz de fazlasıyla payımızı alıyoruz... Oysa bizler biliyoruz ki pahalılık, yoksulluk, baskı ve zulmün başsorumlu-su emperyalizm ve yerli işbirlikçileridir. Çözüm, kadın, erkek omuz omuza direnmekten, örgütlenmekten ve demokrasi mücadelesini yükseltmek-ten geçiyor." diyerek hayat pahalılığı karşısında tepkisini dile getiriyordu.

Bu sese işçi sınıfından TEZ-KOOP-İŞ SENDİKASI III. NOLU ŞUBE BAŞKANI AYNUR KARAASLAN şöyle katılıyordu; "Yoksulluk ve zulmü, soframızdan her gün bir dilimi eksilen ekmeği, pazarda bir fileyi dolduramamanın sıkıntısını her gün, her saat yaşayan bizleriz. Çocuğuna bir bardak süt alamamanın acısını yaşayanlar bizim analarımız. Bakkalın, kasabın önünden geçemez hale gelen, vitrinlere uzaktan bakan bizleriz. Kısacası her şeyi, tüm güzellikleri yaratan, üreten bizler, kendi ülkemizde pahalılık ve yoksulluğun, baskı ve terörün kıskacında tutsak edilmiş durumdayız. Kendi ülkemizde zindan hayatı yaşıyoruz... Kardeşler, bizler hiçbir şekilde böylesi bir yaşamı hak etmedik. Bu ülkenin gerçek sahipleri bizleriz. İyi ve güzel olan her şey bizim ellerimizden, bizim düşüncelerimizden çıkıyor. En yüce değer olan emeğin sahibi bizleriz... Kendi gücümüze, mücadelemize kararlılığımıza güveniyoruz."

• Taşıdığı dövizle DEMKA D pankartının ardında mitinge katılan Küçük Kız'ın gözlerinde, Mücadele hırsını ve azmini görebilmek mümkündü.

Hayat pahalılığı karşısında halkın mücadelesini kendi sorunlarıyla bü-tünleştiren, demokrasi mücadelesinin dinamik yapısını oluşturan DEVRİMCİ GENÇLİK bu konuda da yine halkıyla bütünleştğini İBRAHİM SOĞANCI'nın ağzından şöyle dile getiriyordu; "İşçiler, emekçiler, halkımız: Artık suskunluğu kırmamızın, artık başları kaldırmamızın, bu kokuşmuş düzeni tarih sayfalarından silip atmanın vakti geldi. Biz Devrimci Gençlik olarak bu kavgada her zaman gücümüz oranında yerimizi aldık. Şimdi de zamlara karşı, şimdi de baskı ve işkencelere karşı, şimdi de insanlığın düşmanı faşizme karşı, şimdi de halkların düşmanı emperyalizme karşı, hep "birlikte sırt sırta vererek bu onurlu kavgada yeni sayfalar açalım. Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Mücadelemiz."

Miting sonrası davul zurna eşliğinde çekilen halay miting alanını düğün alanına çeviriyor, 4800 kişi bir koldan halay çekiyordu.

Pankartlar inmiyor, halayın içine katılıyordu. Kadınlarımız elerindeki boş tencereleri ve üzerinde "MERCI-

MEK DEĞİL, ET İSTİYORUZ - PATYALAR SEFADA, HALKIMIZ CEFADA" yazılı dövizlerle halaya katılıyorlardı. Güvenlik görevlileri şaşkın; davul, zurnaya bile siyasi diyor, mitingin bitirilmesini istiyorlardı!..

Coşkularımız, halaylarımız, sloganlarımızla her zaman olduğu gibi gene meydanlardaydık, meydanlarda olacağız da. Mitingimiz coşkuyla bitiyor ve mücadelemizin devamında daha bir kararlı daha bir coşkuyla olacağımızdan emin olarak ayrılıyorduk alandan.

Mitingimize mesaj gönderen PTTLİ devrimci demokratlara, AKAD'lılara, Alibeyköy, Ferahevler, Okmeydanı, Ümraniye, Kartal, Küçüköy'lü DEMKAD'lı kadınlara, K/Samandıra Kültür Demeği üyelerine, Eyüp SHP'den bir grup devrimciye yürek dolusu teşekkür ederiz.

Ayrıca SEKA İŞÇİLERİNİ gönüllüden dostça selamlıyor, yanımızda yer aldıkları için teşekkür ediyoruz.

TERTİP KOMİTESİ

"HAYAT PAHALILIĞINA SON MİTINGİ" VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Ülkemizde derin bir siyasi-ekonomik kriz yaşıyoruz. Bu tespiti yalnız ML'ler değil, oligarşinin sözcüleri de yapıyor. Enflasyon yüzde yüzlere ulaşmış, dış borç 50 milyara dayanmış, yüksek faiz uygulaması nedeniyle kredi maliyetlerinin yükselmesinin sanayi çevrelerinde (özellikle bankasızlar üzerinde) yarattığı tahribat, emekçi halkın hızla düşen alım gücü ve yoksullaşma, hayali ihracatlardan yapılan vurgunlar, yolsuzluklar, hükümetten istifalar, sağlık ve eğitim sorunları, seçimler, referandumlar, cumhurbaşkanlığı seçimleri, insan hakları ve işkence sorunları vs. vs.: İşte Türkiye gerçeği bu. Diğer bir deyişle, milli kriz derinleşiyor. Evren-Özal iktidarı artık emekçi halkın dikatini temel siyasi-ekonomik-sosyal sorunlardan uzaklaştıracak göz boyamacı, aldatıcı siyasi gündem belirlemelerinde bulunamıyor.

Siyasi iktidarın yıpranmışlığı, iflası su götürmez bir gerçek. Fakat Özal'ın alternatifsizliği yine varlığını sürdürüyor! Bunun objektif ve sübjektif nedenleri var. Objektif olan yanı 12 Eylül'ün pasifikasyon ve depolitizasyonunun etkisinin hâlâ sürmekte olması. Emekçi halkın artan hoşnutsuzluğunun bu durumu kırma doğrultusunda güçlü bir potansiyeli oluşturduğu da açıktır. Oligarşi bu potansiyel gelişimden oldukça tedirgindir. Bu nedenle SHP'yi iyice kendine yedekleme çabasına girdi. İnönü-Baykal aracılığıyla SHP'yi "ANAP'laştırma" sürecine soktu. İlk iş olarak da sol kanadın tasfiyesine girişildi. Böylece gerici SHP yönetimi, tabandaki emekçilerin ve demokrasi güçlerinin sesini keserek ya da kulak arkası ederek kendini oligarşiye kanıtlama çabasına girdi. Son olarak da tabanın hayat pahalılığı ve zamlar konusunda SHP'nin tutarlı, aktif bir politika belirlemesi (miting, yürüyüş vs.ler dahil) istemi reddedildi. Kısaca ülkede burjuva muhalefet denilecek bir muhalefet bile yok. Aksine "muhalefet" pasifikasyon-depolitizasyon politikasını güçlendirecek statükocu bir politika izlemektedir.

DKÖ'ler ve devrimci-demokrasi güçleri de mevcut krizi derinleştirebilecek politika ve araçlardan yoksundur. Hatta bazı sol çevreler kendi "yassalıklarının" derdinde olduklarından emekçi halkın sorunları onları pek ilgilendirmiyor diyebiliriz.

Sübjektif duruma gelince; Milli krizi derinleştirecek ve emekçi halkın alternatifini yaratacak birinci gücün M-L'ler olduğu şaşmaz bir gerçektir. Fakat devrimci hareketin sübjektif durumunun devrimci alternatifini dayatacak güce olmadığı da bir gerçektir. Mücadele-örgütlenme-mücadele gelişimi içinde devrimci alternatif kendini dayatacaktır. Nitekim devrimci sol güçlerin mücadele çizgisi ve pratiği bu yönde gelişmektedir.

Özetle, devrimcilerin kendilerinden başka alternatif bir güç olmadığını artık görmeleri gerekir. Burjuva muhalefet partileri (SHP, DSP vs.) ve yasal KP'ler vs, gibilerinin peşine takılmak kendini aldatmak ve aynı zamanda emekçi halkı aldatmaktır.

Bir miting yaşandı. "Hayat Pahalılığına Son Mitingi" SHP'nin cesaret edemediği, devrimci-demokrat güçlerin ilgisiz kaldığı önemli bir miting. Evet, önemli diyoruz çünkü hayat pahalılığı konusunda her kesimden insanın veryansın ettiği bir ortamda cesur bir girişimdi. Önemliydi; çünkü nicelik ve nitelik olarak önceki tüm mitinglerden farklıydı. Önemliydi; çünkü önemli siyasi dersler vermişti.

Evet, miting tüm engellemelere, sabotajlara (bilinçli, bilinçsiz) ve organizasyon hatalarına karşı başarılıydı.

Hiçbir muhalefet gücünün (burjuva ya da sol) emekçi halkımızın en başat sorunu olan hayat pahalılığı konusunda kılını kıpırdatmadığı, cesaret edemediği bir ortamda DEMKAD (Demokrasi İçin Kadın Derneği) miting için başvurdu. Bu başvuru sudan gerekçelerle reddedildi. Bu kez tertip komitesi adına başvuruldu, kabul edildi. Fakat bu kez de miting duyurma propagandası (el ilanı, bildiri, megafonla gezme, afiş vs.) engellendi. Mitingin yapılmaması için sanki tüm güçler biraraya gelmişti. Bu kez de

mitingin yapılacağı gün tüm gazetelerde mitingin iptal edildiği haberi çıktı.

Bu olumsuz gelişmeler tüm mitingin kitleselliğini engelleyecekti. Sabahleyin gazeteleri okuyan devrimci sol güçler mitingin engellenmesine yönelik tüm bu girişimlere karşı soğukkanlılıklarını yitirmeden hızla miting alanına giderek emekçileri miting alanına toplamak için çalıştılar. Fakat tüm potansiyellerini harekete geçiremedikleri bir gerçektir. Örneğin miting, İstanbul'un Anadolu yakasından ve diğer illerden, iptal edildi diye gelen olmamıştı. Ancak miting alanının çevresindeki semtlerden emekçiler akın akın geliyordu. Miting alanını emekçi halk doldurmuştu. Evet, miting alanında yapılan sayım. (İki koldan ve video belirlemesi) 4800 kişinin miting alanını doldurduğunu gösteriyordu. Mitingin bitmesine doğru hâlâ mitingi görüp de gelenler vardı. Olacaktı, çünkü hayat pahalılığı halkın kendi sorunuydu. Ona sahip çıkımlar vardı. Hele mitingin sonundaki coşkulu halay aşamasında çevreden türk ve sloganları duyup da, halayı görüp de omuz tutmaya gelenler... Bu durum polisi bile şaşkına çevirdi. Ne yapacaklarını, ne diyeceklerini bilememenin şaşkınlığı içinde onlar da toplaşıp seyrediyorlardı yalnızca.

Miting başlangıcında sonuna kadar süren disipliniyle bitti.

Mitingte 5000'e yakın insanın bulunmasının sadece düşmanımızı değil, dostlarımızdan bazılarını da rahatsız ettiği yayınladıkları dergi-gazetelerde göze çarpıyordu. Düzenin basın kurumu içindeki uzantıları bile kendi gözlükleriyle bakıp -Milliyet 1500, Günaydın 2000, Güneş 3000- sayılarını verirken İşçi Dünyası'nın sayıyı Milliyet Gazetesi kadar vermesini acaba nasıl yorumlamak lazım!

Aslında rahatsızlığın temeli, yıllardır proletarya ve kitlelere "gitme"lerine rağmen kitleselleşememeleri karşısında, "bir avuç öncüyle devrim yapmaya kalkanlar"ın ne hikmetse sürece ağırlığını koymaya başlaması ve bugün için tüm engel, sabotaj ve 12 Eylül'ün yıkıntılarına rağmen alanda 5000 kişi olabilmesi. Bu nasıl olur? Terslik nerede? Proletarya sosyalistlerimiz nerede yanlış yapıyorlar acaba?

Sahi ya? Neden mitinge katılmadınız? Sizlerin o, yıllardır örgütlemeye

"HAYAT PAHALILIĞINA SON"

çalıştığınız kitleler neredeydi? Genel greve götüreceğiniz, barikatları kurup savaşaacağınız günlere mi saklıyorsunuz?

Yoksa mitinge katılırsak bizim kitlemizi de devrimci sol güçlerin kitesi gibi gösterirler diye bir kaygınız mı vardı? Hani böyle hesaplar da yapılmıyor değil! Fakat sınıf mücadelesinin böyle hesaplarla yürümediğini hep birlikte görmedik mi?

Peki o zaman niye proletarya sosyalistleri olarak kitlelerle birlikte katılmadınız? Hadi katılmadınız, niye küçümsersiniz bir eda takınıyorsunuz? *

"Hayat Pahalılığına Son Mitingi" devrimci sol güçlerin arenada-istisna katılımlar hariç-tek başına kalmasına rağmen kararlı, disiplinli, coşkulu bir şekilde sürdürdüğü mitinge dönüşürken, emekçi halkı da kucaklayarak bir coşku seli haline geldi. Mitingin sonlarına doğru haddini bilmez birkaç kişinin mitingi provoke etme, provokasyona açık zemin hazırlama çabalarına, devrimci sorumluluğun bilincinde hareket edilerek tavır alındı.

Miting alanına gelip illegal bir örgütün bildirilerini havaya atmak marifet değil. Sorun yığınların somut taleplerine sahip çıkmak, kitlesel tepkiyi örgütlemek olmalıdır.

Anlaşılan kafa yine aynı kafa, eski sekteleşiminin verdiği sonuçları yeteri kadar sağlıklı değerlendirmede değilsiniz ortaya çıkıyor. Eğer bugün geçmişteki gibi rahat davranamıyorsanız, bu sizlerin kafa yapısının değiştiğinden değil, gücünüzün olmayışından kaynaklanıyor.

Daha 1 Mayıs 77 ve daha birçok provokasyonlara nasıl alet olduğunuzu ve bunların hesabını veremediğinizi sizlere hatırlatırız. Artık biz mitinge gelir istediğimizi yaparız mantığını terketmelisiniz. Hele ki bunu devrimci sol güçlerin mitinginde denemeye kalkmamanızı salık veririz. Sizleri kamuoyunun önünde devrimci sorumluluğumuz gereği uyarıyor, provokasyona açık davranışlarınız sonucu gelişecek her türlü hareketten şimdiden sizleri sorumlu tuttuğumuzu bildiriyoruz.

Mitingin disiplini o mitingi düzenleyenlerce belirlenir. Katılım o disiplini tanımlar. Yok, bana ters geliyor deniliyorsa, o zaman en sağlıklı yol katılmamaktır. Aksi halde karşı-devrim güçlerinin üzerinde yükselen provokasyona açık-zemin hazırlanır.

Mitinge katılım devrimci sol güçler

tarafından abartılmamalı, nesnel koşullar hesap edilerek yerli yerine oturmalıdır.

12 Eylül sürecinin tarihsel siyasal koşulları, emekçi kitlelerin içinde bulunduğu pasifikasyon-depolitizasyon cenderesi gözönünde tutulduğunda devrimci sol güçler açısından bu durum önemlidir. Bugünkü durum 12 Eylül öncesiyle bu anlamda karşılaştırılmaz. 12 Eylül öncesi onbinler mitinglerde, yürüyüşlerde boy gösteriyordu, o tarihsel dönemin doğal yansıydı. Anti-faşist mücadele kitleleri kendiliğinden can güvenliği temelinde harekete geçiyordu. Ama süreçte ağırlıkla damgasını vuran kendiliğindencilikti. Devrimci mücadele ancak 1978'den sonraki süreçte devrimci hareketin müdahalesiyle nitelik kazanmaya başlamıştı. 12 Eylül bu gelişimi aksattı. Fakat devrimci hareket varlığını her koşulda sürdürmesini bildi. İçinde yaşadığımız dönemde de çok yönlü mücadele ve örgüt biçimlerinin diyalektik bütünlüğünü hayata geçirmesini başaran devrimci sol güçler, geçmişten bugüne uzanan mücadele çizgilerinin meyvelerini de toplayabiliyorlar.

Kısaca, tarihsel-siyasal koşullar unutulursa, nostaljiye kapılırsa, bugünün 5-6 binli kitlesel eylemler nice-lik olarak küçümsenebilir. Önemli olan niteliğidir. Bu ise kendini politik eylemlilikte ve duyarlılıkta gösterir. Devrimci hareketin mücadele çizgisinin boyutlarına bağlı olarak bu durum ve kitleler kavramı da karakter değiştirecektir. "Kitleler kavramı mücadelenin karakteri ile birlikte değişir. Mücadelenin başında kitleden sözede bilmek için birkaç bin gerçekten devrimci işçi yetiyordu. Eğer parti sadece üyelerini değil de, partisziler de mücadeleye katmayı, harekete geçirmeyi başarsa, bu kitlelerin fethedilmesinin başlangıcı demektir. Devrimlerimizde birkaç bin işçinin kitleyi temsil etmeye yettiği durumlar yaşadık. Hareketimizin ve menşeviklere karşı verdiğimiz mücadelenin tarihinde, bir şehirde birkaç bin işçinin hareketin kitle karakterini ifade etmeye yeterli olduğunu gösteren birçok örnek bulabilirsiniz. **Sıradan bir hayat yaşayan ve sefil bir varlık sürdüren hiçbir zaman politika hakkında bir şey duymamış olan birkaç bin partiszisiz işçi devrimci bir şekilde davranmaya başladı mı, işte kitle budur.** Hareket genişler ve güçlenirse giderek gerçek

bir devrime dönüşür. Biz bunu 1905'de ve 1917'de, üç devrimde de gördük ve sizler de aynı şekilde bunları görmek zorunda kalacaksınız. Devrim yeteri kadar hızlandığında kitle kavramı da değişir. Artık birkaç bin işçi kitleyi temsil etmez. Bu kelime başka bir şey ifade etmeye başlar. Kitle kavramı, bundan çoğunluğu, sadece işçilerin basit çoğunluğu değil, bütün sömürülenlerin çoğunluğunu anlamak şeklinde değişir. Bundan başka bir yorum bir devrimci için mümkün değildir. Ve bu kelimeye verilecek her türlü başka anlam anlaşılabilir olur. (Lenin abç) İşte kitle kavramı budur. Ülkemizde de bu kavram, tarihsel-siyasal-toplumsal-ekonomik koşullara bağlı olarak BDS ışığında anlam kazanır.

Sonuçlarsak, miting yukarıda saydığımız özellikleriyle önemlidir. Devrimci sol güçler bu mitingi iyi değerlendirecek mücadele ve örgütlenmelerini hızlandıracak dersler çıkarmalıdır. Emekçi halkın daha çok katılımını sağlayacak, emekçi halkın sorunlarını dile getiren miting vs. yapmak için değil, mücadeleyi ve örgütlülüğü geliştirme yönünde bilinçli çabalara dönüştürmelidir. Bunun için de daha çok çalışmalı, daha fazla enerji harcamalıdır.

Son bir nokta da, miting vs.lerde siyasi sloganlar daha az ve gerekli zamanlarda atılmalıdır. Sloganlarımız emekçi halkın güncel ve acil istemleri, tepkilerini dile getirecek biçimde ve devrimci içerikte olmalı, buna göre seçilmelidir. Bu yaklaşım konuşmacıların metinlerinde de yer almalıdır. Ağdalı, uzun cümleli ve siyasi literatürün ağırlıkla öne çıktığı konuşma metinleri yerine emekçi halkın kolayca anlayabileceği, kendi sorunlarını ve çözüm yollarını bulabileceği dil özenle seçilmelidir.

Bu açıdan kitle eğitimi bu tür eylemlere yansımaları, bilinçli ve devrimci kitlelerin yaratılması yönünde çaba sarfedilmelidir. Her miting, her eylem bizlerin ders çıkaracağı, eğitimimizi tamamlamaya çalıştığımız yerler haline dönüşmelidir.

Ve şu gerçek unutulmamalıdır ki, ciddi bir alternatif güç ancak emekçi halkın örgütlü gücüyle birleşmiş mücadele içinde oluşacaktır. O halde iş başına!

(*) Dipnot: İstedikleri takdirde video kasetini izleyebilirler.

ÇÖZÜM 9

ANKARA'DA BOYUTLANAN BASKILAR VE DEVİRİMCİ TAVIR

Ankara'daki keyfi baskı ve gözaltılar, işkenceler geçtiğimiz son iki ay içerisinde yoğunlaşarak arttı. Demokrasiye geçildiği dolayısıyla da işkencenin artık yapılmadığı demagojisi dillerden düşmezken, Ankara'da yaşananlar; baskı ve işkencenin vahşet boyutunun örnekleri oldu. 24 Aralık 88'de "zamlar ve hayat pahalılığı" konusunda dergimizin düzenlemek istediği bir basın toplantısı keyfiliğin tüm örneklen verilerek engellenmek istenirken, gözaltılar ve işkencelerde yeniden gündeme geldi. Basın toplantısına gitmek isteyen dergimizin Yayın Yönetmeni ve bir muhabirimiz üç öğrenciyle birlikte polis tarafından yoldan gözaltına alındı. Gözaltına almak, basın toplantısını kanunsuz olarak engellemek, işkence yapmak yetmemiş olmalı ki gözaltındakilerin işkence görmesini protesto etmek için Valiliğe dilekçe vermek üzere toplanan TA YAD'lı ailelerden ve Devrimci Gençlikten oluşan kalabalık bir gruptan 44 kişi daha gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar Ankara Siyasi Şube'de yoğun işkenceler gördükten sonra çıkartıldıkları mahkemece serbest bırakılıyorlardı... Can Balıcanlı isimli bir öğrencinin şubede gördüğü işkencelerden dolayı bir kolu sakat kalmıştı...

Ankara'da yaşanan bu sürecin olumlu bir yanı da şubede direnme geleneğinin tohumlarının ekilmesi oluyordu. Gözaltına alınanların şubede kaldığı süreçte işkenceleri protesto etmek için gerçekleştirdikleri 15 günlük açlık grevi ve işkenceye rağmen sürdürülen direniş çizgisi geçmişin olumsuzluklarını aşmada, geleceğe direniş geleneği bırakmada bir moment oldu. İşte bu moment, Ankara'da polisin düştüğü aczi, keyfiliği ve zorbalığı bir kez daha teşhir eden bir işlev görüyordu.

Gözaltına alınarak yoğun işkence görenlerden H.Can Balıcanlı ve Ufuk Gürbüz'den yaşadıklarını aşağıda yayınlıyoruz.

Ufuk GÜRBÜZ (Ziraat Fakültesi Öğrencisi)

Hayatın her alanında yeniden canlanan, gelişen ve giderek örgütlü bir hal alan devrimci mücadeleye paralel olarak, egemen sınıfların ve onların resmi kolluk güçlerinin tahammülsüzlüğünün daha da arttığını görüyoruz. Özellikle Ankara'da bir basın toplantısına dahi tahammül edemeyen ve bunu pervasızca saldırısı için gerekçe gören siyasi polis, yine böyle bir basın toplantısına giderken yolda Yeni ÇÖZÜM dergisinin iki çalışanıyla, üç okurunu keyfi olarak gözaltına almıştı. Daha sonra 2 arkadaşımız iki gün içinde serbest bırakıldı. İçerde kalan arkadaşlarımızın yoğun işkenceye

maruz kalmalarını ve gözaltında tutulmalarını kınamak, serbest bırakılmalarını sağlamak için Valiliğe bir dilekçe vermek ve her şeyden önce baskıların bizleri yıldıramayacağını ve arkadaşlarımıza sahip çıkmadaki kararlılığımızı dosta düşmana göstermek için 27 Aralık günü TAYAD, DEMKAD, Yeni ÇÖZÜM temsilcileri, gözaltındakilerin yakınları ve Devrimci Gençlik'ten oluşan 40'ı aşkın insanla valiliğin önünü gittik. Topluluğun yanına hemen gelen sivil polisler önce topluluğu dağıtmaya çalışmış, topluluğun dilekçe vermek için geldiğini söyledikten sonra, sonuç alınana kadar da dağılmayacağını belirtmesi üzerine bir süre bekleyen sivil polisler, daha sonra çekik kuvvetin de gelmesi üzerine saldırıya geçti. Saldırı karşısında panik ve kaçışma bekleyen polise gereken yanıt sloganlarla veri-

Avrupa'da Isirence
Sözleşmesine imza atıldı...
Uluslararası Af Örgütü'ne
karakolları, cezaevlerini,
şubeleri denetleme yetkisi
verildi... Ama bir şey
unutuldu; işkence ve zulme
koşullandırılmış kafalar.
İşkencesiz günümüzün
geçmediği Mr ortamda,
Ankara'da gözaltına
alınanlara yapılan işkenceler
vahşet boyutundaydı. Filistin
askısında sakat bırakılan
kollar, zorla tecavüz
edilmek istenen kızlar ve
yaşananlar fazla söze gerek
bırakmıyor. İşkence yok
mu?.. İşte yaşananlar...

lirken, kitle kolkola girerek fiili olarak direniyordu. Daha sonra Valiliğe dilekçe vermek için içeri giren birkaç kişi dışında tüm kitle yerlerde sürüklenerek, dayak atılarak gözaltına alınıyordu.

Böylesi bir olayla ilk defa karşılaşmanın verdiği şaşkınlık ve kinle insanlar DAL'ın hücrelerinden teker teker alınarak, özel tim tarafından sorguya çekiliyor, dövülüyor, sayısız hakaret ve işkenceye tabi tutuluyordu. Bu sorunun dozajı kişiden kişiye değişiyor, kimi arkadaşlarımız da işkence pervasız boyutlara ulaşıyordu. Kısaca tüm insanlar baskıya, hakarete, işkenceye maruz bırakılıyor, gözdağı veriliyordu. Soğuk su, hayalari burma, askı, el ve ayak falakası vb. bilinen yöntemler uygulanırken, cop sokma da bizzat ben de uygulanıyor fakat çabam sonucu fazla ileri gidilemiyordu. Bu özel muamelenin nedenini de polisler açıkça daha önce gözaltına alınmamdan ve savcılıktan serbest bırakılmamdan sonra basın açıklaması vermem ve bunun gazelerde çıkması olarak söylüyorlardı. Uygulanan klasik yöntemlere ek olarak hava sıcaklığının -10 dereceye düştüğü o günlerde gece yarısı ıslattıktan sonra açık havaya çıkarılıp uzun süre bekletildim. Bunu bir kaç kez yaptılar.

Bu gözaltı sürecinde özellikle gözlediğim şey, polisin gerek tek tek gerekse toplu bir biçimde baskılara, ağır hakaretlere ve işkenceye direnen insanlık onurunu korumaya yönelik her türlü tavra, özellikle de açlık grevine karşı bir tahammülsüzlüğü olduğunu. Özellikle Ankara'da, gözaltında bir direniş biçimi olan A.G.'nin istisnalar dışında genel kitlece uygulanmasının pek rastlanan bir olay olmaması, polisi böyle bir geleneğin başlatılmasının önüne geçmeye ve A.G.'yi kırmak için, sadece onun için artı fazladan işkence yapmaya götürüyordu. Gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılan ilk grubun dışında kalan 16 kişinin büyük bir çoğunluğu A.G.'yi sürdürüyor olması yılbaşı gecesi bu A.G.'yi sona erdirmeye yönelik saldırının nedeni oldu. İşkenceciler yeni yıla işkenceyle giriyorlardı.

—Baskıların, saldırıların pervasız boyutlarda yoğunlaşmasının nedeni, açıktır ki, genelde ülkemizde, özelde de Ankara'da gelişen güçlenen demokratik muhalefeti bastırmaktır. Ancak, mücadelenin gelişimini engellemeyi başaramayacaklardır; mücadele

eksikliklerini gidererek güçlenmeye devam edecektir. İşkencecilerin çabası nafiledir. Bunun yanı sıra, insanlık suçu işkencenin mahkûm edilmesi için herkesin bunu bir sorumluluk ve görev olarak kavraması gerektiğini de belirtmek istiyorum...

H.CAN BALICANLI (H.Ü. Öğrencisi)

Derginizin işsizlik ve pahalılık üzerine düzenlemeyi düşündüğü basın toplantısına giderken derginizin genel yayın yönetmeni, muhabiri ve iki öğrenci arkadaşla birlikte yolda alindik. Nedeninin ise siyasi polisin "gizli örgüt suçları isterisinin depreşmesi" diyebiliriz. Asılsız suçlan kabul etmek için uzun süre soğuk tazyikli suya tutulma, ayazda ıslatarak bekletme, testis burma, düz askı ve Filistin askısı tabir edilen askı uygulamalarına maruz kaldım. Bu süre içinde işkence gören arkadaşların dayanılmaz çılgınlıkları, hakaretler, ölüm tehditleri ve işkence izlerinin geçmesi için tedavi uygulamaları yaşadığım olaylar arasındaydı. Bu arada sol kolum gördüğüm işkence sonucu sakatlandı. Askıdan dolayı sol kolumun sakatlanmasıyla birlikte, işkence izlerinin geçmesi için 18 gün boyunca bekletildim. Gözaltında bulunan diğer insanlar da bu arada benimle birlikte bekletildiler.

Neden baskılara uğruyorduk. Çünkü düşünen, araştıran, sorgulayan, gördüğü haksızlıklara karşı çıkıp değiştirmeye çalışan insan tipi, genelde yaratılmak istenen (ve 12 Eylül süreci ile büyük oranda başarılan) susmuş, sinmiş, tevekkül içinde yaşayan, haksızlığı yolsuzluğu, onursuzluğu doğal görmeye başlamış tevekkül içinde bir topluma ters düşüyordu.

Sosyo-kültürel ve bilimsel gelişmenin yani gerçek insan olmaya doğru giden yolun tıkanabilmesi, demokratik-özgür bir ortamın önündeki engeller olan anti-demokratik yasaların, kurumların ve uygulamaların insanlara kabul ettirilebilmesi; baskı uygulanmaksızın gerçekleştireceğinden baskılara uğruyoruz. Haksızlığa, baskılara karşı susmamız yetmiyor, onaylamamız, doğrulamamız isteniyor. Direnme hakkını yok etmek, böyle bir gelenek yaratılmasını engellemek istiyorlar.

Bilinçli olarak yaratılan korku, yıl-

gınlık, yığınlığı kabullenişle kişileri tutsak almakla, sağlıklı düşünebilme ve karar verebilme olanakları ortadan kaldırılıyor. En yakın arkadaşına bile güvenmeyen, amaçsız, yaşam sevincini -coşkusunu inançlarını, onurunu yitirmiş, her türlü kokuşmuşluğu mu bah sayan insanlar yaratılmak isteniyor. Ya kan emici parazit olacaksın ya da parazitler tarafından emilen parazitler...

Yüzyıllardır egemen sınıflar başka baskı güçlerinin (ideolojik, siyasi, ekonomik vb.) yetmediği yerde son koz (çare) olarak işkenceye, yok etmeye başvuruyorlar.

Bugüne kadar devrimcilerin uğradıkları bu saldırıların ortaya koyduğu bir gerçekte, bizim gibi ülkelerde demokratik hakların alınması ya da korunması için mücadele etmenin ağır diyetleri olduğudur. Devrimci mücadelede yer alacakların bu diyetleri göze alarak (ama hiçbir zaman kanıksanmayarak) yola çıkılması da bu anlamda önem taşıyor.

Baskılar ve saldırılar karşısında büyük bir çoğunluğa hakim kılman düşünce "ses çıkarılmaması, kabullenilmesi yoksa tekrar daha ağır baskılara karşılaşılabileceği" düşüncesidir. Oysa insanlık tarihi incelendiğinde baskılar karşısında tavırsız kalındığında daha ağır baskıların gündeme getirildiği görülecektir. Çünkü baskı ve terör onların varlık koşullarıdır.

Evet, toplumsal çelişkilerin bu denli iğrenç yöntemlerle üzerinin örtülme istendiği toplumsal koşullara tavırsız kalarak; tüm bu uygulamalara çanak tutup, yapılanları iki yüzlülükle kabulleniyorsak yani haksızlığa karşı çıkma, direnme vefa, sevgi, özveri, düristlük, coşku, onur gibi duyguların en insanilerini yitirmeyi göze alıyorsa, görmeyelim duymayalım ve susalım! Baskılara karşı susmamak sadece bilinçsiz halk kitlelerinden "bir şey yapılamayacağı" ve benzeri gibi yanlış yargıları yıkmak için değil, her şeye bitti diyenlere de iyiden güzel den yana verilen kavganın her şart altında sürdürdüyü göstermek için de gereklidir. İnsanlık onurunu yitirmemiş her kişi ve kuruluşu, işkence yapılması ona çanak tutulması ve işkence görmenin maddi temellerinin ortadan kaldırılmasının mücadelesine çağırıyoruz.

Son olarak; Bobby Sands'ın dediği gibi "Bizimde günümüz gelecek"; ama biz işkence yapmayacağız...

Duyarlı Milletvekilleri Yoğunlaşan İşkence Olaylarını Kınadı...

— İşkence, ülkemizin gündemini öteden beri işgal eden sorunlardan biri. Özellikle de 12 Eylül'den sonra açıkça sistematik bir hal aldı. Yüzlerce insanın işkenceler sonucu öldüğünü veya gözetiminde "kaybolduğunu" resmi kayıtlar bile ortaya koymakta. 2000'li yılların eşliğinde bulunduğumuz şu dönemde hâlâ ül kemiz gerçekliğini sergileyen olgu lardan biri olmaya devam eden iş kence konusunu kısaca değerlendi rir misiniz?

— Somut olarak bildiğiniz veya ta niği olduğunuz birkaç örnek verme niz mümkün mü? (Bu soru yalnız Sa yın Mahmut Alınak'a yöneltilmiştir.)

— Son olarak bir insan, bir sos- yal-demokrat milletvekili olarak iş kenceye ve işkencecilere karşı mü cadele etmek konusunda düşünce lerinizi belirtir misiniz?

— Teşekkürler. C

Yeni ÇÖZÜM Dergisi

Son sekiz yıldır sistemleşerek merkezleşen işkence ülkemiz gündeminden hiç eksik olmadı. İnsanlık onurunu ayaklar altına alan işkence olaylarına tanık olmadığımız günlerin sayısı yok denecek kadar az. Uygulanan ekonomik politi- kanın açmazları karşısında en cılız bir sese dahi tahammül edemeyenler işkenceyi tek tip toplum özlemlerinin temel aracı yaptılar. Son günlerde giderek yo-ğunlaşan işkence olayları vahşet boyutunun tüm örneklerini sergilemeye devam ediyor. Ankara'da gözetiminde öğrencilerin askıdan tutmayan kolları, Ciz-re'de zorla insan dışkıyı yedirilen baba-oğul, İstanbul Sağmalcılar Cezaevi'nde tünel bulduk bahanesiyle komaya sokulana dek dövülen, sakat bırakılan siyasi tutuklular, ayaklarına ve kollarına yediği falakadan organları tanınmaz hale getirilen 60 yaşındaki insanlar ve yüzlerce Örnek... Kendine insanım diyen herkesin tavrı alması gereken işkence konusunda kendilerine yönelttiğimiz soruları yanıtlayan bazı millet vekilleriyle yaptığımız röportajı aşağıda yayımlıyoruz...

İşkence, ülkemizde öteden beri bir devlet politikası olarak varlığını sürdürmektedir.

Mahmut ALINAK SHP Kars Milletvekili

1 — İşkence, ülkemizde öteden beri bir devlet politikası olarak varlığını sürdürmektedir. Egemen güçler halk yığınları üzerindeki sömürlerini sürdürebilmek için çeşitli yöntemler (TV, basın, futbol, eğitim vb.) kullanarak ömürlerini uzatmaya çalışıyorlar. İşkence de bu yöntemlerden sadece birisidir. Sömürüye karşı başkaldıran insanları şiddet kullanarak susturma ve böylece gerçeklerin halka taşınmasını önleme yöntemidir. Zaten ülkemiz koşullarında, bu sömürü düzenini başka türlü devam ettirilebilir imkânı yoktur. Ve ne yazık ki, ilginç olan işkencenin en vahşi koşullarda devam etmesinin artık alışılan, günlük ve sıradan olaylardan biri olmasıdır. Görünen odur ki insanlığa ve insanlığın en kutsal değerlerine bir saldırı ni- teliğinde olan işkence, ülkemizin bir yüzkarası olarak varlığını sürdürecektir.

'İşkence yoktur' diyen Cumhurbaşkanına, Başbakanına ve İçişleri Bakanına bir önerim olacak: Sıradan bir vatandaş, işçi veya köylü kılıfına girecek yanlarında korumaları olmadan bir gün sokağa çıksınlar ve haklarını aramak isteyen işçilerle birlikte olsunlar, ya da doğuda bir köy ya da kasabada can güvenliğinden söz etsinler. O zaman siyasi şubelerde veya jandarma karakollarında başlarına geleceklerin adını kendileri koysunlar. Gerçek kimlikleri ortaya çıkana kadar hanyayı konya'yı anlarlar herhalde.

İşkence; CIA, MIT (Kontrgerilla) ittifakı ile ülkemiz insanların başbe- lası olarak varlığını sürdürdükçe de- mokrasi mücadelesinde daha çok in- sanımız işkence tezgâhlarında can verecek ve sakat kalacaktır.

2— Öyle çok örnek var ki, daha birkaç gün önce Sarıkamış Akko- z köylülerinin başına gelenler bildiğim en canlı örneklerdir. Olayı uzun uzun anlatmaktansa fotoğrafları daha etkili olur sanırım. Bu fotoğrafları 'İşkence

yoktur' diyen Cumhurbaşkanı, Başbakan ve İçişleri Bakanına ithaf ederim.*

3— İşkenceye karşı toplumsal bir savaş başlatmak gerekiyor. İşkence için kullanılan her bir cop, halkın ekmeğinden zorla koparılan bir parça ekmek demektir. Bu nedenle, işkence ve işkenceciler toplum için bir cüzam hastasından, bir cinsel sapıktan veya bir ırz düşmanından daha da çok tehlikelidir.

Parlamento'da, fabrikada, sokakta, köyde, hayatın her alanında işkencecilerle karşı ortak bir mücadele başlatılmalıdır. Örneğin; kimliği ortaya çıkmış işkencecilerle birçok farklı toplumsal tepkiler ortaya konulmalı, en azından işkenceciler lokantalara alınmamalı, evler onlara kiraya verilmemeli, insan içine çıkmaları farklı yöntemlerle engellenmelidir.

* (Fotoğraflar dergimizin arka kapagındadır.)

İşkence... uygulanabildiği her toplum için o toplumun ve insanlığın yüzkarasıdır.

**Rıza YILMAZ SHP
Ankara Milletvekili**

• Halkımız üzerinde çok çeşitli işkence yöntemleri uygulanıyor. Bunlar ekonomik, politik, kültürel boyutlarda ve hayatın her alanında kendini yaşamın bir parçası olarak her gün gözler önünde sergiliyor.

Ama asıl konumuz siyasi nedenlerle gözüktüğüne alınmalarda uygulanan in-

sanlık dışı fiziki uygulamalarla bugün hâlâ varlığını sürdüren işkence olaylarıdır. Kim ne derse desin en acımasız, en vahşi biçimde işkence siyasi polisçe hâlâ sürdürülüyor. İçinde bulunduğumuz günlerde siyasi düşüncelerinden dolayı gözaltına alınan insanlara yapılan işkenceler doktor raporlarıyla da açıkça tespit edilmiş durumda.

12 Eylül faşizminin vazgeçemediği bir sorgulama yöntemi olan işkence, imzaladığımızı gururla söylediğimiz uluslararası sözleşmelere karşı açıkça, vahşice ve utanmazca sürdürülüyor.

İşkence insanlık için bir yüz karasıdır. Sadece onu uygulayan ve uygulama emrini verenler için değil, işkencenin uygulanabildiği her toplum için o toplumun ve insanlığın yüzkarasıdır.

İşkenceyi yok etme çabasının onurunu salt sosyalistler, sosyaldemokratlar, hatta demokratlar değil insanlığını yaşayan herkes hakedebilir. Bu çabada herkese düşecek bir pay vardır. Doğru olanı, bunu, "insan oluşun ödev ve sorumluluklarından biri de insanlığa sahip çıkmaktır" biçiminde yorumlamaktır.

İşkencenin yok edilebilmesinin başta gelen adımı toplumun tüm dinamik kesimlerinin bu suça kararlı bir şekilde karşı çıkmalarından ve her türlü yasal demokratik hakları kullanarak direnmelerinden geçiyor. Devamında polisin sorgulama yapma yetkisinin kaldırılarak bu işin mahkemelere devredilmesi ve ilk sorgulama ile beraber avukat bulundurma hakkının tanınması geliyor. Biz SHP milletvekilleri bu yolu açabilmek için parlamentoda yapılabilecek olan çalışmaları yapmaya gayret ediyoruz. Bu akıl almaz insanlık dışı saldırıya uğrayan her arkadaşımız durumunu bize iletirse kendisiyle birlikte kendisine destek veren ve işkencedeki emir komuta zincirini kamuoyuna teşhir eden güç olarak karışlarına çıkarız.

İşkenceciler duyurdu kitlelerin tepkilerinden yeterince korkuyorlar. Onları iyice teşhir, ederek insan içine çıkamaz duruma getiririz. Bu konuda üzerimize düşen her şeyi sonuna kadar yapmayadevam edeceğiz. İşkence ve işkencecilerin üzerine gitmek, insanlık onurumuza sahip çıkıp bu utançın karşısındaki kitlelerle birleşmek ve ülkemizi bu utançtan kurtarmak için gerekenleri hep birlikte yapacağız.

İşkence, kullanılan etkin bir silahtır. Devlet politikası haline getirilmek istenmesi de bunun gücünü ve etkisini kanıtlıyor. Fikri SAĞLAR SHP İçel Milletvekili

1— İşkence bir insanlık suçudur. Suçluları için zaman aşımı sözkonusu olamaz. Özellikle 12 Eylül sonrası dönemin amacı, düşlenen depolitik düzeni kurmak olduğundan, toplumun ilerici, yurtsever güçleri, yoketme ve caydırma eylemlerini yoğun bir şekilde yaşamıştır. İnsan haklarını tanımayan, demokrasiyi hiçe sayan bir dikta yönetimi varlığını sürdürebilmek için hiçbir şeyden kaçınmamıştır. İşkence, kullanılan etkin bir silahtır. Devlet politikası haline getirilmek istenmesi de bunun gücünü ve etkisini kanıtlıyor. Emir veren ve fiilen uygulayanlar, kaybolan ve ölenlerin hesabını bir gün mutlaka vereceklerdir. İnanıyorum ki insan olmanın gereği ve onuru, haklarını gasp edenleri unutmayacaktır.

2— Her şeyden önce bir insan olarak işkenceyi nefretle kınıyorum. İşkence, insana, insan oluşa, insan onuruna karşı akıl almaz bir saldırıdır. Bu saldırıda emir veren olsun, uygulayan olsun, rol alanların teşhiri ve cezalandırılması için İçel Milletvekili olarak, gücümün yettiğince elimden geleni yapıyor ve bu insanlık suçu karşısında birleşenleri sevgiyle selamlıyorum.

KÜRT HALKI GERÇEĞİNİ KABULLENEMEME, CİZRE'DE İNSAN PİSLİĞİ YEDİRTTİ.

Sedat ORAN

Demagoji, yalan ve ikiyüzlülüğü yönetim politikası haline getirenler kendi varlık şartlarının baskı ve işkencelerin sürmesine bağlı olduğunu bildiklerinden, kamuoyu nezdinde ülkemizde yaşanan gerçekler hiçbir zaman açıklama getirememişlerdir.

Geçtiğimiz ayın gündemini kaplayan başat konulardan biri yine işkence olayları oldu. Demokrasiye geçtik de meçleri, İnsan Hakları Sözleşmesi'ne atılan imzalar ve ardından gelen işkence uygulamaları... Baskının olmadığı, işkencenin fevri olduğu yollu açıklamaların, demagoji ve iki yüzlülüğün tüm örneklerini sergilediği hal-kımız için artık sır değil, işkence ül-kemizde devrimci-demokrat muhale-feti sindirmenin, susturmanın temel aracı olarak kullanılıyor. Demagoji, yalan ve iki yüzlülüğü yönetim politikası haline getirenler kendi varlık şartlarının baskı ve işkencelerin sürmesine bağlı olduğunu bildiklerinden, kamuoyu nezdinde ülkemizde yaşanan gerçeklere hiçbir zaman açıklama ge-tirememişlerdir. Uluslararası Af Örgütü'ne ülkemizdeki "işkence iddialarını" denetleme yetkisi veren sözleş-

• işkencenin, çocuk, yaşlı genç, kadın kız ayırımı yapılmadan, vahşet boyutlarını aşacak sınırlarda uygulandığı Kürt halkının yaşadığı bölgelerde, gözdağı ve sindirmeyi tek amaç olarak görenler, 70 yaşındaki kadına namlularını çevirmeyi görev saymaktalar.

ÇÖZÜM14

menin ardından yeni taktik ve yöntemler de zaman geçirilmeksizin devreye sokuldu. Nasıl olsa her işin bir kolayı vardı. Madem Af Örgütü bizi denetleyebilecekti -ki bu da Avrupa'da demokratik bir görüntü yaratmak için gerekliydi- o halde işkence gözden ırak yerlere taşınmalıydı. Nitekim artık insanlar şubeye, karakola götürülmeden ekip arabalarında, ıssız yerlerde işkenceyle karşı karşıya kalıyorlar, böylece de hiçbir resmi kayıtları bulunmamış oluyordu. İşkence amaç olunca "yaratıcı düşüncelerden" esinlenmek pek zor olmuyordu.

Tüm bu işkence çeşitleri ise, Olağanüstü Hal Bölgesi olarak ilan edilen Kürt halkının yaşadığı kesimlerde, vahşeti bile utandıracak pervasızlıkta sürüp gitmektedir. Ulusal özelliği nedeniyle Kürt halkı üzerindeki baskı ve işkenceler her geçen gün katmerleşerek devam etmektedir.

Geçtiğimiz ay, basında da geniş biçimde yer alan "Cizre'de Operasyon" başlıklı gelişmeler sonucu yüzlerce insan gözaltına alınıyor, işkencelerden geçiriliyordu. İşkence görmek için 7 yaşında ya da 70 yaşında olmak hiç fark etmiyordu. Mardin'in Cizre ilçesinde, Diyarbakır, Siirt ve Batman'da gerçekleştirilen "Birlik Operasyonu" gerçekten de baskı-zor ve işkenceyi "birleştirmiş", yanibaşında bir kadına işkence yapılmasına sessiz kalmayan birini kurşunlayabilecek boyutlara ulaşıyordu. İlkokul çocuklarının bile dayaktan nasiplerini aldığı, ak sakallı dedelerin sakalının yolunduğu, manyetoların hamile-kadın ayırt etmediği, **zorla insan dışkısının yedirildiği**, falakadan ayakların ve ka-

ba etlerin tanınmaz hale geldiği bir ortamda yapılanların tek bir açıklaması olabilir: Gözdağı ve sindirme...

Cizre'deki operasyonda gözaltına alınanların bir çoğunun SHP üyesi olması konunun kamuoyunda yankılanmasının önemli nedenlerinden biri olurken SHP'nin işkenceler karşısındaki duyarsız ve hayırhah tutumunu da bir kez daha sergiliyordu. Olayın üzerinden günler geçmesine rağmen SHP olay yerine bir heyet bile göndermiyor, gözaltından çıkan insanların "işkence görüyoruz" açıklamalarına kulaklarını tıkıyordu. SHP'nin kendi üye ve yöneticilerine yönelecek kadar (Malatya SHP milletvekili İbrahim Aksoy'un ağzına Kürt halkı sözcüğünü alması bile gerici merkezin her türlü saldırısına neden olabiliyordu.) dizginlerinden boşanmış işkence karşısındaki bu tutumu gerçekten ibret verici ve aynı zamanda SHP'den beklentisi olanlar açısından da düşündürücüydü.

Olayın üzerinden günler geçip işkence izleri kaybolmaya yüz tutarken nihayet SHP Genel Merkezi tarafından ilçeye gönderilen milletvekili heyeti, gözaltından bırakılanların maruz kaldıkları işkencelere, işkence izlerine tanıklık etmeye çalışıyordu... Ancak bu kez de yetkililerden bir duvar örülüyor, gözaltından çıkan ve halen gözaltında bulunanların durumuna ilişkin bilgi almak olanaklı olmuyordu. Polis, jandarmanın ve yetkililerin bilgi vermeye niyeti yoktu. Çünkü bili-

• **Halkı, teröristlere ekmek vermemeye çağırarak duvar yazılan yazanlar, halka insan pisliği yedirmekten geri kalmadılar.**

• **Baskı ve gözdağı politikasından nasiplerine düşeni fazlasıyla alan kadınlar ve çocuklar, işkencenin izlerini gözlerindeki korkuyla ifade ediyorlar.**

yorlardı ki, halkımıza açıklayabilecekleri, savunabilecekleri hiçbir yanı yoktu. Cizre Kaymakamı gazetecilerin zorlaması üzerine olayın "PKK operasyonu olduğunu, şu aşamada başkaca bir açıklama yapamayacağını" söylemeyi yeterli sayıyordu. Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu ise vurdumduymaz bir edayla "gözaltına alınanların ak süte batırılmış kaşık gibi olmadığını" söylerken işkenceleri adeta onaylıyordu. Göstermelikte olsa protokol işletilmiyor, "soruşturma vs." türünden açıklamalar yapmak bile gereksiz sayılıyordu. Sınıf kini ve nefret öylesine doruğa ulaşmıştı ki, beşikteki çocuğa yapılan işkence bile onaylanıyor, kimse kılını kıpırdatmıyordu... Cizre'deki bir güvenlik yetkilisinin ağzından basına yansıyan "abartıyorlar" demeci ise insan dışkısı yedirilenlerle alay etmenin ötesinde bir anlam taşımıyordu. Olayın açıklık kazanması karşısında bu kafalar büyük bir pişkinlikle "canım yedirtilmemiş, koklatılmış..." derlerse hiç şaşırmayalım, Cizre'de estirilen terör devrimci-demokrat güçler açısından dikkatle izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Cizre'deki terör siyasi iktidarın pervasızlığına yeni ve çarpıcı bir örnek oluştururken, işkenceye, baskıya ve zulme karşı duyarlılığın artırılması ve mücadele, kendisini dayatan, güncelliği yitirmemiş bir görev olarak bir kez daha sergileniyordu. Cizre'de Kürt halkı üzerindeki vahşete karşı çıkmak, özünde kendi özgürlüğünü savun-

Cizre'de sınıf kini ve nefret öylesine doruğa ulaşmıştı ki, beşikteki çocuğa yapılan işkence bile onaylanıyor, halka zorla insan pisliği yedirtilmesi kanıksatılıyor, kimse kılını kıpırdatmıyordu...

maktan başka bir şey değildir. Günümüzde demokratlığın kıstasıdır.

Ülkeyi bir örümcek ağı gibi saran işkence tavrı alınıp teşhir edilme göreviyle karşı karşıya duruyor. Yükselmeye başlayan toplumsal muhalefet karşısında çılgına dönen egemen güçler sonun başlangıcını gördükçe hırslanıyor, hırslandıkça pervasızlaşıyor ve pervasızlaştıkça da işkence ve zulmü kurtuluş çaresi olarak görüyorlar. Ancak güncel olan gibi tarihsel olan gerçeklikler de işkence ve zulmün ömrünün hiç de uzun olmadığını göstermekle kalmıyor, zor yoluyla ayakta kalmaya çalışanların etkisinin göreceği tepkiyi de şiddetlendiriyor...

Bugün önümüzde duran başat sorunlardan en önemlisi, kanıksatılmak istenen işkence ve zulme radikal bir şekilde tavır alınmasıdır. Yaşanan vahşetin gücü Kürt halkı gerçeğini değiştirmeye hiçbir zaman yetmeyecektir.

İşkencede Öldürülmenin Adı: Hacıhüsrevlilere Gözdağı Operasyonu

17 Ocak 1988, Kasımpaşa. Bir tabutun ardında toplanmış bini aşkın insan yolu kesmiş, sloganlar atarak ilerliyor: "İNSANLIK ONURU İŞKENCE-Yİ YENECEK", "İŞKENCECİLERDEN HESAP SORACAĞIZ." Kimi zaman sloganların yanısıra, alkışlar yükseliyor bu topluluğun içinden. Sürekli olarak aşağılanmayı, horlanmayı, ezilmeyi, yani Hacıhüsrev halkı kaderi kabul etmeye zorlanmış. Hacıhüsrev halkı işkencede öldürülen arkadaşları Neriman Papiş'in kişiliğinde kendilerini sahiplenen ve işkenceyi lanetleyen TAYAD'lıların, DEMKAD'lıların, Devrimci Gençliğin seslerine katıyor sesini; coşkusunu, minnetini alkışlarıyla dile getiriyor.

Açlığın, sefaletin, yoksulluğun "suç" işlemeye teşvik ettiği insanlar, bu durumu yaratan egemenler tarafından, gerçek suçlu kendileriymiş gibi egemenlerce eziliyor, cezalandırılıyor, teşhir ediliyor. Toplumumuzda "çingeneler" olarak isimlendirilen bu toplumsal azınlık, süreci çok daha yoğun olarak yaşıyor. Egemenlerce sürdürülen propaganda sonucu toplum tarafından da bir kenara itilen, dıştalan bu kesim, öylesi bir yaşam sürdürmeyi kendileri seçmişçesine ağır

bir bedel ödemek zorunda kalıyorlar. "Çingeneler" için hırsızlık, kaçakçılık vb. birer meslektir. Başka gelir kaynakları olmadığından sürekli olarak işe gider gibi hırsızlığa, kaçakçılığa, esrar satmaya giderler. Böylesi bir yaşam biçiminin sonucunda da, karakol, şube, cezaevleri, mahkemeler onlar için günlük uğrak yeri haline gelir. İcra ettikleri "meslekler" gereği, sık sık şubeye düştüklerinden işkenceyi de yakından tanır, acısını iyi bilirler.

Geçtiğimiz günlerde bu toplumsal kesimden olan bir kadın, Hacıhüsrevli Neriman Papiş, İstanbul 2.Şube'de gördüğü ağır işkenceler sonucu kaldırıldığı hastanede öldü. 9 Ocak'ta Bostancı Karakolu'nda görevli polislerce hırsızlık şüphesiyle gözaltına alınmış, daha sonra 2.Şube Asayiş Masası'na götürülmüştü. Birkaç gün sonra koma durumunda hastaneye kaldırıldığında vücudunda işkence izi bulunmayan tek bir nokta kalmamıştı. Falakadan askıya, elektriğe, kaba dayığa kadar her türlü yöntemin uygulandığı kolayca anlaşıyordu.

Papiş'in işkence nedeniyle hastaneye kaldırıldığını haber alan TAYAD

devreye girerek konuyla ilgilenmeye başladı. Polis hırsızlıktan yakalanma olayının ardına sığınıyor, bir "hırsız işkence yapmanın doğal bir şey" olduğu izlenimini vermeye çalışıyordu. Oysa Papiş, hangi gerekçeyle gözaltına alınmış olursa olsun, önce bir insandı ve bir insana işkence yapılması hiçbir gerekçeyle savunulamazdı.

Papiş'e, ölümüne neden olacak kadar çok işkence yapılmasının nedeni neydi? Bu "meslekten" insanların elde ettikleri gelirin çok büyük bir kısmının rüşvet olarak dağıtıldığını söylemiştik. Son dönemlerde 2. Şube, 3. kısımda başkomiser olarak görev yapan Mehmet Hantokuş haraçları olağanüstü miktarlara yükseltmiş, bu miktarı ödeyemeyen "meslekçiler" işe çıkamaz hale gelmiş ve böylelikle de Hantokuş'un haracını ödeyemez olmuşlardı. Geliri epeyce azalan Hantokuş bir yolunu bulup gelirin kesilmesine engel olmalıydı. Hemen korkunç bir terör uygulamaya başladı. Bu insanların yoğun olarak oturdukları Hacıhüsrev'e sık sık operasyonlar düzenleyerek ilgili-İlgisiz yığınlarca insanı gözaltına almış, onları sindirmeye çalışmıştı. Neriman Papiş bu gözdağı, terör politikasının kurbanı olarak seçilmişti. Papiş'in cenazesi ni morgta görenler, gördükleri karşısında dehşete kapıldılar. Göğüslerinde, cinsel organında yanık izleri vardı. Askıdan olsa gerek, koltuk altları izlerle, çürüklerle, şişliklerle doluydu. Ayakları kocaman olmuş, morluklar ve yaralar tüm ayağı kaplamıştı. Yüzünde kocaman bir ayakkabı izi vardı." Gördüğü manzarayı böyle anlatıyordu TAYAD Başkan Yardımcısı Gülten Şeşen.

Papiş'in cenazesi. 1000'in üzerinde kitlesel bir katılımı toprağa verildi. İnsan onuruna yönelen her saldırıya, egemenlerce sürdürülen her türlü baskı ve terör politikasına karşı koyma görevinin bilinciyle hareket eden TAYAD'lılar, DEMKAD'lılar ve Devrimci Gençlik Hacıhüsrev halkıyla birlikte camiden mezarlığa kadar olan yaklaşık iki kilometrelik yol boyunca yolu trafiğe kestiler, sloganlar atarak işkenceyi ve işkencecileri protesto ettiler.

İnsanlık onuruna yönelik en ağır saldırı olan işkenceye karşı tavır alınırken, işkencecilerin cezalandırılmasının gerekliliği ve adli suçlu üreten kurumun düzen olduğu da vurgulanmalıdır.

SAĞMACILAR CEZAEVİNDE TÜNEL BAHANESİYLE BASKI VE İŞKENCE MEŞRULAŞTIRILMAYA ÇALIŞILIYOR.

28 Aralık'ta Sağmacılar Özel Tıp Cezaevi tarihinin sayılı vahşetlerinden birini yaşadı. Ardında 21'i ağır olmak üzere 100'ün üzerinde yaralı bırakan bu vahşet, siyasi tutsakların yıllar süren direnişleriyle elde ettikleri haklar karşısındaki tahammülsüzlüğün varlığı boyutun en açık göstergesiydi.

Operasyonla birlikte cezaevinin dışarıyla tüm bağlantısı koptu. Evlatlarımız ziyaretlere, avukat görüşüne çıkarılmadılar, mahkemelere ve hastaneye götürülmediler. Onlar bunca zorbalık ve baskı karşısında kararlılıkla direnirken, biz ailelerin tavırsız kalması mümkün değildi elbette.

Tutuklular 29 Aralık günü yapılacak olan Devrimci Sol ana davası duruşmasına getirilmeyince cezaevine giderek yetkililerle görüşüp olan biteni öğrenmeye çalıştık. Ancak her ne hikmetse hiçbir yetkili yoktu ortalıkta. Cezaevini rütbesiz jandarmalar yönetiyordu sanki. Evlatlarımızdan haber almak istemek en doğal hakkımızdı. Ancak bizim ülkemizde hakkını aramak isteyen bedelini ödemeye de hazır olmalıydı. Bu bedeli ödetmekte gecikmediler. Çevik kuvvet, jandarma ve sivil polisler tarafından abluka altına alındı adeta. Bizlerle görüşmeye yanaşmayan cezaevi yönetiminin vurdum-duymaz tavrı karşısında cezaevi kapısını tutarak giriş ve çıkışları engelledik. Bu arada ana kapıdan içeri girmeyi başaranlarımız jandarmanın dipçığıyle, copuyla, tekme-tokatiyle karşılaşmıştı. Bir süre sonra çevik kuvvet devraldı görevi. Hep birlikte dövere dağıtmaya çalışıyorlardı bizleri. Evet, gaz bombalarıyla, kalaslarla, demir çubuklarla yaralanan evlatlarımızın sağlık durumlarını öğrenmek is-

temenin bedeli polis copuydu, jandarma dipçığıydı ülkemizde. Hem de kamuoyunun, basın gözleri önünde, sokak ortasında yapılabiliyordu tüm bunlar. Bu arada gözaltına alınanlar da olmuştı aramızdan.

31 Aralık günü tüm cezaevlerinde yılbaşı nedeniyle açık ziyaret yapılabilecekti. Sağmacılar'da da ziyaret olacağı daha önceden idarece açıklanmıştı. Sabahın erken saatlerinden itibaren cezaevi önünde toplanmaya başladık. Ancak yetkililer evlatlarımızın görüşe çıkmadığını, bu nedenle ziyaret yapılamayacağını söylüyorlardı. Madem görüşmek istemiyorlardı, kendimiz duymak istiyorduk bunu evlatlarımızdan. Talebimizi sessizlikle geçiştirmeye çalışan idare, daha sonra, talebimizi yanıtlamak üzere jandarmaları, gardiyanları gönderdi üstümüze. Cevabı onların cöplüklerinden, yumruklarından, dipçiklerinden aldık: "Ziyaret yok temsilcilerle de görüşemezsiniz, dağılır." Yaşlı ana-babalar, kardeşler, eşler, çocuklar yerlerde sürükleniyorduk. Aramızdan 4 kişi hastaneye kaldırıldı; 16 kişi ise gözaltına alındı. Ziyaret yapmayı umarken bunlarla karşılaşmıştık işte.

20 Ocak günü TAYAD'da bir basın toplantısı düzenlenerek tüm gelişmeler ayrıntılı olarak kamuoyuna aktarıldı, duyarlı olunması istendi. 3 Ocak'ta yine cezaevi kapısında idare. Çabalarımız bir kez daha yarıtsız kaldı. Bunun üzerine Eyüp Savcılığı'na giderek suç duyurusunda bulunduk. Bir gün sonra ise Ankara'ya giderek Adalet Bakanı ile görüşmeye çalıştık. Ancak, Bakan adeta kaçıyor, görüşmeye yanaşmıyordu. Aynı gün İçişleri Bakanlığı'na ve Jandarma Genel Komu-

tanlığına gidilerek suç duyurusu dilekçelerini ilettik.

5 Ocak'ta evlatlarımız bir kez daha getirilmediler duruşmaya. Duruşma yeniden ertelenince topluca valiliğe gidip vali ile görüştük; aynı gün avukatlar 28 Aralık operasyonu sonrası ilk görüşü yaptılar tutsaklarla. Ve ertesi gün TAYAD'da düzenledikleri bir basın toplantısıyla içerideki durumu ayrıntılarıyla anlattılar. Basın toplantısı sonrası Eyüp Savcılığı'na ve İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na giderek tutsakların suç duyurularını içeren dilekçelerini ilettik.

9 Ocak'ta Yeni Çözüm Dergisi'nin cezaevindeki gelişmelerle ilgili olarak düzenlediği basın toplantısına katıldık. 19 Ocak'ta ise cezaevinden tahliye olan Dursun Aktaş ve Alaattin Yıldırım'ın TAYAD'da düzenledikleri basın toplantısında 28 Aralık operasyonu ayrıntılarıyla anlatıldı bizzat yaşayanlar tarafından. 20 Ocak'ta ise bir açılış için İstanbul'a gelen Adalet Bakanı ile görüştük. Birlikte cezaevine gidip inceleme yapmayı vaadeden bakan daha sonra bu fikrinden vazgeçerek samimiysizliğini bir kez daha sergiledi.

Yetkililere bir kez daha sesleniyoruz. Saldırmaktan vazgeçin. Saldırıların hiçbir sonuç vermediğini kabbullenin artık. Evlatlarımız bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da siyasi kimliklerinden ve onurlarından taviz vermeyeceklerdir. Baskı, zorbalık ve işkenceleriniz onlara boyun eğdirmeyecektir.

Evlatlarımızın onur kavgasında onlarla omuz omuzayız. Direnişleri direnişimiz, onurları onurumuzdur.

TAYAD'lı Aileler

ÇÖZÜM 17

TEZ-KOOP-İŞ İST. 3 NO'LU ŞUBE OLAĞANÜSTÜ KONGRESİ VE PERDE ARKASI

Koltuklarını koruma sevdası dışında başka hiçbir kaygısı olmayan ANAP'lı Kenan Gürbüz yönetimi kongrede ayakbağı olabilecek engelleri önceden temizlemek düşüncesindeydi. Özellikle İst. 3 No'lu şubenin mücadele çizgisi ve sendika bünyesinde işçiler arasındaki saygınlığı genel merkez için ciddi bir tehlikeydi.

Tez-Koop-İş İst. 3 No'lu şubesi, genel merkezin dayatmasıyla, 15.1.1989 tarihinde olağanüstü kongreye gitmek zorunda bırakıldı.

Son olağan kongrenin üzerinden henüz 7-8 ay geçmişken, tekrar neden kongre gündeme geldi acaba? Bu soruya sağlıklı bir açıklama getirebilmek için, uzlaşmacı-devletçi sendikal anlayışa ve Türk-İş politikalarına değinmek gerekiyor.

Genel olarak sarı sendikacılığın temsilcisi ve 12 Eylül sendikacılığının da destekçisi olan Türk-İş yönetimi açısından en büyük tehlike, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığının güçlenmesidir. Bu nedenle, sermaye çevrelerinin çıkarları ve devletin güvenlik politikasıyla tam bir uyum ve amaç birliği söz konusudur. İçinde bulunduğumuz süreçte, Türk-İş politikalarının ağırlıklı gündem maddesi de, -bu çerçeveye uygun olarak-12 Eylül'le yaratılan tablonun korunması, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı temelinde gelişen "sivri" çıkışların etkisiz kılınmasıdır.

Bu olguyu pratikte gözlemek zor değil. 12 Eylül sonrasında, sınıf sendikacılığını benimsediğini söyleyen,

demokrat-devrimci önderlikli sendikaların yürüttüğü ve en genelinde başarı hanesine yazılabilecek bir kısım grevler (Migros, Netaş, Deri-İş, Ambarlar, Petrol-İş v.b.) özel olarak hedef seçildi. Grev biter bitmez sendika ye işçiler cezalandırılmaya başlandı. Örnek oluşturmaması için gözdağı verilmeye çalışıldı. Örneğin Netaş'ta, Kale Kilit'te yoğun işçi çıkarmalar ve çeşitli ayak oyunları ile Ötpmobil-İş'in yetkisi düşürüldü. Deri-İş grevi ve diğerleri ardından, keyfi şekilde ve salt cezalandırma amacıyla yüzlerce işçi atıldı. Tabanın zorlamasıyla gelişen Demiryolu ve Seydişehir Alüminyum grevleri, Zonguldak kömür işçilerinin başlamak üzere olan grevi ve son Seka grevi ise; bizzat kendi sendika yönetimlerinde masa başında satılarak cezalandırıldı. Bu tablo içinde ayrı bir yeri olan ve cezalandırılama-yan tek grev ise; Tez-Koop-İş İst. 3 No'lu şubenin yürüttüğü 132 günlük başarılı Migros greviydi. Bu grevle, 12 Eylül sonrası koşullarda işçi sınıfına somut bir mücadele örneği sunulmuştu.

Migros grevcilerine ve önderliğine dış geçirilememiştir ama bu hesap

yapmaktan vazgeçtiği anlamına gelmiyordu. Sorun hazırlık ve zamanlama sorunuymuştu. 1989 içinde yapılacak olan genel merkez kongresi, zamanlamada daha hızlı hareket etmelerini gerektirdi. Koltuklarını koruma sevdası dışında başka hiçbir kaygısı olmayan ANAP'lı Kenan Gürbüz yönetimi, kongrede ayakbağı olabilecek engelleri önceden temizlemek düşüncesindeydi. Özellikle İst. 3 No'lu şubenin mücadele çizgisi ve sendika bünyesinde işçiler arasındaki saygınlığı, genel merkez için ciddi bir tehlikeydi. Bu 'tehlike' etkisizleştirilirse bir taşla iki kuş vurulacak, işveren ve gerici çevrelerin de 'aferin'ini almış olacaktı.

Genel merkez senaryoyu hazırlayıp harekete geçti. İnce hesaplar ve taktikler, kullanılacak figüranlar hazırlandı. Yani önce karar alınıp program oluşturuluyor, sonra rol dağıtımı yapıp uygulamaya geçiliyordu. Bu durum o kadar açık ki, -bir an önce başarma telaşıyla- düzenledikleri evraklarda bile kendilerini ele veriyorlardı. (Şube yönetiminin kongre öncesi delegelere dağıttığı bildiride, sahtekârlıkları ortaya koyan belge ve açıklamalar fotokopileriyle mevcuttur.)

Karar defterinde açıkça görülen sahtekârlık ve kompo, sahte imza kullanıldığının noter belgelerinde bile belli oluşu, "49 imzalı" dedikleri kongre isteminin sonuçta 17-18 civarında kalması ve bu sayının yasal yeterliliğin çok altında oluşu; kendi kongresi söz konusu olduğu halde -normal yasal prosedür, tüzük ve ilkeler atlan-

• Kongreyi çevrilen entrikalar sonucu kura ile kaybeden Aynur Karaaslan'ın listesi yönetime girerken, yine kura ile kazanan Veysel Cingöz, sonuçlar açıklanmadan önce görülüyor.

rak- şubenin dışlanması ve bir yığın usulsüzlük yapılması, işçilerin ve delege çoğunluğunun kesin olarak böyle bir kongreye karşı oluşu gibi nedenlerle, şube yönetim kurulu genel merkezin kongre kararını reddetti. Ancak gerekli yasal itiraz kanallarını ve yargı organlarını dahi, kendine özgü yöntemlerle(!) bağlayan" genel merkezçiler bildiklerini okumaya devam ettiler. Topluca İstanbul'a taşınan genel merkezçiler, aldıkları karar yönünde fiili adım atmaya başladılar. İşçilerin "bizim kongre diye bir istemimiz yok" şeklindeki yoğun protestoları da pek önem taşımıyordu baylarımız için...

Genel merkezçiler ve işbirlikçilerinin gittikleri her yerde işçilerden gerekli yanıtı almaları, hiçbir yerde konuşulmaması ve sık sık utanılacak durumlara düşmeleri, sarı sendikacılığın kongre taktiklerine daha sıkı sarılmasına yol açtı.

Hiç çekinmeden işverenin açık desteğini kullandılar. İşverene ait arabalarla dolaştılar ve kongreye delege taşıdılar. Başka koşullarda verilmesi pek mümkün olmayan izinler (hem de ücretli), genel merkezçilerin istedikleri insanlara hemen verildi. Sanki kongre işçilerin değil, Migros işverenin kongresiydi.

Sadece işvereni değil, resmi güçleri ve bürokrasinin kokuşmuş ilişkilerini de arkalarına aldılar. Lüks otellerin lobilerinde, içki masalarında de-

lege satın alma çalışmaları sürdürüldü.

Şube yönetiminin zorunlu gider-

leri için, keyfi olarak bugüne kadar tek kuruş para ödenmezken; genel merkez "kongre masrafları" için sınırsız bir cömertlik içinde davrandı. Hatta kongre sonrasında "şu kadar milyon para harcadık" diye açık açık söylemekten de çekinmiyorlardı. Öyle ki, kongre günü Ankara'dan, özel olarak uçakla delege getirebilecek kadar cömertlik içindeydiler.

İnsanların bireysel çıkar, kariyerizm, popülizm, pohpohlanma... gibi zaaflarını kullanarak çeşitli vaatlerde bulundular. Yerine göre de tehdit ve şantajı, "paranın gücünü" devreye soktular. Örneğin kongrede yönetim organları için 30 kişilik liste oluşturulması gerekiyordu ve bu durum, 30 kişiye dağıtılacak "makam" gibi kullanılabildi.

Bir taraftan da, özellikle şube başkanını hedef alan- ahlaksız ve seviyesizce yalan ve karalamalar, bayatlamış demagojiler sürdürüldü. Hatta açık açık, "bizim için başkan önemli, onun kafasını kopartalım yeter" diyerek, gerçek niyetlerini ortaya koyuyorlardı. Yine başkan hedef olarak yaygın biçimde sürdürdükleri bir demagoji de; 12 Eylül'ün mirası olan "özgür" ve "dışardan yönetilme" edebiyatı oldu. Düzenin ideolojisine uygun bilinçlenme ve çarpık-gerici kültürel formasyonun hâlâ büyük ölçüde etkisinde olan, 12 Eylül yılının- ını da tümüyle üzerinden atamamış olan insanlar, doğal olarak bu tür demagojilerden etkilenebiliyorlardı.

Diğer bir nokta da, mevcut delege

sisteminin işçi çoğunluğunun gerçek iradesini yansıtmayıydı. Çünkü bir kısım işyerlerinde -çeşitli nedenlerle- işçileri gerçekten temsil edecek kişiler yerine; işverenle iyi ilişkiler içinde bulunan, gerici ya da kişiliği bozuk, zaaflı insanlar delege seçilebilmektedir. Bunun somut örneği kongre hazırlıkları sırasında yaşandı. Bu tür delegelerin bulunduğu tüm işyerlerinde işçiler imza toplayıp, "oyunu, bizi temsil edecek kişi olan başkanın listesine vereceksin; çünkü sen orada bizim irademizi temsil etme durumundasın" şeklinde zorlayıcı olmalarına rağmen, sonuçta yine karşı listeye oy verdikleri görüldü. İşçi çoğunluğunun çok rahat % 90'ının desteğine sahip yönetim, delege sistemi sayesinde farklı bir konumda gözüküyor.

SINIF SENDİKACILIĞININ ADI NE ZAMAN İHBARCILIK OLDU?

Kongrede gözlenen bir başka gerçek de, sınıf ve kitle sendikacılığını savunduğunu söyleyen bir kısım "sol" çevrelerin sergiledikleri tavrıdır. Sınıf mücadelesine karşı sorumluluk ve devrimci ahlak açısından oldukça düşündürücü olan bu davranışın sahipleri; -sözde niyetleri ne olursa olsun- sarı sendikacılık-devlet-işveren üçgenine "sol"dan destek vermekte hiçbir rahatsızlık duymamışlardır.

Mücadele anlayışlarına ve siyasal pratiklerine karşı söyleyecek şey bulamadıkları güçlere karşı; gerici-sermaye işbirlikçisi unsurları desteklemek ve akıl hocalığı yapmak, devrimcileri ihbar edenlerin sırtını sıvazlamak, hatta kongre sırasında provokatörlük yapacak özel kişiler görevlendirmek mi işçi sınıfının "KURTULUŞ"una hizmet ediyor acaba?

Anlaşıyor ki, onlar için kimin kazandığı fazla önemli değil; "birileri" sürekli kaybetstin yeter... "Sol içi ideolojik tavır, düşmanla işbirliği noktasına kadar vardırılmalı mı?" sorusunu sorduran bu yaklaşım sahiplerine, gerçekten sormak gerekiyor: Tamam, hep kaybetmesini istediğiniz "birileri" kaybetti, peki kazanan kim? Türk-İş ve işverenin, resmi güçlerin açık desteğiyle öne sürülen seçenek sizi daha mı mutlu ediyor? Örneğin, kendisine "Emek Dünyası" adını veren dergi sorumlularına sormak gerekiyor: Gizli den gizliye akıl hocalığı yaptığınız Türk-İş + işveren destekli gru-

bun sosyalistliğine ya da işçi sınıfı çıkarlarının daha iyi savunucusu olduğuna nasıl ikna oldunuz? Bu konuda bir kanıt sunamayacağınıza eminiz, çünkü kendilerinin de zaten böyle bir iddiaları yok. Ama genel merkezin sarı sendikacılık anlayışını savundukları ve bunun aleti oldukları, sınıf sendikacılığını savunanları ve devrimcileri sürekli ihbar ettikleri, işverenden destek

Emek Dünyası ve "birilerine" karşı olma noktasında çok iyi anlaşabildikleri çeşitli dostlarını sorumlu davranmaya, işçi sınıfı düşmanlarının ekmeğine yağ süren basit-düzeysiz politikaları terk etmeye çağırıyor.

aldıkları gibi "meziyetlerini" kanıtlayacak, bolca malzeme bulunduğu konusunda kendilerini rahatlıkla ikna edebiliriz. Yeter ki dürüst, sorumlu ve nesnel ölçülerle hareket edilsin...

Baylarımızın desteklemek için birleriyle yarıştıkları, söz konusu "muhalefet" grubunun başkanının imzasını taşıyan bir belge sunalım. Bu belge, adı geçen grup delegelerinin olağanüstü kongre istemek için genel merkeze yaptıkları başvuruda yer almaktadır:

"(...) 3- Olağan Genel Kurul'da delegenin iradesi ile seçilen **şube yönetimi dışlanıp, yönetim dışındaki kişiler ile karara varılıp yasal olmayan bir yönetim uygulanmakta** bu nedenle de üyelerimizin sendikamızdan uzaklaşması sonucu doğmaktadır.

4- Şube yönetiminin kararını gerektiren ve yönetimce kabul olunmayan konular, çoğunluk iradesine aykırı kişisel davranışlarla işçiler üzerinde reklam aracı olarak kullanılmaktadır. **Çeşitli yayın kuruluşlarına verilen demeçler hem şubemizi hem de sendikamızı zor durumda bırakmaktadır**, (abç)"

Görülüyor gibi, açık söylememek için kendilerini zorlamışlar ama söy-

lenen açık: "Bunları örgüt yönetiyor, başkan da örgüt üyesidir!" Bu ihbarcılığı destekleyen ve onay verenler, kendilerine hangi yüzle "sınıf sendikacısı" sıfatını yükleyecekler?

"...3 No'lu şubenin bugün hangi nedenlerle içe dönük mücadele noktasına geldiğini öğrenmek, bir işçi gazetesi olarak başta gelen görevlerimiz arasındadır. (Emek Dünyası, Sayı 13.)" diye, söz konusu "muhalefet" grubunun; ihbarcılık yapan, Türk-İş ve işveren güdümlü açıklamalarına yer verilmesi dürüst yayıncılık örneği değildir. "Karşı tarafa da başvurduk, muhatap almadılar" savunması da ciddi olamaz. Çünkü her şeyden önce dürüst, sorumlu yayıncılık ve nesnellik konusunda güven verici bir çizgi izlenmesi gerekir. Örneğin söz konusu yayın organı, 132 günlük onurlu Migros grevinde ve sonrasında geliştirilen bir yığın başarılı mücadele örneklerinde, doğru dürüst tek yazı yazmamış, olmamış gibi davranabilmiştir. Acaba "bir işçi gazetesi olarak başta gelen görevler" arasına girmiyor muydu bu tür mücadele örnekleri?

Emek Dünyası ve "birilerine" karşı olma noktasında çok iyi anlaşabildikleri çeşitli dostlarını sorumlu davranmaya, işçi sınıfı düşmanlarının ekmeğine yağ süren basit-düzeysiz politikaları terk etmeye çağırıyor.

Yukarıda aktardığımız tablo içinde gerçekleşen kongrede, işçilerin çöküşü ve şubelerine sahip çıkmaları somut olarak görüldü. Genel merkezin küçük oyunları da etkisiz kılınarak, baştan sona inisiyatif altında tutuldu. Oylama sonucunda, yönetim kurulu ve diğer organları başkan A.Karaaslan'ın listesi kazandı. Başkanlık seçiminde ise oylar eşit çıktı ve çekilen kurayı "muhalefet" adayı kazandı. Sonuçta, başı ve gövdesi farklı, uyumsuz bir yönetim ortaya çıktı.

Bu durum, sendikalarına sahip çıkan işçilerin yoğun tepkilerine neden oldu. Hemen yeni bir kongre için imza toplamaya başladılar ve yeni yönetimi de, tekrar kongreye gidilebilmesi için istifaya zorladılar. Başkanı ise kimse muhatap almıyordu.

Onurlu bir mücadeleye geleneğine sahip şubenin bilinçli işçilerinin, geçmişte olduğu gibi bugün de, işveren ve genel merkez kaynaklı bu tür saldırıları boşa çıkartacaklarından hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Managua'nın doğu barrio'larında ayaklanma hazırlıkları çerçevesinde ilk sivil savunma komiteleri (CDS)'nin örgütlenmesi aşamasında kadınların katılımı o dereceye varmıştı ki, birçok koca korkuya kapılmıştı. İnisiyatif, mücadele ve örgütlenme girişimlerinin kadınların eline geçmesi ürktümüştü onları. Birçok evde erkekler kadınlardan daha az bağılıydılar devrime. Şiryandan Somosizm'den, diğer yandan machismo'dan gelen ikili bir baskının altında ezilen kadınların bir seçim yapması gerekiyordu artık: Ya kocaları, ya devrim. Görülmedik bir şey oldu ve binlerce kadın devrimden yana tavır koydu." (Fatima Caldera, AMNLAE üyesi)

Latin Amerika'da kiliseler nasıl olağanüstü bir şekilde katıldılarsa devrime, kadınlar da silahlı mücadeleye ve devrimin cinsel ayrımla ilgili geleneklere karşı açtığı savaşıma aynı olağanüstülükle, kitleler halinde katıldılar. Nikaragua'da machismo, Latin Amerika standartlarının çok ilerisinde, garip denecek boyutlara varıyordu. Somoza döneminde yayınlanan romla ilgili bir televizyon reklamı bu yaygın erkek değerlerinden birini kullanıyordu. Birbiryle ölümüne dövüşen iki horozun görüntüsüydü kullanılan. Ve fonda da dolgun bir ses: "Horoz dövüşleri ve rom... gerçek erkek olan erkekler için." Somoza'ya karşı mücadeleye katılan -ve bu yolla kendilerinin Nikaragua toplumundaki yerlerini de sorgulayan kadınlar basit birer kahraman olarak kalmamışlar, aynı zamanda FSLN'ye bağlı, Nikaragualı kadınların sesini duyurabilen bir kadın kitle hareketi inşasına adanmışlardı kendilerini.

Yeni yeni örgütlenmelerine rağmen, kadınların Sandinismo'ya katılımlarıyla dolu zengin bir geleneğin mirasçısı olma gibi bir avantajları vardı. Sandino gibi FSLN'de, 1960'larda, kadınların 1912 Zeledon direnişindeki rolüne ve 1930'ların anti-empereyalist mücadelesinde doğrudan yer alan Blanca Arauz, Conchita Alday ve Maria de Altamirano gibi kadın savaşçılara dikkat çekiyordu. 1969'da hazırlanan Frente devrimci programında kadınların kurtuluşuyla ilgili bir dizi maddeye de yer veriliyordu.

Bu arada, son ayaklanma sırasında, Dora Maria Tellez, Monica Batodano, Leticia Herrera gibi birçok kadının gerilla komutanlık dahi yapmışlar-

KADINLARIN ÖRGÜTLENMESİ: AMNLAE

Kadın sorunu ülkemizde de çok tartışıldı ve tartışılmaya da devam ediyor. Sınıfsal kökeninden soyutlanmaması gereken kadın sorununun toplumsal işlevine ışık tutacağına inandığımız bu çeviri yazısını aşağıda yayınlıyoruz. Çeviri; George Black tarafından kaleme alınan "Triump of the People, The Sandinista Revolution in Nicaragua" isimli kitabın AMNLAE (Kadınların Örgütlenmesi) bölümünden gerçekleştirilmiştir.

di. Hatta, yalnızca kadınlardan oluşan birlikler ve yüzlerce erkeğe hiçbir zorluk çekmeksizin komuta eden kadınlar vardı. Savaşın son aşamalarında binlerce kadın katılmıştı FSLN'ye. 1977'deki San Carlos saldırısına katılan üç kadınla, Dora Maria Tellez'in Ulusal Saray baskınında oynadığı önemli rol bunlardan sadece bazı örneklerdir. Barricada'nın ilk sayılarını dolduran şehit savaşçıların fotoğrafları da bunu açıkça kanıtlar nitelikteydi: Frente'nin savaş gücünün yüzde 30'u kadınlardan meydana geliyordu. Bunun yanında, ayaklanma sırasında binlerce emekçi kadın, savaşçılara yiyecek, sığınak ve tıbbi yardım sağlamış, bomba yapımında çalışmış, cep hane stoklamıştı. Tek başlarına bu geri hizmetlerin, erkeklerin, kadının rolüyle ilgili basmakalıp düşüncelerini değiştirmesi neredeyse olanaksız. Ne ki, bunların önemi ancak kadınların her düzey askeri ve politik konularda oynadıkları rollerle birlikte ele alındığında görülebilir. Erkekler, kadınların da mücadelenin her düzeyinde kendileriyle eşit olduklarını ancak pratikte görerek öğrenmişlerdi.

Nikaragualı kadınların ulusal çapta politik örgütlenme girişimlerinin henüz üç yıllık bir geçmişi var (1978 ç.n.). Bu girişimler baştan beri işçi sınıfından kadınlar arasında önemli bir güç olmuştur. Ulusal Sorunla Mücadelede Kadınlar Birliği AMPRONAC 1977 Eylül'ünde kurulmuştu. Olağanüstü halin kaldırılmasından sonra fa-

aliyete geçen bu birlik, yeniden canlanmakta olan politik hareketlenmelerin bir parçasıydı. Nisbeten "az zararlı" bir ad altında, legal ve açık olarak faaliyet gösteriyordu. Yönetici kadrosunu orta sınıftan kadınlar oluştuyordu. Birkaç ay sonra meydana gelen Chamorro'ya suikast olayının muhalefette Somoza arasındaki uçurumu daha da derinleşmesi ve burjuva muhalefetin yön değiştirmesi üzerine, AMPRONAC, kritik bir kararla karşı karşıya kaldı. Kendini yeniden tanımlaması gerekiyordu. Hareket, farklı politik görüşlerden kadınları bir araya getirmeyi amaçlayan geniş platformu sürdürme kararı aldı. Varoluş amacını şöyle tanımlıyordu: (1) Kadınların ülke sorunlarının çözümüne katılımı-

"Diktatörlüğe karşı halk mücadelesindeki gelişmeler örgütümüzde de birtakım önemli değişimlere yol açtı. 80 kadından oluşan küçük bir örgütlen, savaşma arzusuyla dolu büyük bir kitle örgütüne dönüşüyorduk."

nı teşvik etmek, (2) Her kesimden Nikaragualı kadınların haklarını her konuda -ekonomik, politik ve sosyal- savunmak ve (3) Genel olarak insan haklarını savunmak.

Fakat, "diktatörlüğe karşı halk mücadelesindeki gelişmeler örgütümüzde de birtakım önemli değişimlere yol açtı. 80 kadından oluşan küçük bir örgütten, savaşma arzusuyla dolu büyük bir kitle örgütüne dönüşüyorduk. Bu mücadele, AMNLAE liderliğinin kitlesel mücadelenin gerisinde kaldığının iyice belirlendiği ve kadınlarla ilgili bazı özgül konuların yeniden tartışılmaya başlandığı Mart 1978 Uluslararası Kadınlar Günü kutlamaları sırasında yeni bir evreye geçti. Örgütün önde gelen militanlarından birinin de belirttiği gibi, bu özgül konularla kitle mücadelesi birbirinden ayrılmaz bir duruma gelmiş; ikisi arasındaki dengeyi devrimin temposu tayin eder olmuştur. "Kadınlar Haftası'nın faaliyetleri büyük uluslararası feminist hareketleri tatmin etmeyecekti, çünkü faaliyetlerde onların istemlerine değil, halkımızın özgürlük mücadelesine -yani Nikaragualı kadının gerçek ihtiyaçlarına- verilmişti ağırlık.

AMPRONAC'ın o tarihteki eylemleri -açlık grevleri, kilise işgalleri, insan hakları ihlallerini protesto- tamamen savunma ağırlıklı gibi görünebilir. Ancak burada önemli olan, sözkonusu eylemlerin, burjuva kadınların başlardaki üstünlüğünü yansıtmaması değildir. Asıl nokta, bu eylemlerin, o günkü güçlü ve sosyal birleşimi çerçevesinde, bu kadın hareketinin topyekün FSLN stratejisi içinde alabileceği yeri göstermeleridir. Managua'daki BM binasının işgal edilmesi gibi eylemler, Somoza diktatörlüğüne karşı uluslararası alanda bile yankılarını bulmuştur. Hareketin gitgide büyüyen boyutları, 1978 ortalarında AMPRONAC'ın FSLN ve henüz kurulan ATC ile daha doğrudan çalışmaya başlaması ve silahlı mücadeleye katılan kadın sayısının artmasıyla daha da belirginleşti. AMPRONAC içindeki FAO sempatanlarıyla FSLN yanlıları arasındaki bölünme çok büyük bir sorun yaratmamıştı. Çünkü yeni gelen militanların büyük bir bölümü Frente üyesi ya da sempatanıydı. Barrio örgütlenmesinde AMPRONAC MPU ile yakın işbirliği içinde çalıştı. 1978 Temmuz'unda yapılan ulusal konferans sırasında dokuz kentten 150 kadının kesin olarak Frente'ye bağlılıklarını

KADINLARIN ÖRGÜTLENMESİ

• *El Salvador'da devrimin ezilen halk lehine sonuçlanması için kadınlar da örgütlü ve etkin bir rol oynamaktalar. Savaşın yaşanan tüm zorluklarına rağmen kararlılık ve coşkularından hiçbir şey eksilmedi.*

açıklamasıyla birlikte AMPRONAC'ın FSLN örgütü oluşu da tescillenmiş oluyordu. Bu konferans için yapılan demokratik bölge seçimleri de AMPRONAC'ın artık etkin bir kitle örgütü haline dönüştüğünün ifadesi olmuştu. Bu zaferden sonra da devam etti.

AMPRONAC zaferin ardından AMNLAE adını aldı. Bugün 25 bin üyesi, her birinin başında bir koordinatör bulunan semt komitelerinden oluşan yerel yapılanması, propaganda ve politika üretme sekreterleriyle, Devlet Konseyi'nde de temsil ediliyor. Demokratik bir işleyişe sahip olan bu yerel komitelerde, okuma-yazmadan toplumsal refah programlarına, kadının ordu ve sendikalarındaki rolünden cinsel politika sorunlarına, çocuk bakımına, doğum kontrolüne ve kürtaja kadar her konu ele alınıyor. Üyeler AMNLAE dışındaki diğer örgütlerde de aktif görevler üstleniyorlar. Özellikle CDS'ye bağlı birçok kent komitesinde kadınların sayısı erkeklerinkini aşıyor.

Tüm bunlara karşın AMNLAE, machismo'ya karşı mücadelede hâlâ büyük engellerle karşı karşıya bulunuyor. Bu yöndeki mücadelesini Nikaragualı kadınların objektif koşullarına dikkat çekilmesi üzerine oturttu. Bu koşullar: Sanayi kesiminde en az ücret alanların kadınlar olması, ev içinde köleleştirilmeleri, (birçoğu yalnız yaşayan) kentli kadınlarla (erkek egemenliğine dayanan geleneksel rollerini kırmanın çok güç olduğu) köylü kadınlar arasındaki çelişkili durum.

AMNLAE'nin gazetesi La Voz de la Mujer (Kadınların Sesi) kadınlann eğitimi işlevini yerine getiriyor. İki gazeteci, beş AMNLAE üyesi ve dört diğer kitle örgütleri temsilcisinden oluşan bir kolektif tarafından çıkartılıyor. Diğer kitle örgütlerinin yayın organları gibi Voz de la Mujer de, kadınların üretim ve ülkenin yeniden inşasına katılımı konularında tartışma ve polemik ortamı yaratmayı amaçlıyor. AMNLAE'nin elde ettiği sayısız somut başarılarından bazıları şöyle sıralanabilir: **Kadın üretim kolektifleri**, çocuk bakımını kolektifleştirmeyi amaçlayan Çocuk Eğitim Merkezleri (CDI) kurulması; kadınların ev içi baskılardan kurtarılması ve her yönüyle tam olarak ekonomik faaliyetlere katılımları; cinselliğe dayalı reklamların ve kadının ticari sömürsünün kesinlikle yasaklanması; aile reisliği ve boşanmayla ilgili yasaların çıkartılması. Özellikle köylü kadınları arasındaki okuryazar oranının düşüklüğüne ve bunların marjinalleştirilmesine karşı başlatılan okuma yazma seferberliğinde kadınlar, hem öğretmen, hem öğrenci hem de düzenleyici olarak önemli bir rol oynadılar. Fahişelerin rehabilitasyonu ve kimsesiz çocuklara yönelik Quincho Barrilete programı gibi bazı önemli toplumsal refah programları da doğrudan kadınlar tarafından yürütüldü. Kadınlar ayrıca, ilk tohumları çocukların ayaklanmaya katılması sırasında atılan ve altı-ondört yaş arası çocukları kapsayan, bağımsız Asociacion de Ninos Sandinistas

(ANS-Sandinist Çocuklar Birliğinin kuruluşuna da katkıda bulundular. Üç ANS üyesi (hepsi de onbir yaşlarında), 1980'de Managua'da yapılan bir söyleşide örgütün kuruluş biçimini, amaçlarını ve önemini şöyle açıklıyorlardı:

Elias: "Çocukları, okudukları sınıflarına göre örgütüyoruz. Her okulda bir komite oluşturuldu. Çocuklar bu komitelerce yönlendiriliyor. Her çocuk özel durumuyla ilgili ayrıntılı bir form dolduruyor ve bu formlar dosyalarına konuyor. Onlara yapmaları gereken işleri biz gösteriyoruz. Şu anda 5 bin üyemiz var." Moises: "Çocuklar için yeterli sayıda okul ve oyun alanları yapılmasını ve değişik bir Noel düzenlenmesini istiyoruz. Tüm çocukların ve annelerinin hastaneleri olsun, çocuklar sokaklarda çiklet satmak zorunda bırakılmasin istiyoruz."

Jose: "ANS ciddi bir örgüt olmak zorunda. Çünkü geleceğin devrimci kadroları burada yetişecek."

Yeni türde bir bilince sahip olan annelere, militanca bir olgunluğa sahip çocukların da eklenmesiyle -bugün de toplumun temel birimi olarak gördüğümüz- aile ilişkilerinin iç dinamiği önemli ölçüde geliştirilmiş oldu.

Ancak AMNLAE'nin hızını kesen (reflujo) bazı tehlikeler hâlâ varlığını koruyor. Her kitle örgütünde bu türden tehlikeler olmakla birlikte, bu AMNLAE'de daha büyük boyutlara varıyor. Söz konusu tehlike machismo'dur. Bugün savunma durumuna düşmüş olmasına rağmen, machis

KADINLARIN ÖRGÜTLENMESİ

mo, kadınların devrimci sürecin bir parçası, olmasının önündeki en büyük düşman olmaya devam ediyor. FSLN'nin önde gelen kadın militanlarından biri, Amerikalı feminist bir gazetecinin bu konudaki sorusunu şöyle yanıtlıyordu:

"Bir hız kaybının olup olmadığını soruyorsunuz. Belki bazı kesimler için, evet. Küçük burjuvazi içinde, 'Tamam, üzerime düşeni yaptım. Şimdi de biraz dinlenelim' diyen kadınlar var. Fakat halk kadınları arasında yok böyle bir şey. Proletarya kadınlarında, köylü kadınlarda, baskıyı doğrudan hissedenlerde bulamazsınız bunu. Kurtuluş mücadelesinden geçen bir kadın, artık ilgisiz olamaz. Bu kadın, içinde bulunduğu toplumsal yapıdan tecrit edemez kendini artık. Belki ilk zamanlarda bir süre için geri düşebilir; fakat kesinlikle eminiz ki, ergeç yeniden yerini alır."

Machismo, ayaklanmanın sonlarına doğru iyice savunma durumuna düştü. Geçici de olsa, zaman zaman yeniden dirilmesinin temelinde yatan bazı faktörler var: Çoğu erkeklerin, kadının militanlığını sadece, ayaklanmanın askeri evresinin bir ürünü olarak görmesi; çok güçlü olan annelik mitinin yeniden hortatılarak, kadının üretici rolden tekrar eski rolüne döndürülmesi arzusu; mücadelenin bu aşamasında, kadın haklarının devrimin oturmaşına paralel olarak elde edilmesine öncelik verilmesi, ve; AMNLAE'nin gelecekteki stratejisini belirleme ihtiyacından doğan erkeklerle verilen nefes alma fırsatı.

AMNLAE, silahlı kuvvetlerle -erkeklerin tavırlarının çok yavaş değiştiği- işçi sınıfı içinde işte bu sorunlarla mücadele etmek zorunda. Eşit işe eşit ücret ödenmesine rağmen örgüt, kadınların işçi sendikaları içindeki pasifliğinden ve gerekli rolü oynayamamasından kaygı duymaktadır. Erkekler de bu konuyu ele almakta isteksiz 'davranmakta, ancak AMNLAE'nin baskısı karşısında harekete -o da sınırlı olarak- geçmektedirler.

Devrimin ilk yılında Nikaragua'daki en büyük değişiklik, çatışma olasılığı fazla olan yerlerden çekilmelerini öngören askeri düzenlemenin bir sonucu olarak kadınların, bilinçli bir şekilde askerlikten uzaklaştırılmaları oldu. Managua sokaklarını dolduran silahlı kadınlar geçmişte kalmıştı artık. Savaş alanlarında yeteneklerini kanıtlayan bu kadınlar, yeniden sekreter-

Nikaragua'lı genç anne ülkesinin ABD emperyalizmine karşı verdiği bağımsızlık savaşında militan savaşçı olarak yerini alırken, analık duygusunun gereklerini de unutmayarak çocuğunu emzirmenin mutluluğunu yaşıyor.

lik, muhafazlık, siyasi eğitim gibi görevlere döndürülünce tepki gösterirler. Birçok kadın EPS'den ayrıldı. 1980 Şubat'ında subay rütbeleri yeniden düzenlendi; 230 kişi arasında sadece 15 kadın subay vardı. Bunlardan sadece üçü komutan olarak görev almıştı. Kadınların ordu içindeki machismo'dan yakınmalarının sürmesine rağmen, gerçek bu kadarla sınırlı değildir. Aslında, kadınların ordudan ayrılması, paradoksal bir şekilde, onların siyasi yetkinliklerinin ve devrime bağlılıklarının bir göstergesidir. Erkek savaşçıların birçoğunun politik bilinç düzeyleri silahlı mücadeleye katıldıkları sırada alabildiğine düşüken, kadınların sınıfsal bireşimi ve politik deneyimleri daha gelişkindi. Bunlar silahlı kuvvetlerden alındılar, çünkü en alttakinden en üst düzeye yönetim kademelerini erkeklerle göre daha kolay doldurabilecek kapasiteye sahiptiler. Bunun sonucu olarak ki, Toplumsal Refah ve Eğitim bakanlıkları eski savaşçı kadınlarla doludur. Bunların birçoğu aynı zamanda aktif birer AMNLAE üyesidirler.

Uluslararası feminist akımlarla ilişkişine gince, AMNLAE, Batılı ülkelerden Latin Amerika modellerine kadar tüm akımlardan o ya da bu şekilde yararlanmıştı. Ancak Avrupa ve Kuzey Amerika'daki radikal feminizmle çok az bir benzerliği vardır AMNLAE'nin. Zaten AMNLAE liderlerinin en çok öfkelenildiği şeylerden biri de, Batılı feministlerin, gelişmiş kapitalist ülkelerin kadın mücadelesini Nikaragua koşullarına taşımaya kalkmalarıdır. AMNLAE birinci sekreteri Gloria

Carrion'un deyişyle: "Buraya gelen Batılı feministlerin sorduğu ilk soru şu oluyor: 'Cinsel politika ya da kürtaj konularında ne yapıyorsunuz?' Kuşkusuz bunlar da önemli; fakat her şey sırayla olmalı. Bizim önceliklerimizi sosyal, politik ve tarihsel koşullar belirler." AMNLAE'nin kadın eşitliği ve kadınların topluma kazandırılması için verdiği mücadele, bütün kitle örgütlerinin devrimin yerleşmesi için verdiği mücadeleden ayrılmaz. Örgütün Ocak 1980'de yayınladığı bir bildiri şu önemli ifadeye yer vermişti: "Kadının sorunlarının temelinde, kadının ev işi ne hapsedilerek köleleştirilmesinin yattığına inanıyoruz. Ev işi, kadının topluma kazandırılmasının önünde önemli bir engeldir."

KONGRELERDE DEVİRİMCİ TAVIR OTOMOBİL-İŞ'İN BURSA ŞUBE KONGRESİ

İBRAHİM KARADAL

Kongreleri, kimin seçileceği sorunu ve seçim formalitesi çerçevesiyle sınırlamak, dar ve eksik bakış açısıdır. Bu nedenle, böylesi bir bakış açısı: kongrelerin işçi sınıfının sendikal mücadelesinde bir kilometre taşı olması önünde en büyük engeli oluşturuyor.

Dergimizin Aralık '38 sayısında çıkan "Sendika Ağalarının Koltuklarını Sarsalım!.. 1989 Kongreler Yılı" başlıklı yazımızla; Türk-İş kongrelerini, özellikle delege seçimlerini incelemeye çalışmış, dönen dolaplara, oynanan oyunlara dikkat çekmiştik.

Gelen eleştiri ve öneriler üzerine, kongrelerde takınılacak devrimci tavır konusunu biraz daha açmayı gerekli gördük.

Bugün sendika ve şube kongrelerine baktığımızda; genel sendikal hareketin henüz çeşitli sorunlar içinde bocaladığını, perspektif bulanıklığını gideremediğini, bu nedenle işçi sınıfının sorunlarının ikincil planda kaldığını görüyoruz.

Kongrelerdeki bu seviye düşüklüğü; en genelde sendikal hareketin karşı karşıya bulunduğu tikanıklıktan ayrı düşünmek kuşkusuz yanlış olur. Bu tabloya baktığımızda pratikte yaşananlarla teorik düzeyde yani lafta dile getirilen, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı arasında uçurum olduğunu görüyoruz. Sınıf sen-

dikacılığını savunduğunu iddia eden ama gerçek konumu buna uygun düşmeyen belli çevrelerin izledikleri politika, oluşturmaya çalıştıkları ittifaklar, genelde kongrelere yaklaşımları noktasında, Türk-İş'ten ve kongre anlayışından pek ayırdedilemedikleri ortadadır.

Kongre denildiğinde, uzlaşmacı-devletçi sendikal anlayışı meslek edenler bir yana, kendilerini sınıf sendikacılığı savunucusu ilan eden çoğu çevrelerin bile, ilk elden sordukları soru, "kim seçilecek?" sorusudur.

Kongreleri yalnızca seçim olgusuna indirgemek, Türk-İş çizgisine özgü bir anlayıştır. Kongreleri, kimin seçileceği sorunu ve seçim formalitesi çerçevesiyle sınırlamak, dar ve eksik bir bakış açısıdır. Bu nedenle, böylesi bir bakış açısı; kongrelerin işçi sınıfının sendikal mücadelesinde bir kilometre taşı olması önünde en büyük engeli oluşturuyor.

Kongrelerin yalnızca seçimlere indirgenmesiyle hedef saptırılarak gerçek amaç perdeleniyor. Kongrelerin, gerçekten işçi sınıfı sorunlarına, ülke sorunlarına dikkat çekildiği platforma

dönüşmesi engelleniyor. Gündem seçim olunca tüm çabalar, seçim taktikleri ve delege ayarlama üzerinde yoğunlaşıyor. Kulisler, kişisel karalamalar, kariyerist tavırlar, dedikodu ve spekülasyonlar... üzerinde şekillenen kongre; sendika ağalarının, sarı sendikacıların gerçek yüzlerini daha rahat gizleyebilmelerine yol açıyor, ömürlerini uzatıyor. Doğal olarak secimden ne beklendiği, amaçlanan politikaya ne derece katkı sağlayacağı, sınıf mücadelelerinin gündemdeki sorunlarının tartışılması gibi önem taşıyan noktalar çok geri planda kalıyor. Bazen de tümüyle unutuluyor.

Bugün işçi sınıfı örgütlülüğünün, 12 Eylül yasalarıyla -büyük ölçüde Türk-İş'e mahkum edilmiş oluşu; uzlaşmacı-devletçi sendikal anlayışa karşı mücadelenin önemini daha çok arttırmaktadır. Son dönemlerde yaşanan çeşitli örneklerin de gösterdiği gibi, baskı ve sömürüye, sermayeye karşı sınıf mücadelesinde başarılı adımlar atıp, Türk-İş'e yönelik mücadeleyi ihmal edenler, sonuçta daha geri noktalara düşebilmekte, yenilgiyle karşılaşmaktadır.

Türk-İş, sermaye ve resmî güçler arasındaki somut ittifak ve amaç birliği, sarı sendikacılığa karşı mücadeleyi güçleştiriyor. Bu nedenle, verili koşullarda ve yakın vadede Türk-İş'in konumunun değiştirilmesi olanaklı görülmüyor. Dolayısıyla, çeşitli yanlış anlayışların, kolaycı yolu seçip "Türk-İş'te birlik" çağrılarını yapmaları; Türk-İş'in konumunu meşrulaştırmaktan, hareket alanını genişletmekten başka sonuç doğurmuyor. Türk-İş politikalarının teşhiri güçleşiyor. (Türk-İş'te birliğe karşı çıkarken, bunun Türk-İş tabanında çalışmayı dışlamadığını belirtelim.)

Başlangıçta olumlu bir yaklaşıma sahip bulunmalarına rağmen, devrimci bir anlayışla program oluşturmayan, kongrelerde de devrimci yaklaşım yerine seçimi öne çıkaran, program yerine barajı aşma ve sözleşme yetkisi hedefiyle kendini sınırlayan bazı bağımsız sendikalar da süreç içinde gerilemekte, vaadettiği amaca ulaşmadığı için karamsarlığa kapılarak tekrar Türk-İş'te birliğe sarılmaktadır. Ek olarak, geçmişte DISK içinde çalışıp, yer kapma uğruna ya da çözüm-süzlüğün etkisiyle Türk-İş'e kapağı atan bir sürü iyi niyetli unsur da, giderek dinamizmlerini yitirmekte, Türk-İş politikalarının kıskacında eriyip gitmektedirler.

Kısacası, bugün, kongrelerde devrimci sendikal anlayışın egemen kılınması, büyük ölçüde, uzlaşmacı-devletçi Türk-İş anlayışına karşı mücadelede başarıya ulaşılmasıyla doğru orantılıdır.

Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı dediğimiz devrimci sendikacılığın kongreye yaklaşımı ise kongrenin mücadeleye imme kazandıran bir araç, bir değerlendirme platformu olarak ele alınmasını gerektirir.

Devrimci sendikacılığın kongreye yaklaşımında sorulması gereken ilk soru, **"Bu kongreden ne bekliyoruz?"** olmalıdır. Delege seçimleri ve kongre öncesinin hazırlıkları, bu soru etrafında şekillenmelidir. Verilecek yanıtların ilki, kongrenin bulunulan alanda, **birliğin** sağlanmasına hizmet etmesidir. İkincisi, ülke ve dünya sorunlarının, işçi sınıfının çeşitli sorunlarının tartışıldığı, dikkat çekildiği, çözüm önerileri üretildiği bir platform olmasıdır. Yani sorunlara karşı duyarlılığın canlı tutulduğu, "neler yaptık, neler yapamadık, neler yapmalıyız?"

sorularına sağlıklı yanıtlar üretildiği, kısacası **program** sorununun çözümlendiği bir zemin olması beklenmelidir.

Üçüncüsü, **daha aktif, güçlü ve demokratik bir sendikacılık** yaratmak hedeflenmeli, kongre buna yönelik düşünce, araç ve taktiklerin üretildiği, zenginleştirildiği bir zemin olmalıdır.

Bir diğer amaç, demokratik platformda, demokratik kitle örgütleri arasında dayanışmanın güçlenmesine hizmet etmesidir. Sınıf mücadelesinin güncel görevleri çerçevesinde demokrasi mücadelesine imme kazandırmak, kamuoyu oluşturmak ve politik duyarlılığı arttırmak, gerici-faşist güçlerin teşhirine yönelmek kongrelerde hedeflenmelidir.

"Ne bekliyoruz?" sorusunun yanıtlarını gerçekleştirebilmek için de, amaca uygun demokratik bir yönetim şekillenmesi, sağlıklı bir işleyiş oluşturulması şarttır. Verili koşullarda en sağlıklı çözüm ise seçimlerin **işyeri düzeyinde çoğunluk sistemi, şube düzeyinde ise nispi temsile** göre yapılmasıdır. Birliğe giden en sağlıklı çözüm ve tabanın iradesine dayalı demokratik temsil (her işyerinin gücü oranında temsili) bu şekilde gerçekleştirilebilir. Ortaya çıkan yönetim şekillenmesi, ekip anlayışı içinde ve iş bölümü yaparak işbirliğini sürdürür.

Genel çerçevesini sunduğumuz, devrimci kongre ve yönetim anlayışını, pratik içinde zenginleştirmek, eleştirel bir yaklaşımla en sağlıklı çözümleri üretmek görevlerimiz arasında olmalıdır. İşçi sınıfının bugünkü öznel-sosyal durumu ve varolan güçler dengesi zemininde, sınıf sendikacılığını savunuların dezavantajlarının çok oluşu hiçbir şekilde başarı umutlarını azaltmamalıdır. Tersine, daha çok çalışma gereğinin itici gücü olmalıdır.

Kongreler konusunu ele almışken, 25 Aralık 1988'de gerçekleştirilen Otomobil-İş Bursa şubesi kongresine de kısaca değinelim.

Seçimden bir süre öncesine kadar, klasik Türk-İş kongre anlayışı egemenken, kongre hazırlıkları devrimci sendikal anlayışın müdahalesiyle olumlu bir rotaya sokuldu. Önce gündem somutlaştırılarak, kişisel karala-

ma, rekabet ve kulis faaliyetleri dışına çıkıldı. Devrimci bir çerçeveye oturtuldu.

Kongreden neler beklendiği sorusunun yanıtları şu başlıklarla ortaya kondu:

— Kongre işçilere ve demokrat-devrimci kamuoyuna mesaj vermeli.

— Sendika, işçiler, işveren ve Türk-İş'e karşı daha güçlü ve birlik içinde çıkabilmeli.

— Kongre, demokratik kitle örgütleri arasında olumlu bir platformun doğması ve güçlenmesine katkıda bulunmalı; demokrasi mücadelesinde duyarlılık artırılmalı, kamuoyuna mesaj iletilmeli.

— Dünya ve ülke sorunları, işçi sınıfının gündemindeki sorunlar, geleceğe yönelik bakış açısının, gerekli adımların tartışıldığı bir platforma dönüşmelidir.

Bu beklentiler çerçevesinde gelişmelere müdahale edildi. Sürdürülen tartışmalarla bu olumlu yaklaşım benimsendi ve kongrede farklı bir hava esmeye başladı. Türk-İş anlayışının gizli-kapaklı Kongre taktikleri başo çıkartılarak, açıklık temelinde sorunlar ortaya kondu. Otomobil-İş sözleşmeleri tartışıldı, demokrasi mücadelesi konusunda gündem oluşturuldu. 1 Ağustos Genelgesi, cezaevi koşulları ve 1 Mayıs konusundaki duyarsızlık eleştirildi. Çeşitli demokratik kitle örgütlerine söz hakkı tanındı. Somut bir program temelinde birliğe giden yol açıldı. İlk kez geniş bir çerçevede ve doyurucu bir gündem tartışıldı, ileri bir adım atılmış oldu.

Kongrede divanı, sendika genel başkanı İlhan Balkılıç'la birlikte yöneten Aynur Karaaslan, yaptığı konuşmada; "Alkışlı protestolarla, çıplak ayaklı yürüyüşlerle, saç-sakal bırakma, gelin-damat ziyaretleri gibi eylemlerle bir yere varılamaz. İşçi sınıfı üretimden gelen gücünü kullanarak, iktidar üzerinde baskı oluşturmalıdır" dedi.

Kongre sonucunda, çalışmaların yeni oluşu, deney ve tecrübe eksikliği, insanları yeterince tanımama gibi nedenlerle devrimci-demokrat işçilerin listesi 8 oy farkla kaybetti. SHP'nin sağ kanadında gözükene ve yönetim avantajlarını da kullanan diğer liste az farkla kazandı. Kaybedilen yalnızca seçimdi, kongre ise kazanılmıştı. İşyerleri arasında dayanışma sağlanmış, sınıf sendikacılığının tohumları atılmıştı.

SİVİL FAŞİSTLERİN ESKİŞEHİR'DEKİ SALDIRILARI DEVRİMCİ-DEMOKRAT GENÇLİĞİ YILDIRAMAZ

1989 Ocak ayının ilk haftasında Türkiye'nin propaganda ve örgütlenme için Eskişehir'e gelmesiyle, devrimcilere karşı sürekli tertip içinde olan sivil faşistlerin saldırıları da yoğunlaştı.

Bu saldırıların en somut örneği Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F. kantininde yaşandı. Sivil faşistlerin dışardan getirdikleri güçlerle birlikte İ.İ.B.F.'nin kantininde oturan bir demokrat öğrenci önce dışarı davet edilerek kantin çıkışında kalabalık bir sivil faşist grubun demir çubuklu saldırısına hedef oldu. Saldırıya uğrayan öğrencinin çevreden gelen yurtsever öğrencilerle birlikte saldırıya karşı koymasıyla faşistler önce dağıldılar, sonra da arabalarına binerek kaçtılar. Faşistlerin bu sistemli saldırısından ha-

berdar olan polisler ise olayı önce izlediler, sonra da saldırıya uğrayan öğrencileri gözaltına aldılar.

Eskişehir'de devrimci mücadele yükseldikçe, devrimciler arasındaki dağınıklık giderildikçe buna paralel olarak faşist saldırıların artması insana ister istemez geçmiş anti-faşist mücadeleden ders çıkarması gerçeğini dayatıyor.

Devrimciler iyi bilirler ki, ne zaman bir bölge ya da kitle faşistleri terk edilse artık onun arkası gelir. Polis destekli sivil faşistler böyle yerlerde istedikleri gibi at oynatır. Oligarşi tarafından kitle tabanı yaratmak için geliştirilmeye çalışılan sivil faşistler Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi'nde örgütlenmeye ayrı bir önem vermektedirler. Zira Anadolu Üniversitesi'nde

yaşanan bu saldırı olayının da Türkiye'nin bu l'egilmesi sırasında olması rastlantı değildir. Faşistler, polis desteğinde dışardan getirdikleri güçlerle birlikte üniversitede çete havası yaratmaya çalışırken, öğrenci yurdunda da öğrenci olmayan faşistler rahatlıkla barınabilmektedir. Amaç ise açıktır. Üniversitede ve yurttaki anti-faşist öğrencileri sindirmeye ve yıldırmaya yöneliktir.

Sivil faşistlerin saldırı ve tehditi karşısında sessiz kalmayan anti-faşist öğrenci gençlik saldırılara anında karşı koydu, faşistlerin polis destekli saldırısını boşa çıkardı. Ardından kitle-selliği sağlayarak rektörlük önünde olayı protesto etti. Rektörlüğe, saldırı olayını kınayan bir dilekçe verdi. Rektörlük önünde polisin öğrencilere yönelik tehditlerine karşı devrimci öğrenci gençlik kararlı bir tutum içinde tükürler söyleyerek moral buldular. 19.1.1989 günü Anadolu Üniversitesi Kampusu içinde düzenlenen yürüyüşe 300'ün üzerinde öğrenci katıldı.

E
skişehir Yeni ÇÖZÜM Bürosu

KEYFİ İŞTEN ÇIKARMAYA TEPKİ

Tez-Koop-İş 3 no.lu şubenin 15 Ocak 1989'da yapılan genel kongresinde Vey-sel Cingöz'ün şube başkanlığına seçilmesinden bir gün sonra, sendika personeli Nuri Dumaz, Tez-Koop-İş Sendikası genel merkezi tarafından işten çıkarıldı.

Uzlaşmaz sınıf sendikacılığı yerine kendi kişisel çıkarları ve koltuk kaygısıyla hareket eden anlayışların, işçi sınıfının mücadelesine ne kadar sahip çıkacağı, ileri götüreceğine güzel bir örnek teşkil eden bu uygulamayı Nuri Dumaz, 24.1.1989'da basın açıklaması yaparak kınadı.

Nuri Dumaz basın açıklamasında,"bu sınıf sendikacılığını tasfiyeye yönelik ve partizanca bir fesih, kendi işçisinin hakkını gasp eden bir sendikanın, işçinin hakkını nasıl savunacaktır" diye sorarak işe geri alınacağı kadar süresiz açık grevine başladığını açıkladı,

KEYFİ İŞTEN ATMAYA İTO İŞÇİSİNDEN İŞ BIRAKMA

Ülkemizde işten atılmalar kanıksanır hale geldi. Her gün günlük basının sayfalarına yansıyan işten atılmalar, sermaye tarafından emeğe baskı aracı olarak kullanılmaktadır. Özellikle ekonomik demokratik istemli grevlerin başarıya ulaştığı işyerlerinde, grev sonrası çok sayıda işçi atılmaktadır. Ege-men sınıflar işlerine gelmediği noktada kendilerinin de imza attığı sözleşmeleri bir kalemde silip atabilmektedirler.

İstanbul Tabip Odası (İTO) çalışanlarından Celal Altıntaş da 11.1.1989 günü kazanılmış ücretinden avans talep ettiği için, genel yönetim kurulu tarafından tazminatsız olarak işten atıldı. Atılma olayı karşısında İTO işçileri de tavırsız kalmadı. Altıntaş'ın işten atılmasını protesto etmek için başlattığı açık grevi İTO işçilerinden de destek buldu.

Atılan işçiyi desteklemek için iş bırakan İTO işçileri yaptıkları basın açıklamasında "Toplu iş sözleşmesinin disiplin kurulu maddesinin kabul edilmediği, sözleşme gereği her ayın onbeşinde ödenmesi gereken yarım maaşlık avansın verilmemesi, toplu iş sözleşmesinden dolayı birikmiş olan farkların imza tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerektiği halde ödenmediğini belirttiler."

18.1.1989 günü işi bırakan işçiler, Celal Altıntaş'ın işe alınması ve sorunlarının çözülmesine kadar eylemlerini sürdüreceğini belirttiler. Destekçi işçiler bu desteklerini 25.1.1989 günü bitirdiler.

Ve "sessiz-tavırsız" kalmamanın, yani direnişin meyvesi Altıntaş'ın yeniden işe alınması oluyordu.

İran Yönetimi Düzen Aleyhtarlarını Yok Etmek İçin İstihbarat Örgütleriyle İşbirliği Yapıyor

**Halkın Fedaileri'nin
bildirisinden çeviri**

İran İslam Cumhuriyeti rejimi Irak'la olan gerici savaşında, savaş cephe-lerinde aldığı yenilgiler sonucu niha-yet B.M'in 598 sayılı kararname-sini kabul etmek zorunda kalarak ateşke-se boyun eğmiştir.

8 sene gibi uzun bir süre süren bu savaş emperyalistlerin çıkarından başka hiçbir şeye hizmet etmemiştir. İran'da zaten büyük bir bunalım için-de olan ekonomi bu sonuçla birlikte daha da yoğunlaşmıştır. 10 senelik İslam Cumhuriyeti süresince İran halk-larına hep "vaadlerde" bulunuldu; yoksulluğa, açlığa, sefalete, çare bu-lunacağı ve olağanüstü halin kalkaca-ğı ve demokrasiye döneceği söylen-di durdu. Oysa bırakalım bunları Hu-meyni rejiminin İran halklarına getir-diği tek şey, tam anlamıyla "felaket-ten" başka bir şey olmamıştır. Bütün sanayinin tahrip edilmesinin, tarımın yok olmasının, yüzüne yakın insanın ölmesinin, şehirlerin yakılıp yıkılma-sının, hesabı henüz verilemedi.

Bunun içindir ki, ateşkesin kabu-lünden hemen sonra, İran halklarının devrimci mücadelesinin daha da yük-selmesini, gittikçe büyüyen ekonomik bunalımının yarattığı ülke içi çelişki-lerini ve özellikle de devrimcilerin iş-çi ve emekçi halkların üzerinde artan etkisini engelleyebilmek ve önlemek için, halkların üzerinde varolan bas-kı, şiddet ve terör alabildiğince arttırıldı.

Böylesi şartlarda çok açıktır ki, si-yasi tutsaklar her zamankinden daha fazla idam ve işkence tehlikesi altındadır. Evin, Meşhed, Goherdest de 170 tutsağın idamıyla başlayan bu ci-nayet birkaç gün içinde yüzlere ulaştı.

Bu halk düşmanı karşı devrimci politikanın gündeme gelmesiyle birli-kte birkaç ay içinde siyasi tutsakların toplu idam katliamı İran'ın bütün si-yasi hapishanelerinde yaygınlaştırıl-

mistir. İdamlar binleri aşmaktadır. gütlere karşı aktif rol alan karşı dev-

• *Mollalar gerici yönetimlerini devam ettirebilmek için kurdıkları darağaçlarında, iş-kencelerde ve sokak ortası infazlarında yüzlerce insanı katlederek düzen karşıtlarını yok edebileceğini sanıyor.*

(H.M göre 12000, ML ve Af Örgütü'ne göre 5000'e yakın)

Toplu olarak idam edilen siyasi tutsaklar, daha önce İslami rejimin "adaletsiz" mahkemelerinde İslami kurallar ve yasalara göre yargılanıp değişik hapis cezalarına çarptırılmışlardı. Şu anda İran'da hiçbir siyasi hapishane yoktur ki, toplu idam katliamından uzak kalabilmiş olsun. Bu cinayet öylesine yaygınlaştı ki devrimci ve ilerici olduğundan şüphe edilen herkes sorgusuz ve yargısız derhal idam ediliyordu. (Savaş sırasında askerliği bitmek üzere olan şüpheli insanlar teskereden birkaç gün önce öldürülerek, savaşta öldü diye cenazeleri ailelerine teslim ediliyordu.)

Rejim artık o kadar çaresiz kalmıştı ki, kendine herhangi bir konuda karşı gelen Ayetullah ve Hüccetüislam-ları ve hatta yedi sene bu rejimi destekleyip işbirliği yapan ve devrimci ör-

rimci TUDEH Partisini ve onlara katılan Fedailerden ayrılan bir grubu da bu idamların dışında tutmamıştır.

İran Cumhurbaşkanı Humeyni'nin, Meclis Başkanı olan Hüccetüislam Rafsancani ve yargı başkanı Ayetullah Musevi Erdebili pervasızca "Bun-ları yargılamak bile hatadır. Çünkü suçları sabittir, onlar İslam ve Allah'a karşıdırlar" açıklamaları bu cinayetin boyutlarını göstermektedir.

Cinayetleri teşhir amacıyla 14 ülke-de İran Büyükelçilikleri, Konsolosluk-ları İran'a ait bürolar işgal edildiği za-man ele geçirilen birçok gizli belgelerden anlaşılmıştır ki, bu idamlar devam edecektir ve hatta yurt dışında olan rejim aleyhtarları insanların terörü için Pakistanlı ve Lübnanlı teröristler kiralanmıştır. **Ve bu planlar değişik ülkelerde görünümde ticari amaçla çalışmakta olan müesseselerde yapılmaktadır.**

LENİN'İ ÖĞRENMEK

Tarihçilere, siyasal bilimcilere, entelektüellere sorarsanız Lenin'i, size çok şey söyleyebilirler. Önümüze düzinelere makale, onlarca cilt, yüzlerce materyel koyabilirler. Ama Lenin'i en iyi bilen, parti işçileridir. ML hareketin eylem adamlarıdır. Rus Partisi'nin Babuşkin'i, Kamo'su, Hamburg barikatlarının Hans'ı, Vietkong'un Minh'i, Salvador'un savaşı Camillo-o'su bir çoklarından daha iyi bilirler Lenin'i. Çünkü Leninizm salt zengin çözümlemelere olanaklı tarihsel bir birikim, siyasal bir kuram değil, aynı zamanda bir parti alışkanlığı, bir eylem kültürüdür. Bu kültür, dışardan gözlemleyen hiçbir "bilim adamının" erişemeyeceği formasyonlar yetiştiren bir okuldur. Ve Lenin de bu okulda öğrenilir.

Burjuvazinin gücünün kitleleri örgütsüzleştirmesine dayandığı anlaşıldığından bu yana, kitlelerin örgütlü devrimci eyleminin bütün toplara-tüfeklere hükmettiği, koskoca savaş makinalarını ortadan ikiye çatlattığı, burjuva devletin aldatıcı ihtişamını bir günde çirkin bir yıkıntıya dönüştüverdiği görüldü.

Bu tılsımlı enerjinin kaynağı partidir. Burjuva düzeninin adaletsizliklerinin kitlelerin öfkesinin başlıca sorumusu olarak kendi yıkımını hazırladığını söylemenin kendi başına bir önemi yok. Çünkü o ancak kof bir dev yaratabilmiştir. Bugün emperyalist metropollerin göbeğinde böylesi onlarca dev var ve yüzyıllardır bunlardan hiçbirisi iktidar olamadı.

20. yüzyılın eşliğinden başlayarak proletarya partisi o kadar yakıcı bir sorun, belirleyici bir önem haline geldi ki, bütün sağlı sollu partiler, Rusya'da bir burjuva cumhuriyet için birleştikleri sırada devrimciler tarihin ilk sosyalist iktidarı ilan ettiler. Ve tek ülkede sosyalizm olur mu tartışma

rına rağmen Rus işçi sınıfının mücadelesine, iktidarı sonuna kadar elde tutma kararlılıklarına dayanarak sosyalist inşa sürecine yöneldiler

Çin Devrimi şehirlerdeki ayaklanmaya dayanan klasik şemalarla verimsiz bir kanala sürüklendiğinde herkesin teoriye ayrı diye itirazları arasında proletarya partisi köylü ordusuyla karşı-devrimci rejimi alaşağı etti. ABD'nin arka bahçesinde devrimci bir odağın olmasını hayret ve tesadüfle karşılayan revizyonistleri haksız çıkarak Küba Devrimi, diğer kardeşlerine de devrimci iktidar olanakları yarattı.

Bütün bunlar elbette devrim yapmanın yolunu, yöntemlerini en iyi gören, burjuvazinin aldatıcı gücünden sakınmayan bir savaş politikası gerektiriyor. Ama düşmanınızı altetmek için mücadelenin zorlu bedellerini göğüslemeye hazır bir savaş politikasını göze alıyorsanız bu savaşın silahlarına da sahip olmamız gerekir. Devrimci hareketin kadroları, onların her koşulda savaşma ustalıkları, örgüt bilinci yüksek oluşları, hayatını ve her saatini devrime adanmışlıkları-proletaryanın en temel silahları işte bunlardır.

Devrim ve parti için köhne reformist Avrupa ahlakının itirazlarına rağmen Çarlığın kasalarını kamulaştıran, ölüme bir yaşamla kendini partiye adan Kamo'dur. Bir kabileyi kazanmak için onların geleneklerine uyarak bütün dişlerini söküp, dillerini öğrenip yıllarca aralarında yaşayan Vietnamlı Minh'tir. Bir gecekondu mahallesinden onlarca kadını gerillaya kazandıran Resario'dur. Nazi işgalinin ortasında, kimse ondan ummazken Paris direniş hareketine önderlik yapan, laboratuvarı dinamitle dolu Profesör Curie'dir.

Lenin'i öğrenmek, emekçilerin kurtuluşundan başka bir meşruluk tanımayan bu eylem adamlarının örgüt bilinçlerini davaya adanmışlıklarını, yüksek savaş yeteneklerini öğrenmek demektir. Lenin'i öğrenmek partiyi, partili mücadeleyi öğrenmek demektir.

Sezgin TEMEL

HALK İÇİN KONUŞMALI VE YAZMALIYIZ

Devrimci propagandayı somut ve açık bir dille yapabiliyor muyuz?

Halkın anlayabileceği, yabancı kalmayacağı bir üslupla yazıp konuşabiliyor muyuz?

Daha açık deyişle, halkı eğitmek ve bilinçlendirmek, örgütlemek ve sınıf mücadelesine daha aktif katmak için düşüncelerimizi, politikamızı halka yabancı olmayan bir üslupla anlatabiliyor muyuz?

Bu soruları neden sorma gereği duyuyoruz?

Çünkü devrimci sol güçlerin devrimci pratiğinin, sübjektif durumuyla orantılı yarattığı potansiyel büyüyor. Kriz derinleştikçe kendiliğinden ve bugün ekonomik sınırları aşamayan bir nitelikte de olsa sınıf mücadelesine katılım artıyor.

12 Eylül'ün bu gelişmelere paralel pasifikasyon, depolitizasyon havası dağıldıkça, kitleler politikleşiyor, sınıf mücadelesi ısınıyor.

Bu soruları bizlere tekrar tekrar soran, üslup sorununun önemini artıran, sınıf mücadelesinin devrimci sol güçler lehine çevrilmeye başlayan bu nesnel ve öznel durumudur.

Mücadelenin kitleselleşmeye başladığı, kitleselleşmenin daha da yoğunlaşacağı önümüzdeki süreçte halka giderken üslup konusunda kendimizi sorgulamalıyız.

Öncelikle belirtmeliyiz ki; hiçbir şey yaratıcı ve özgün üslubumuzun yerini tutamaz. Halkla birlikte olmak, üslupta halkla ortaklık sağlamak bizim için esastır. Üslubumuz bu zengin kaynaktan beslenmek zorundadır.

Bu hareket noktasından kalkarak, üslubumuzu egemen sınıflardan özgülleştirmede, özgülleştirmede, yaratıcı ve canlı kılmada; halkın anlaya-

cağı düzeye getirmede, duygu ve düşüncelerine tercüman olmada ileri adımlar attığımızı söylemeliyiz. Ama bu gerçek her şeyi açıklamıyor. Bugün için üslup konusunda da hata, zaaf ve eksikliklerimizin olduğunu kabul etmeliyiz.

Üslupta çıkış noktamızın doğru oluşu, şimdiye kadar ileri adımlar atmış olmamız yeterli değildir. Her şeye rağmen üslubumuzu halka yabancı ayırık otlarından temizleyip, açık ve somut, halkın "bu benim dilimden yazıyor, konuşuyor" diyebileceği düzeyde olgunlaştırdığımızı söyleyemeyiz.

Önümüzdeki süreçte sınıf mücadelesine daha yoğun katılacak kitlelerle somut, kalıcı, iktidar perspektifiyle geleceğe dönük bağlar kurmak; politikamızı, kararlarımızı onların mücadelesinde maddi güce dönüştürmek bir yanı sıra yadsınmayacağı gibi üslubumuzu bu hastalıklardan temizlediğimiz, politikamızı, kararlarımızı halkın diline çevirdiğimiz oranda olacaktır.

Üslubun önemi halka gitmede vazgeçilmez araçlardan biri olmasından geliyor.

Öyleyse üslubumuzdaki bu hastalıklar hangi kaynaktan besleniyor?

Bu hastalıklar, saflarımızda yer yer boy gösteren küçük burjuvazinin kendine güvensizliği, kararsızlığı, kendi dışındaki güçlerden etkilenmesinin üslubumuza yansımalarından başka bir şey değildir.

Küçük burjuva aydınların halka tepeden bakan, halkın gücünü hesaba katmayan tanzimat kafası üslubunun kalıntılarıdır bunlar.

Üslubumuzda bu çevrenin etkilerinin olmadığını söyleyebilir miyiz? Hayır söyleyemeyiz.

Bu dar bir entel çevreye hitap eden!

elit üslup, yazılarımızı ve konuşmalarımızı şu ya da bu oranda etkilemeye devam ediyor.

Bazı konuşma ve yazılarımızda vermek istediğimiz politik perspektifin, düşüncelerimizin özünün bu anlayışa sapılarak biçim içinde kaybolduğunu, halkın bu özdeki mesajı almasının güçleştiğini, kafa karışıklığına yol açtığını söylemek yanlış olmaz.

Bazı yazılarımızı ve konuşmalarımızı, tekrardan, dikkatli ve doğru üslup açısından önyargısız olarak inceleyelim. Bunlarda, halka kapalı üslubun özenlerinin izlerini göreceğiz. Bu gerçekleri yadsıyamayız. Ama bunları olumlu yönde değiştirmek ellerimizdedir.

Öncelikle bu üslupla, anlatım diliyle hesaplaşmalı, üslubumuzda halka yabancı özgünlüğümüze ve yaratıcılığımıza ayakbağı olanları söküp atmamız. Çünkü anlatım dilimiz için en büyük tehlike buradan gelmektedir.

Genellikle bu elitist üsluptan, konuşma ve yazmada anlatım dilimize bulaşan hastalıklar nelerdir?

Bu hastalıklardan biri ve başlıcası halk kitlelerine yüksek tepeleri ben yarattım anlayışıyla bilgiçlik taslamaktır.

Bilgi pazarlama, lafazanlık, kitleleri küçük görme ve aydın entelektüelliği bizim anlayışımız olamaz. Bizim için halk kitlelerinin kültür seviyesine uygun düşen üslup kıstastır.

Hiçbir şey yaratıcı ve özgün üslubumuzun yerini tutamaz. Halkla birlikte olmak, üslupta halkla ortaklık sağlamak bizim için esastır. Üslubumuz bu zengin kaynaktan beslenmek zorundadır.

Başka deyişle ukalaca bir böbürlenmeye "her şeyi ben bilirim", "yerlisi de yabancı da benden sorulur" anlayışına tekabül eden üslup bizim her zaman reddetmemiz gereken üsluptur. Yazı ve konuşma dilimizdeki kararlı, kendine güvenen somut açık anlayışla, bu böbürlenme anlayışının hiçbir ortak yanı yoktur.

"Kendi bildiklerim her şey, kitlelerin bildiği hiçbir şey" anlayışıyla akıl

verme, fetva çıkarma, gereksiz bilgiçlik ve yüksekte atmalarla mücadele etmeliyiz. Yazı üslubumuz kendine güvenli, neyi ne için söylediğini bilen ve okuyan ve dinleyen için itici olmayan bir mütevazilikte olmalıdır.

Bunu tamamlayan bir diğer hastalık tezahürü de ağdalı, anlaşılmaz, özden yoksun ya da özün kaybolduğu, sözcük oyunları, ipe sapa gelmez deyimlerle, tımtıraklı diyalog ve monologlarla süslenmiş basma kalıp yazı ve konuşma üslubudur.

Olur olmaz yabancı sözcüklerle dolurmuş, uydurma sözcük ve deyimlere yer verilmiş, özü, anlatılmak istenen konuyu en iyi vermeyi değil de, sözcüklerle gösteriş yapan bir konuşma ve yazma üslubu her zaman bizden uzak olmalıdır.

Bu çarpık anlayışlar zincirine yeni halkalar ekleyebiliriz. Bu üslup anlayışı değişik biçim ve görünümde üslubumuzda görülmektedir.

Klişecilik ya da taklitçilik bunun tipik örneğidir. Hiçbir özgünlüğü ve yaratıcılığı olmayan, kendimizden, yaşadığımız gerçeklerden hiçbir şey katmadan başkalarından aktarılan yazıların

Okuyanın, dinleyenin kafasında farklı değerlendirmelere yol açacak, farklı yorumlara götürecek biçimde benzetme ve olaylarla paralellik kurmaktan kaçınmalıyız.

üslubunu bu hastalık içinde sınıflandırabiliriz. Bu çarpıklığın daha ileri noktası sözleri değil, cümle ve paragrafları bile değiştirmeden, ya da bazı sözcük oyunları ile değiştirip, somutu gözetmeden olduğu gibi aktarmak ve bunu kitlelere yutturmaya çalışmaktır. Üslubumuzda bunun izleri giderek azalmakla birlikte varlığını sürdürmektedir.

Soyut formüllerle, klişeleşmiş cümle ve cümle dizimleriyle, beylik benzetmeler ve örneklerle yazmak ve konuşmak da bizim işimiz olmamalıdır. Anlatılacaklarımızı ezbere bilinen soyut formüller içinde boğmak da tehlikeli bir eğilimdir.

Sadece kadroların kültür düzeyini değil, halkın kültür düzeyini düşünerek hareket etmeliyiz. Öyle olmalıyız ki, bizim duygu ve düşüncelerimiz halkın duygu ve düşünceleriyle kaynaşmalı.

Kullanıla kullanıla eskimiş, etkisini yitirmiş, yavanlaşmış, canlılığı olmayan klasik yazı üsluplarını terk etmeli, bu konuda statüleri yıkmalı, çarpıcı, akıcı, akılda kalır, değişik üsluplar bulmalıyız. Yeni yarattığımız, kitleleri daha derinden etkileyecek üslup her yeni gibi tepkiyle karşılanabilir. Statüleri yıkmak yadırganabilir, engellerle karşılaşabiliriz. Ama bunlar özgün üslup bulma ve bu üslubumuzu çeşitlendirme çabasından bizi alıkoymamalıdır. Artık klasik, donuk, yavan formler yığını yazıların okunmadığını, konuşmaların dinlenmediğini görebiliyoruz. Üslupta her şeyin odağına, halkla aramıza barikat kurmayacak bir konuşma ve yazma üslubunu oturtuktan sonra, bu özgünlük bize çok şey kazandıracaktır. Şimdiye kadar bu anlayışla kazandıklarımız unutulmamalıdır.

Mao Zedung "yabancı taklitçiliğine son verilmeli, boş ve soyut sözlerden vazgeçilmeli, dogmacılık bir yana bırakılmalı ve bütün bunların yerini Çin halkının çok sevdiği diri ve canlı Çin üslubu almalıdır." (Kültür Sanat ve Edebiyat üzerine sayfa 14-15) derken kendi gerçeğini somut olarak ifade etmektedir. Bu gerçeğin evrensel yanına dikkat etmeliyiz. Mao Zedung devrim yapmak, iktidarı almak için halka gidecek olanlara üslupta yol gösteriyor.

Anlatmak istediklerimizi iyi bilmek, konuya vakıf olmak yeterli midir? Hayır yeterli değildir. Onu okuyacak, dinleyecek halk kitlelerine kavrayabileceği, rahatlıkla anlayabileceği bir üslupla anlatabilmek de önemlidir. Bunun için ne yapmalıyız? Bunun için somut, yalın, basit, okuyanın ve dinleyenin ilgisini çekecek samimi ve doğal bir üsluba sahip olmalıyız. Üslup

bizim olmalıdır. Gerçeklerin ifadesi olmalıdır. Yani yapay anlatımlardan kaçınılmalı, gerçekçi olmalıyız. Bir başka yanıyla abartma ve küçümseme bizden uzak olmalıdır. Anlatımımız somut gerçeği olduğu gibi yansıtmalıdır. Okuyanın, dinleyenin kafasında farklı değerlendirmelere yol açacak, farklı yorumlara götürecek biçimde benzetme ve olaylarla paralellik kurmaktan kaçınmalıyız.

Sadece kadroların kültür düzeyini değil, halkın kültür düzeyini düşünerek hareket etmeliyiz. Öyle olmalıyız ki, bizim duygu ve düşüncelerimiz halkın duygu ve düşünceleriyle kaynaşmalı, halk kitleleri bizim yazılarımızda kendini, kendi sorunlarını ve çözüm yollarını kendi anladığı dilde bulabilmelidir. Bunu yazılarımızda ve konuşmalarımızda ne ölçüde başarabiliyoruz? Bunun üzerine kafa yormalıyız. Ağır, zor anlaşılır üslubun kullanıldığı yazı ve konuşmaları halkın anlamakta güçlük çektiği ve bizim de za-

Argo sözcüklerle yazmak ve konuşmak ne olursa olsun devrimci bir anlayışın ürünü olmamıştır ve olamaz. Üslubumuza sızmış tüm argo sözcükleri tek tek temizlemeliyiz.

man zaman buna saptığımız bilinmelidir. "Yazarken ya da konuşurken sizi anlaması, size inanması ve sizi izlemesi gereken işçileri düşünün. Kendisi için yazdığınızı, kendisi için konuştuğunuz insanları unutmayın" derken Dimitrof bu noktaya dikkat çekmektedir. (Faşizme Karşı Birleşik Cephe. Sayfa 144)

Çoğu zaman somut, belirli koşullara ve taleplere uygun konuşamama ve yazamamanın tipik bir örneğini Dimitrof vermektedir.

Hitler'in iktidarı öncesi Almanya'da büyük bir dolandırıcılık olayı olmuştur. Bu olayla ilgili Sklarek kardeşler yazılmaktadır. Duruşmalar sırasında Berlin'de işsizlerin toplantısında bu olay tartışılır. Bu toplantıda bir Nasıyonal Sosyalist duruşmayı işine gelen biçimde yorumlayıp büyük bir tezahürat altında Sklarek kardeşler gi-

bi soyguncuların hemen öldürülmesi ve dava için harcanan paranın işsizlere dağıtılması gerektiğini söyler. Gerisini bu toplantıya katılan Dimitroff'tan dinleyelim:

"Sonra bir sosyalist kalktı ve söz istedi. Önce söz vermek istemeyen başkan, sosyalistin sözlerini duymak isteyen dinleyicilerin baskısına dayanamadı ve söz vermek zorunda kaldı... Sosyalist "Arkadaşlar", diye söze başladı. "Çalışmalarını yeni bitiren üçüncü Enternasyonel Genel Kurulu,

Bizim üslubumuz halkımızın benimsediği, sevdiği, canlı, diri, özgün ve yaratıcı bir üslup olmalıdır.

işçi sınıfının kurtuluş yolunu göstermiştir. Bu yolda size düşen görev arkadaşlar, işçi sınıfının çoğunu kazanmaktır. (İtalikler Dimitroff'a ait) Genel Kurul işsizlerin hareketlerinin 'politikleştirilme'si (İtalikler Dimitroff'a aittir) gerektiğini belirtmiştir..."

"Böyle bir konuşma işsizleri etkileyebilir miydi? İşsizler kendilerini daha yüksek bir seviyeye ulaştırmak için önce politikleştirmemizden, sonra devrimcileştirmemizden, daha sonra da harekete geçirmemizden hoşnut plabilir miydi?"

"Oturduğum köşede, yapılması gereken şeyleri somut bir biçimde ağızından duymak istedikleri sosyalisti sabırsızlıkla kürsüye çağırarak işsizlerin esnediklerini, sıkıldıklarını gösteren hareketler yaptıklarını görüyordum..." (Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sayfa 143)

Bu kötü örnek eğer kitleleri kazanmak diye bir sorunumuz varsa konuşmamız gerektiğine ilişkin sadece bir örnektir. Bunun gibi daha nice kötü örneklerle karşılaştığımızı gözönüne alıp, ona göre hareket etmeliyiz. Böyle bir yöntem insanın kendisine propaganda, ajitasyon yapmasından başka bir şey değildir. Kitlelere bir şey vermeyecektir.

Halkı, mücadeleyi ilgilendiren yazılarda, sözü dolaştırmamalı, bıktırıcı ve usandırıcı, bir türlü "sadede gel" meyen üslup ve yollardan kaçınmalıyız. Sözü ettiğimiz konuda üslubumuz, sorunu can damarından yakalamalı, açık ve anlaşılır olmalıdır. Halkın so-

runlarını, onun çözüm yollarını anlattığımız yazılarımızda, halkın psikolojisini, eğitimini, kültürünü gözetmeli, onun günlük maişet derdi içindeyken kendi sorununu ve çözüm yollarını önüne bir sinema perdesi gibi getirmeliyiz. Söylediğimiz şeyler canlı hayattan, maddi yaşam ve mücadeleden olmalı, çarpıcı, akılda kalıcı ve yaygınlaşma özelliğine sahip bir üslup yaratmalıyız. Halkın ve mücadele içindeki insanların ruhunu yakalayamayan, onun manevi dünyasına cevap vermeyen yazı ve konuşmaların havada kalacağını bilmeliyiz.

Bir başka dikkat etmemiz gereken tehlikeli eğilim de, üslupta yoğun argo sözcükler kullanma ve üslubu lümpenleştirmedir. Çeşitli yayınların piyasaya pompalandığı bu tür birçok sözcük ve deyimlerin yazılarımıza ve konuşmalarımıza sızma belirtilerini görüyoruz. Bu tür bilimsel literatürümüzü zedeleyen, dejenere etmeye çalışan üsluba karşı da duyarlı olmalıyız. Argo sözcüklerle yazmak ve konuşmak ne olursa olsun devrimci bir anlayışın ürünü olmamıştır ve olamaz. Üslubumuza sızmış tüm argo sözcükleri tek tek temizlemeliyiz. Literatürümüzün sağlığını korumak bugün için her zamankinden fazla önem arz ediyor.

Üslubumuz "mücadelenin alevleri içinde çelikleşen", yaşanan gerçeklere, gerçek kaynağa, halka dayanan bir üslup olmalıdır.

Çünkü tabuları yıkmaya üslupta dejenerasyona yol açılıyor.

Küçük burjuva aydınları ve sol gruplar, halka yabancılaşmanın, kitlelerle bağ kuramamanın sonucu olarak giderek kast türü yapılara bürünmüştür. Ve yazdıkları, konuştukları emekçi halka değil, sadece kendilerine hitap etmektedir. Biz bir avuç aydına değil halka seslenmeli, onları örgütlemeli, küçük burjuva aydın özentiliğinden kaçınmalıyız. İçlerine kapalı pratiklerinin kısır polemikleriyle başbaşa bırakmalı, onların bu boş, pratikten, halktan kopuk tartışmaları-na ortak olma hatasına düşmemeliyiz.

Devrimci yaratıcı bir üslup, devrimci kadroların bir sanatçı duyarlılığıyla okuyanı, dinleyeni sarstıkları, statükoları yıkarak kendine akmak için yol arayıp bulan akarsular gibi kendi yatağında olgunlaşmalı ve yetkinleşmelidir.

Yüzümüz halka, sırtımız bu kastlaşmış yapılara dönük olmalıdır.

Anlattıklarımızı toparlarsak; bizim üslubumuz halkımızın benimsediği, sevdiği, canlı, diri, özgün ve yaratıcı bir üslup olmalıdır.

Üslubumuz "mücadelenin alevleri içinde çelikleşen", yaşanan gerçeklere, gerçek kaynağa, halka dayanan bir üslup olmalıdır.

Kitlelerin diliyle yazmayı ve konuşmayı her şeyiyle öğrenmeliyiz. Bizim yazdıklarımızda, konuştuklarımızda halk dile gelmelidir. Halkın nabzını elimizde tutmalıyız. Bir halk hareketi olmak bunu gerektiriyor.

Devrimci yaratıcı bir üslup, devrimci kadroların bir sanatçı duyarlılığıyla okuyanı, dinleyeni sarstıkları, statükoları yıkarak kendine akmak için yol arayıp bulan akarsular gibi kendi yatağında olgunlaşmalı ve yetkinleşmelidir. Karmaşık şeyleri basit ve yalınlıkla anlatacak, çarpıcı üsluplar bulmalıyız. Basit şeyleri ise karmaşıklıklaştırmadan, entelektüel kaygılarla anlaşılmaz kılmadan anlatma yöntemlerini geliştirmeliyiz. Taklitçi ve şabloncu olmayan bir üslubun, kendi özgücüne güvenen ve dayanan bir hareketin, doğal üslubu olduğu unutulmamalıdır.

Üslubun önemi ve üslubumuzun nasıl olması gerektiği konusunda son sözü Dimitroff'a bırakıyoruz.

"Arkadaşlar; bu yazıları okuyan ve dağıtan işçiler, özellikle faşist ülkelerde, hayatlarını tehlikeye atmaktadırlar. Eğer bütün bu fedakârlıkların boşa gitmesini istemiyorsak, halk kitleleri için yazdıklarımızı onların dilinde yazmalı, bunun gerekliliğini çok iyi anlamalıyız." (Dimitroff Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sayfa 142)

OLİGARŞİNİN PARTİLERİ VE

"Sınıfların siyasal savaşımının en anlamlı, en geniş ve açık dile getirilişi, partilerin savaşımıdır."

Gazeteler, dergiler, TV siyasal parti haberleriyle dolu. Partilerde, özellikle de oy oranı yüksek olan partilerde yaşanan tüm gelişmelerden kamuoyu bilgi sahibi olabiliyor.

Ülkemizde değişik isimli, farklı çevrelerin çeşitli zamanlarda kurdukları çok sayıda burjuva partisi var. Farklı biçimlerde ifade edilmiş olsa da hepsinin programlarında yazılı olan aynı: Toplumu ileri seviyelere ulaştırmak, insanlara mutluluk ve refah dolu bir yaşam sunmak, insana değer vermek... Özlü ifadesiyle, özgürlük, adalet, ilerleme, bolluk...

Bütün partiler aynı şeyleri söylüyor ama her biri ayrı ayrı örgütleniyor. Bu niçin böyle oluyor? "Aynılık görünüp de midir? Özde, nitelikte farklılık mıdır? Yazılı programlar partilerin gerçek niyetlerini yansıtmıyor mu?

Bu sorulara yanıt aramaya çalışalım.

Partilerin farklılıklarına neden olan şey, farklı çıkarlara sahip sınıf ve katmanların varlığıdır. Aralarında uzlaşmaz çıkar çelişkileri olan sınıf ve katmanlar birbirlerine karşı kıyasıya bir mücadele içinde olduğu için, bu mücadelenin siyasal alana yansımaları olarak partiler de sürekli birbirleriyle çatışma içindedirler. "Sınıfların siyasal savaşımının en anlamlı, en geniş ve açık dile getirilişi, partilerin savaşımıdır." (Lenin)

Genel oy hakkının olmadığı, her bir mülk sahibi katmanın kendi temsilcilerini seçme durumlarının olduğu dönemde partiler sadece temsilcisi oldukları sınıfların çıkarlarının sözcülüğünü yapıyorlardı. Propagandalarında sadece bu çıkarlar sözkonusu edilirdi. Genel oyun kabul edilmesi ile birlikte partilerin önemlerinin artması ve proletarya partilerinin kurulması, burjuva partilerinin tüm halka yönelik propaganda yapmasını da beraberinde getirdi. Hem halk yığınlarının bilinci

LENİN

de saf tutması engellenmeliydi, hem de siyasal savaşımında burjuvazi gücünü arttırmalıydı. Çünkü burjuva demokrasisinde hükümetler genel oyla seçilerek parlamentodan çıkıyordu ve sınıf çıkarlarının savunulmasında hükümet olmanın önemi fazlaydı.

Partiler toplumsal yaşamı belirlemez. Aksine, partiler toplumsal yaşamın üzerinde yükselirler. Ancak burada bu ilişkinin birebir olmadığı hemen vurgulanmalıdır. Nasıl ki düşünce maddenin aktif bir yansıması ise ve kendine özgü nitelikleri varsa, siyase-

tin de ekonomiden, partilerin de üzerinde yükseldikleri toplumsal sınıftan özerklikleri, kendi iç kuralları ve gelişme yasaları vardır. Siyasal alan da kendi kendini üretebilir. Bir sınıf için birden çok parti, politik temsilcilik yarışına girebileceği gibi, aynı partide birden çok sınıfın çıkarlarını savunanların yer alabildiği durumlar da ortaya çıkar. Yine, belli bir sınıf temeline oturamayan, daha çok siyasal alanın kendine özgü niteliklerine, cazibesine bağlı olarak kurulan partiler de görülebilir.

Birden çok sınıfın çıkarlarını savunan partilerde izlenen politika, genel olarak farklı çıkarları savunan insanların etkilerinin bileşenine göre saptanır. Ve bu noktada ağırlık, partiye damgasını vuran sınıftır. Ancak yine de politika, zaman zaman partiye damgasını vuran sınıf çıkarına ters bir doğrultuda gelişme gösterebilir. Diğer yandan, sınıf çıkarlarını savunma anlayışlarındaki yöntem farklılıkları da yeni bir parti kurulmasına neden olabilir. Parti kurma adına yola çıkan, bir

REFORMİZMİN HAYALLERİ

araya gelen insanların en büyük sorunu, çıkarlarını savunacağını konusunda sınıfını inandırmak ve bunu yerine getirebilecek ciddiye ve kararlılıkta olduğu güvenini vermektir.

Kapitalist toplum birbiriyle Çin Şedi ile bölünmüş sınıflardan oluşmaz. Yaşamda sınıflar, sınıf çıkarları içine geçmiştir. Yok oluşu ve gelişmeyi yaşayan katmanlar bu içiçeliği iyice karmaşılaştırır. Sınıfsal karmaşa düşünsel alana, siyasal güç odaklarına da ister istemez yansır ve kapitalist tutumun siyasal alanını renkli mozayiklerle donatır. Ancak, ne zaman ki bunalım derinleşir ve sınıf ayrımları artar, kutuplar ayrışır, siyasal alanın kendine özgü olduğu azalır, partilerin politikaları daha dar sınırlarda oynaklıklar gösterir; işte o zaman onların gerçek nitelikleri, hangi sınıfın sözcülüğüünü yaptıkları netleşmeye başlar.

Kısacası, partilerin neden şu veya bu sınıfın istemlerine uyan bir politika izlediği sorusuna verilen yanıtta, nasıl ki partilere niteliğini veren sınıfın çıkarları asıl unsur, partileri o sı-

nının basit birer sözcüsü, sermaye gücünün halkla ilişkiler bürosu gibi görmek de yanlıştır...

12 EYLÜL VE PARTİLER

Ülkemizde, içinde tek bir sınıf veya sınıf katmanının yer aldığı parti yoktur. Her bir partide sömürücü sınıfların çeşitli katmanlarını bulmak mümkündür. Bu durumun en önemli nedeni, toplum katmanlarının siyasal mücadele geleneklerinin olmamasıdır. Siyaset, tarih boyunca belli bir zümrenin, egemenlerin tekelinde kalmış, bunun dışındaki çıkışlar katliamcı yöntemlerle ezilmiş, egemen güçlere karşı örgütlenme geleneği yaratılmasının önüne geçilmiştir. Sonuç olarak, toplum katmanlarının siyasal alandaki varlık mücadelesi güdükieşmiş, egemen sınıfların icazeti altında, egemen güçlere sırtını dayayarak siyaset yapılmıştır. Bu durum özellikle bugün çok daha belirgin olarak siyasal yaşama damgasını vuruyor. Varolan burjuva partilerinde oligarşinin etkisi

-bunalımın derinleştiği dönemlerde daha da belirgindir. Oligarşinin temellerine yönelen, her koşulda oligarşiyeye karşı politika üreten bir parti ise yoktur.

12 Eylül öncesi koşullarda partiler arasındaki çatışmanın derinliği, oligarşik yönetimde ciddi zaafılar meydana getirmişti. Sınıf mücadelesinin yükselmesi ve toplumun her katmanının sarması ile birlikte partiler arasındaki mücadelelerin derinliği bürokrasinin alt kademelerinde yer yer kutuplaşmaya yolaçmış, egemen sınıflar arasındaki çelişkinin böylesi derinleşmesi, emekçi yığınların muhalefetine hızla yükselmesine uygun bir ortam yaratmıştı. Oligarşi, sistemin yaşadığı ikili tehlikeyi gecikmeden gidermek zorundaydı. Bu doğrultuda hareket eden 12 Eylül yönetimi, halk muhalefetine susturup bürokrasiye "çeki düzen" verirken, siyasal alana da gereken biçimi verdi.

Burada belirtilmesi gereken durum, partiler arasındaki -özellikle de GHP ile AP arasındaki- çelişkinin, faşizmin

Arif SOYLU

OLİGARŞİNİN PARTİLERİ

terasındaki yorum ve tercih farklılığından kaynaklanmaktadır. Devlet biçimi ve hatta yönetim biçimi konusunda her iki partinin halk adına ciddi sayılabilecek, olumluluk yaratabilecek düzeyde farklı anlayışları yoktur. Çünkü her iki parti de oligarşinin partisidir, onun farklı kanatlarının, farklı özlüklerinin temsilcisidir; aralarında derin ayrılığın nesnel temeli yoktur. Küçük burjuva demokratları ve reformist burjuvazinin etkisi CHP'ye sosyal-demokrat bir görüntü kazandırıyor; ancak bu durum, o koşullarda çizilen parti politikasında sadece görüntü olarak kalıyordu. Halkın muhalefeti düzen sınırlarında tutma misyonuyla yüklü CHP, esas olarak oligarşinin taze kanıydı.

12 Eylülle birlikte faşizmin her alanda kurumlaşması gerçekleştirildi. Askeri yönetim "istikrar programı" adıyla emperyalizm ve tekelleri burjuvazinin isteklerini eksiksiz ve kararlılıkla hayata geçirdi. Ancak ordu, ilelebet yönetimde kalamayacağına göre yerini "sivil" bir yapıya devretmeliydi. Ama bu öyle bir sivil yapı olmalıydı ki en azından, uygulanagelen program iki seçim dönemi sürdürülmeliydi. Bunun yolu, önce varolan ama hiç de güven vermeyen siyasal yapıları yok ettikten sonra "uygun" yapılar kurulmasından geçiyordu. Eski siyasal yapılar yıkılmıyordu. Çünkü bunlar her ne kadar oligarşinin temsilcileri durumunda olsalar da artık onun sorunlarını çözemez hale gelmişlerdi; üstelik halkın desteğini de yitirmişlerdi. 12 Eylül yönetimi, 12 Eylül öncesinin faturasının bir kısmını bu partilere keserek halkın gözünde meşruluk kazanabilirdi... Ve öyle de yaptı. Eski partiler kapatıldı, yerlerine yenileri kuruldu.

Ordu, salt askeri bir güç değildir. O aynı zamanda, gerektiğinde ön plana çıkan ama daha çok perde arkasından etkinliğini gösteren siyasal bir üst organdır da. Nitekim 12 Eylül'le birlikte yönetimi eline alan ordu, emirle iki yeni parti kurdurttu; biri iktidar diğeri muhalefet partisi olacaktı. Daha fazla partinin faaliyet göstermesi istenmiyordu. Çünkü daha fazla parti, derinleşen ekonomik ve sosyal bunalıma, halkın devrimci demokratik birikimine tekabül edecek bir oligarşik yönetimin kurulmasını zaafa uğratabilirdi. Nitekim, seçim sistemi ve bu doğrultuda bir dizi karar, iki partili sisteme göre çıkarıldı. MDP iktidar,

12 Eylül'le birlikte yönetimi eline alan ordu, emirle iki yeni parti kurdurttu; biri iktidar, diğeri muhalefet partisi olacaktı. Daha fazla partinin kurulması istenmiyordu.

HP ise muhalefet partisi olacaktı. ANAP, program dışı devreye girer. Emperyalizm ve işbirlikçi tekellerin önemli bir kısmının ısrarı ile seçime katılan ANAP da özünde askeri yönetimin sürekliliğini sağlayacak niteliktedir ancak ordunun tercihi MDP'dir.

Bu partilerin dışında da birçok parti kurulur; SODEP, DYP, RP, İDP, MÇP ve daha sonra da DSP... Ancak hiçbir parti seçime sokulmazlar. Oligarşinin şu veya bu özleminin temsilciliğine aday olmalarına karşın seçimlere girmeleri, oyların parçalanarak tek parti hükümetinin kurulmaması sonucunu doğurabilirdi. Cunta bunu istemiyordu. Yine bu partiler, oligarşinin o günkü programıyla çelişen nitelikler gösteriyorlardı; gerek kadrosuyla gerekse de kitle desteğiyle oligarşiye güven vermekten uzaktılar...

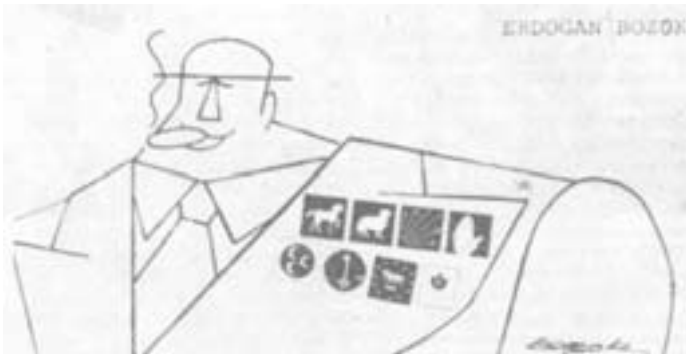
12 Eylül yönetiminin MDP'yi desteklemesine karşın seçimleri sivil maskeli ANAP alır.

BUGÜNKÜ PARTİLER VE NİTELİKLERİ

Burjuva partileri, yakın dönemde gerçekleştirilecek çıkar ortaklığının partileridir. Bu nedenledir ki başta saptanan çıkarı gerçekleştirilememesi ve bu doğrultuda güven vermemesi durumunda burjuva partilerini bekleyen son, önemli ölçüde güç kaybıdır hatta dağılımadır. Diğer yandan, seçimleri kazanan partiler de varolan sistemi sürdürme durumunda, iktidarlarında sadece baştan tesbit ettikleri; çıkarların "saf" yönlendiriciliği ile hareket edemezler. Güç dengelerini, sınıf mücadelesini, gelenekleri, uluslararası koşulları ve daha birçok faktörü hesaplayarak yönetimlerini sürdürürler.

12 Eylül sonrası bu durum çok açık görülür. İktidar ve muhalefet olarak saptanan MDP ve HP bu işlevleri yerine getiremeyince dağılıp gitmişlerdir. Tekelci burjuvazinin kadro partisi olarak kurulan ve doktriner bir programa sahip olan ANAP ise, iktidarı döneminde asıl olarak bu özelliklerini sürdürse de kitle partisi olmuş, uygulamalarında diğer etkenleri de yer yer gözettiği.

Bazı partilerin oluşumu 1983 yılıyla gerçekleşse bile partilerin çoğu, daha eskilere dayanan geleneğin sürdürücüsü durumundadırlar. Her toplumsal yapı gibi partilerin de sürekli bir evrimi ve değişimi yaşamasına karşın, genel kural olarak, onları tanımlayan asıl özelliklerinin değişmediğini söyleyebiliriz.

ANAP: Seçimlerden ikinci kez iktidar olarak çıkmasını bilen ANAP emperyalizm ve tekelleri burjuvazinin her türlü özlemini her koşulda yerine getirmeye hazır bir partidir.

Emperyalizm ve tekellere her şeyiyle kendini ispatlamış Özal ve çekirdek kadrosunu bir yana bırakırsak, geri kalan parti örgütünü alelacele ve kısa sürede kurmasından yola çıkarak ANAP'a ilk dönem kof, şekilsiz, geçmişli olmayan, aralarında hiçbir bağ bulunmayan insanların oluşturduğu

Kudurgan anti-komünistliğiyle, anti-emperyalist her türlü direnişe saldırgan tutumuyla, yer yer kraldan çok kralcı tavrıyla ANAP, dış politikada da ABD'nin sadık bir izleyicisidir.

"kondu parti" denilmiştir. Oysa bugün hiç de öyle olmadığını görebiliyoruz... Bu partinin kadrolarını incelediğimizde karşımıza, üst kademelerinde holding temsilcileri, emperyalist kuruluşlarda görev yapmış bürokratlar, alt kademelerde ise tekellerle çıkar ortaklığı içinde hızla gelişen ve bu gelişimi 12 Eylül sonrası katlanarak hızlanan yeni yetme Anadolulı burjuvazisi çıkar. ANAP, sözde dört eğilimi birleştiren partidir ama aslında tek görüşün, ülkeyi tekellerin istemlerine göre yönetmek amacıyla olanların partisidir. Bu insanlar eskiden sağda veya solda olmuş, hatta militan mücadele yürütmüş, ne gam!

12 Eylül'den devraldığı faşizmin kurumlarını tereddütsüz ve kararlı bir şekilde kullanan ANAP, gelişen süreçte varolan kurumların yetmediği durumda yeni kurumlar eklemesini bilmiştir. Sivil görüntüsünün sahteliğini her şeyiyle ortaya çıkaran adımları hiçbir tereddüde meydan vermeden atan ANAP, bu niteliğiyle de parlamentolu sisteme ne ölçüde değer verdiğini ortaya koymuştur. "Köy Korucuları", "Çevik Kuvvet", "Özel Tim" gibi resmî terör örgütlerini yaratmış, Polis Yasası ile, basına kısıtlama getiren yeni yasalarla yönetiminin keyfiğine hukuksal kılıf geçirmiş, tümüyle

le anti-demokratik olan Seçim Kanunu'na, parlamentonun hükümetin iradesini zayıflatan bir biçim almasını engelleyecek yeni eklemeler yapmıştır. Yönetim, adeta beş generalin yerini Özal hükümetinin ve başdanışmanlarının aldığı, her davranışı keyfi olan, istedikleri yasayı koyup geri alan insanların eline geçmiştir. Enflasyonla, zamlarla, tekellere devleti aralık yapmasıyla, hukuk tanımazlığıyla, insana değer vermemesiyle, bürokrasiyi hiçbir bilgisi olmayan ama tekellerden bonservis almış insanlarla doldurmasıyla ANAP, devleti, Latin Amerika'nın Muz Cumhuriyetlerinden pek de farkı olmayan bir niteliğe sokmaya çalışıyor.

ANAP, pragmatik bir partidir, emperyalizm ve tekellerin çıkarı nasıl bir politika izlemesini gerektiriyorsa onu uygulayacak, değişen koşullara adapte olabilecek bir yönetim anlayışına sahiptir. Bugün Türkiye halklarının yükselen mücadelesi resmî güçlerle, köy korucuları ve özel timle denetim altında tutulabiliyor. Ancak bu denetim elden kaçırıldığında ANAP sürece uygun hukuk dışı sivil faşist örgütlenmeler yaratabilecek bir potansiyele sahiptir.

AET'ye girme, oligarşi içi çatışmaların derinleşmesi, sınıf mücadelesinin yükselmesi, uluslararası ilişkilerin ılımlı seyri durumlarında önümüzdeki süreçte belli bazı "demokratik" gevşemeler olabilir. Ancak, bugün öyle bir ortam vardır ki, hak ve özgürlükleri kullanmak birçok fedakârlığı göstermekle, ısrarlı bir çaba ile olabiliyor. Muhalefet etmenin karşısında o kadar çok kurum var ki bunlar yerinde kaldıkça muhalefet sadece sözde kalan etkinliği aşamıyor, demokratik haklar kullanılmıyor. Öyle ki, Türkiye'ye dışardan bakan bir insan dernek, parti, sendika kurma, miting yapma, yayın çıkarma vb. birçok özgürlüğün olduğunu sanır. Oysa bu özgürlükler sadece sözdür. Pratikte uygulanmamaktadır. Demokrasilik oyununun bir parçası olarak verilmiş gibi görünen bu haklar başka yasa ve uygulamalarla ortadan kaldırılmaktadır. Örneğin, dernek kurma hakkı vardır ama derneklere üye olmak riskli hale getirilmiştir, dernekler siyaset yapamazlar. Kitlelere gözdağı verilerek derneklerin kitleleşmesi engellenir. Herkes miting yapabilir ama bu mitinglere kitlelerin gelmesi her türlü baskı yapılarak engellenir. İşte ANAP,

önümüzdeki dönemde böylesi içi boş gevşemeleri yaratacak bir esneklik(!) gösterebilir.

İrkçı-dinci propagandayı, emperyalizmin yoz kültürünü, feodal gelenekleri ve daha birçok aracı yığınların bilincini çarpıtmada başarıyla kullanan ANAP'ın sözde kavga istemeyen, diğer partilerle ilişkisinde olgun-barıştan yana, ikna eden, iknaya açık bir parti görünümünü vermek için özel çaba harcamasının nedeni, geçmişte yaşanan partiler arası ilişkilerin sertleşmesinin, halkın siyasallaşmasında önemli bir yer tutmasıdır. Halkı politikadan uzaklaştırmayı başat hedef alan ANAP, oligarşi açısından ciddi sorunlar yaratan halkın siyasallaşmasının önüne geçmek için her yolu deniyor. İlimlilik gösterişinin altında yatan budur. Ancak ipin ucunu kaçırdığı durumlarda ilimlilik maskesi hemen düşüyor ve altından ANAP'ın gerçek yüzü açığa çıkıyor.

Kudurgan anti-komünistliğiyle, anti-emperyalist her tür direnişe saldırgan tutum almasıyla, yer yer kraldan çok kralcı tavrıyla ANAP, dış politikada da ABD'nin sadık bir izleyicisidir. Din unsurunu yoğun bir biçimde kullanan politikası, halkı edilgen-pasif, tevekkülcü yapma amacında önemli bir araç işlevi gördüğü gibi, Ortadoğu'nun gerici rejimleriyle ilişkilerini arttırmada da bir kanal işlevini görüyor. 1980 sonrası emperyalizmin bölgede bozulan konumu için yeni kozları devreye sokma politikasının bir parçası olarak, Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleri ile özellikle gerici Arap iktidarlara ve İsrail ile ilişkilerini geliştirme, tam da ANAP politikasıyla çakışan bir çizgidir. Bugün ANAP iktidarı altındaki Türkiye, bu ülkelerle hem politik ve ekonomik ilişkilerini güçlendiriyor, hem de askeri alanda eğitim, ve silah yatırımı konularında ilişkilerini yoğunlaştırıyor...

ANAP, sözde dört eğilimi birleştiren partidir ama aslında tek görüşün, ülkeyi tekellerin istemlerine göre yönetmek amacıyla olanların partisidir.

OLİGARŞİNİN PARTİLERİ

DYP: 1960'lardan 12 Eylül'e kadar oligarşinin en yetkin politikacısı olan ve kısa dönemli kesintiler dışında temsilciliğini yapan, partisiyle birlikte oligarşi adına hükümet eden Demirel'in, AP'nin kapatılmasından sonra dağılmayan kadrolarıyla kurduğu DYP bugün yine oligarşinin iktidar partisi olma uğraşını veriyor... Partinin ekonomik ve siyasal programı, 12 Eylül öncesi iktidarda olduğu dönem savunduğu ve gerçekleştirmek için çaba harcadığı politika, esas olarak

DYP, oligarşiye kendini kabul ettirebilmek için ısrarlı bir uğraş içindedir. DYP, kurulduğu ilk dönemde, 12 Eylülcülerle ve oligarşiyle pazarlıkta daha güçlü olabilmek için kitle desteğini arttırmanın yollarını aradı.

ANAP iktidarınınkinden farklı değildir. Ancak bugün muhalefette olmanın etkisiyle, ANAP'tan farklı olarak, yapısında saf tutan toprak sahiplerinin, Anadolu burjuvazisinin çıkarlarını da, geniş olarak savunuyor. Yine emekçi halkın ekonomik-demokratik özlem ve istemlerine demagogik olarak sahip çıkabiliyor.

12 Eylül'ün "sivilleşme" programına birkaç ayrıntı dışında gönüllü katılabilecek bir yapı ve anlayışta olmasına karşı DYP, 12 Eylül iktidarı tarafından 6 Kasım seçimlerine sokulmadı.

Onlarca yıllık yapısıyla önemli sayılabilecek bir kadro ve kitle gücü olan DYP'nin şimdilik oligarşinin programında iktidar olarak yeri yoktur. Bu nedenle DYP, oligarşiye kendini kabul ettirebilmek için ısrarlı bir uğraş içindedir. DYP, kurulduğu ilk dönemde, 12 Eylülcülerle ve oligarşiyle pazarlıkta daha güçlü olabilmek için kitle desteğini arttırmanın yollarını aradı. Bu amaçla baskı ve sefaletten bunalan yığınları kendine yedeklemek için demaç düzeyinde de kalsa radikal çıkışlar yaptı, 12 Eylül'e cephe aldı. 6 Kasım seçimleriyle oluşan meclise giren milletvekillerini "yaverler", "devrim muhafızları" olarak lanse ederek

meclisin meşruluğunu, halkı temsil edip edemeyeceğini tartışma konusu yaptı. Demokratik hakların genişlemesini, halkın açık ve yoksulluktan kurtulmasını, emperyalizmin ülkeye bu denli fütursuz müdahalesine son vermesini, iç-ulusal pazarın korunmasını ve daha birçok ileri adımlar atılmasını savundu. Sert bir üslubu benimsemesi, kararlılık gösterileri yapması, cuntanın Demirel'le bir kısım milletvekillerinin siyaset yapmasını yasaklamasıyla doğan "mağdurluk" hali DYP'ye büyük kitle desteği sağladı.

DYP'nin kitle gücü, oligarşinin siyasal alandaki bazı dengelerini bozdu. 12 Eylülcüler gecikmeden geri adım attılar. DYP'ye esnek davranıldı ve yavaş yavaş, itildiği alanda yer açıldı. Bu esnemeye DYP de yanıt vermekte gecikmedi. "Muhafız" diye suçladığı milletvekillerini transfer ederek meşruluğunu tartıştığı meclisin sıralarına oturdu ve tabii meşruluk tartışmalarını da sona erdirdi. DYP gerçek çizgisine oturmaya, demaç düzeyinde kalan anti-cunta politikasına son vermeye başlamıştı. Şüphesiz bu süreç bir anda gelişmedi. 12 Eylülcülerle kararlı ve sert görünen didişmelerle yaşandı. Ve karşılıklı atılan her geri adım, karşılıklı tahammüslülüğü azalttı. Yine de bu süreçte, yarattığı "anti-cunta" havanın, kararlılık gösterilerinin etkisiyle DYP, 1986 ara seçimlerinde önemli bir oy oranıyla ikinci parti durumuna geldi. Oy grafiği sürekli artış eğrisi çiziyordu.

DYP'nin 12 Eylülle hesaplaşması, oligarşinin yasaklı politikacılarına siyaset hakkını tanıyan referandum ile birlikte büyük oranda sona erdi. Bir kısım politikacı üzerindeki siyaset yasasının kalkması amacıyla düzenlenen ama özünde 12 Eylül Anayasası'nı tekrar onaylatma aracı olarak gündeme getirilen referandumdan önce DYP, yasaklarla dolu olan sisteme karşı olduklarını ve "Yasaksız Türkiye" istediklerini söylemesine karşın, referandum sonrası bunları unutmamış, Demirel ve benzeri politikacıların siyaset yapmalarındaki yasal engellerin kalkmasıyla birlikte "Yasaksız Türkiye"ye ulaşıldığı, "Hür ve Demokrat Türkiye" uğraşlarında çok önemli bir engelin aşıldığını söylemeye başlamıştır. Artık DYP için "meşru muhalefet" dönemi başlamıştır.

* Referandum sonrası, Demirel'in partinin başına geçmesine karşın

DYP atılım yapamadı. Aksine, geriye sayma başlamıştı. Kararlılığı, radikallığı sona eren DYP, bu politikanın sonucunu erken seçimde aldığı yenilgiyle gördü.

Asıl olarak aynı sınıfa seslendikleri için ANAP ile DYP arasındaki fark, daha çok, siyasal alanın kendine özgü niteliklerine, parti olma geleneğine ve yöntem konusundaki tercih farklılığına bağlıdır. İlk dönemlerinde saflarında yer alan liberallerin etki ve güçlerinin azalması ve yerlerini oligarşinin denenmiş unsurlarının alması varolan farkı daha da azaltıyor. DYP, yönetimini parlamentolu bir hükümetle sürdürme yanlısıdır. Gerçek anlamıyla temsili sistemin uygulanmadığı, kısıtlı koşullarda yapılan seçimle oluşan parlamentonun yetki ve sorumluluğunun çok sınırlı olduğu oligarşik düzende, sadece parlamentoyu savunmak, demokratlık değildir. Kaldı ki DYP'nin temsil ettiği geleneğin iktidar olduğu dönemlerde de parlamento görüntüde bir kuruluş niteliğine sokulmuş, baskıcı yönetime maske olmuştur. Parlamento üstüne yükselen yürütme gücünün sınırsız yönetimi, DYP'nin hükümet anlayışıdır.

DYP, ANAP'ın kitle desteğini yitirmesi ve yönetemez hale gelmesi durumunda, aynı programın uygulayıcısı olarak devreye sokulacak yedek bir parti olarak varlığını sürdürüyor.

DYP oligarşinin temsilciliğine aday olmasına karşın oligarşinin desteğini henüz alabilmiş değildir. DYP ANAP'ın kitle desteğini yitirmesi ve yönetemez hale gelmesi durumunda, aynı programın uygulayıcısı olarak devreye sokulacak yedek bir parti olarak varlığını sürdürüyor. Geçmiş radikallığını görüntü de olsa yitiren DYP, Demirel'in bugünün "istikrarıcıları" olan ANAP ile koalisyon durumuna ilişkin soruya verdiği "Kimseye kinim yok, memleketin iyiliği için ne yapılması gerekiyorsa yaparız" (Milliyet, 12 Kasım 1987) yanıtında görüldüğü gibi sistemle tam bir bütünleşme ve kaynaşmayı arzu etmektedir.

OLİGARŞİNİN PARTİLERİ

MÇP, klasik faşist anlayışla örgütlenen bir partidir. Oligarşinin MÇP'yi aktif olarak kullanacağı dönem gelecektir. Bugün sınırlı olarak desteklediği için zayıf ve güdüktür.

DYP'nin halkın muhalefetine ve ilerci her harekete yaklaşımı 12 Eylül anlayışından ve onun sürdürücüsü ANAP'tan farklı değildir.

RP: Gerici-dinci temelde kurulan RP, Anadolu eşrafının, tefeci-tüccar ve şeyhlerin, din egemenlerinin bir kısmının, özellikle de tekelleşme sürecinden zarar görenlerin temsilciliğine adaydır. Eski MSP'nin bir bölümü - çıkarları tekelleşmeden yana olan kesimleri- ANAP ile bütünleşmişti. RP, kalan kesimlerin üstüne yükselen bir partidir.

Oligarşi ile belli bir çelişkilerinin olmasıyla, bu çelişkilerin bunalımın derinleştiği dönemlerde kalkmasıyla, partiler arasında muhalefetin en radikal kanadını oluşturur. Ekonomide, politika, kültürde tekelleşmeye ve onun çok yanlı sonuçlarına muhalefet eder, yer yer ulusalcılık izlenimi veren politikalar önerir, ancak muhalifliklerinin ciddiyeti yoktur. Politikaları gerçekçi olmaktan uzaktır. Siyasal alandaki misyonları halkın bilincini çarpıtmak ve gerektiğinde yükselen muhalefeti bastırmak için militan bir güç yaratmaktır. Bünyesinde yer alan ve partinin asıl gücünü oluşturan tarikatlar ve şeyhler üzerinde oligarşinin dolaylı veya doğrudan denetimi vardır. Ülkemizde dinci hareket, esas olarak egemen sınıflarla bütünleşmiştir. Bağımsız bir akım olma geleneğine sahip değildir. Tekelleşmenin çok arttığı 1975 sonrası (aynı zamanda kültürel yozlaşmaya tepki olarak da yükselen) bağımsız siyasal güç olma eğilimindeki dinci hareketler ortaya çıkmaya başlamıştır. Legal alanda RP içinde yer alan bu akımlara İran Devrimi, büyük maddi ve moral bir destek oldu. Ancak bu hareketler ciddi bir güç olamadıkları gibi, mevcut nitelik-

leriyle gelişebilmeleri zordur. Önlerinde başta RP'den kaynaklanan birçok engel vardır.

MÇP: Eski MHP kadrolarının bir kısmı tarafından (ANAP'ta yer alan eski MHP'lilerin "lumpenler" diye tanımlananları tarafından) kurulan MÇP, oligarşi tarafından gerektiğinde kullanılmak üzere faşist-milis örgütlenme olarak yedekte tutulur. MÇP, klasik-faşist anlayışla örgütlenen bir partidir.

Oligarşinin MÇP'yi aktif olarak kullanacağı dönem gelecektir. Bugün sınırlı olarak desteklediği için zayıf ve güdüktür.

Faşist devlet koruyuculuğu ve fedailiği, sermayenin ve büyük toprak sahiplerinin silahlı muhafızlığını yapmalarına rağmen, 12 Eylül döneminde oligarşinin demagojisi için kurban olarak -göstermelik de olsa- yargılandılar. Artık onlara ihtiyaç kalmamıştı. Göstermelik de olsa yargılanmaları, saflarında moral bozukluğu yarattı. Faşist-milis örgütlenmeleri yer yer dağıldı. "Düşüncelerimiz iktidarda, bizler cezaevindeyiz" şaşkınlığı içine düştüler.

Bugün MÇP, en alt düzeyde de olsa, eski kadrolarını toplayarak örgütlülüğünü ayakta tutmaya çalışıyor. Siyasal işlevini, daha çok devletin muhbir ağı içinde yer alarak, ayrıca da barışçıl-ideolojik mücadele vererek, çeşitli alanlarda örgütlenerek yerine getirmeye çalışıyor.

IDP: Bir diğer sivil faşist örgüt olan İDP, zayıf ve güçsüz olduğu gibi güven verici kadrolara da sahip değildir. Varlığını gerici-dinci tarikatlara yaslanarak sürdürmeye çalışıyor.

SHP: Kamuoyu nezdinde sosyal demokrat olarak tanınan SHP; HP ile SODEP'in birleşmesi sonucu doğdu. HP, 12 Eylül'cülerin parlamento tablosunun muhalefet kanadını oluşturmaları için emirle kurulan bir parti idi. Son dönemde aynı işlevi yerine getiren ama kuruluş dönemindeki kadrolardan nisbeten daha tutarlı insanlar yönetime geldiler. 6 Kasım seçimlerine sokulmayan SODEP ise eski CHP küklerinin, daha gerici bir programla bir araya gelerek kurduğu partiydi. SODEP'in HP ile birleşmesi, her şeyden önce, "sosyal demokrat" güçlerin 12 Eylül programıyla kaynaştırılması ve faşist kurumların meşrulaştırılmasını tanıması anlamına geliyordu.

SHP, "ortak noktalar nedir?" sorusuna ikircimsiz yanıt verilemeyen akımları bünyesinde barındırıyor. Bu akımlar içinde yönetimi elinde tutan ve partiye damgasını vuran, "oligarşinin reformist tercihlerinin temsilciliğini" üstlenenlerdir.

Tarihsel kökenini 1947 kongresinde CHP'yi ele geçiren burjuva katmanlardan ve ardısına, 1974 ve 1978 yıllarında kısa dönemli koalisyon hükümetlerinin kurulmasında ve niteliklerinin belirlenmesinde tayin edici etkisi olan oligarşik güçlerden alan bu akımın, oligarşinin diğer katmanlarıyla çelişkisi, partileriyle ayrılığı vardır. AET ile daha sıkı ilişkiden, tekeller arası "demokrasi"den, yönetimde oligarşi dışı güçlere de yer verilmesinden yanadır. Birtakım demokratik hak ve özgürlükleri savunur ancak bunun sınırı, mutlaka, devletin sürekliliğinin ve otoritesinin sarsılmayacağı koşul-

Ecevit CHP'de Genel Sekreter olduğu dönemde İsmet İnönü ile birlikte.

OLİGARŞİNİN PARTİLERİ

lara kadardır. Devletin sürekliliği ve otoritesi bu akım için her şeyden önemlidir. Geleneğini sürdürdüğü CHP'de görüldüğü gibi, bu sınırın aşılması durumunda en baskıcı parti ile bile yöntem konusunda hiçbir farkı kalmaz. Nitekim 12 Eylül yönetimini bir dönem, kayıtsız-koşulsuz desteklemişler, askeri hükümette yer alma pazarlığı yapmışlardır.

Bugün bu kanadın programı devlet sektörünü kısmen savunsa da, ekonomik olarak ANAP'tan önemli noktalarda ayrı değildir. Asıl farkları bizzat önderlerinin ifadelerinde belirttikleri gibi- aynı programı ama daha iyi, daha insancıl uygulayacakları noktasındadır. Demokratik olarak da birtakım reformlar öneriyorlar ancak önerileri demokratiğin gerçek niteliğine tekabül etmiyor. Halkın, ilerici güçlerin demokratik haklarını kullanması önünde varolan engelleri kaldıracak bir programa sahip değildiler. Buna rağmen yeni yeni demokratik haklar vaatmeleri reformist sahtekarlığın bir ürünüdür.

Bu parti içindeki ikinci ana akımı, küçük ve orta burjuvazinin reformist kanadı, aydınların bir bölümü oluşturuyor. Bunlar da gerçek anlamıyla demokrat değildirler. Devletin sürekliliği, toprak bütünlüğü, emperyalizmle ilişkilerin devamı, tekellerin varlığı her koşulda düstur ettikleri ilkelere. Ancak gerek emperyalizmle ilişkilerde olsun, gerekse de tekellerin egemenliğinde olsun daha sınırlayıcıdır, demokratik hakları daha geniş savunurlar. Yine de, örneğin 12 Eylül'ün ilk günlerinde askeri yönetimi -generalere daha ılımlı olmaları aklını(!) vererek ve bu yolla sonuç alabileceklerini umarak- destekleyebilmişlerdir. 12 Eylül öncesi, CHP hükümetinin devreye soktuğu, ekonomiyi tekellere ve emperyalizme devreden, baskıları sistemleştiren politikalara "hukuksal kılıf çekme konusunda" karşı çıkmışlardır!

Parti örgütünde önemli güçleri, yığınlar içinde belli bir oy potansiyelleri olmasına karşın, aralarında ciddi bir bağ olmadığı için partide etkileri nice-lik güçlerine tekabül edecek düzeyde değildir. Bağımsız akım olarak siyaset sahnesinde yer alma durumları da yoktur.

SHP'de ayrıca kimi ilerici demokratlar da yer alıyor. Daha çok tabanda, parti örgütünün alt kademelerinde etkili olan bu kesim örgütlü bir güç de-

ğildir. Bu nedenle, bugüne kadar parti üst kademelerinin demagojik çıkışlarına malzeme olmaktan öte bir işlev görmemiş, halk adına etkili faaliyetlerde bulunamamışlardır. Yine de, demokratik bir güç olma potansiyelini taşıyorlar. Hizip örgütlenmesi içine girmeleri, bu grubun gücünü kullanmasında ilk adım olabilir. Son seçimlerde milletvekili adaylarını parti üyelerinin saptaması, meclise birkaç ilerinin girmesine neden olmuştur. Ancak örgütsüzlükleri ve nitelik olarak zayıf olmaları nedeniyle oligarşinin tehdit ve satın alma yoluyla boyun eğdirme politikasına karşı zorlanacakları kesindir.

SHP, oligarşinin reformist tercihlerinin sözcülüğüne adaydır. Ancak SHP, birbiriyle devamlı çatışan hiziplerin varlığıyla, programsızlığıyla" statükoculuğuyla, yeteneksiz yöneticileriyle, -etkili olmasalar da- ilerici insanların varlığıyla burjuvaziye tam olarak güven vermiyor. Bu nedenle burjuvazinin temsilcileri kendileri için eksiklikleri bir an önce tamamlamalarına yönelik sürekli uyarılarla SHP'ye müdahale ediyorlar. Nitekim bu uyarılara, SHP, gerici Baykal-Topuz hizbinin yönetime gelmesiyle olumlu yanıt vermeye başladı.

Baykal'ın genel sekreter olması SHP yönetiminin oligarşiye güven verme çabalarının ilk adımını oluşturuyordu. Baykal'ın, oligarşinin "Taksim toplantılarına katılarak, SHP'nin oligarşiye her türlü uşaklık yapmaya

hazır olduğunu açıklaması ve birbiri ardısıra TV ve basında boy göstererek oligarşiye güven verici demecilerde bulunması SHP'nin oligarşinin "has partisi" olma çabalarıdır. SHP emperyalizme ve oligarşiye yaranmak için salt sözde kalmadı. İnönü-Baykal gerici yönetimi, 12 Eylül'ün yordakısı Topuz'un "SHP aşırı solcuların işgalinde" açıklamalarını fırsat bile-erek, SHP'yi emekçi kitlelere, çıkış ve açıklamaları "demokrat" gösteren "sol kanat" grubu tasfiyeye girişti. SHP gerici yönetimi tüm ülke cezaevlerini saran AG'lere ve duyarlı demokrat insan hakları savunucusu kesimlerin AG'leri destekleyen tavırlarına sırt çevirdi. AG'leri "şiddet eylemi" ilan ederek SHP tabanının AG'ler konusundaki duyarlı tavırlarını engelledi, hatta parti binalarında AG'lere gidenleri polise teslim etti. Evet, artık SHP yönetimi tabanından tamamen kopmuş, oligarşiye güven vermek ve iktidarın yolunu açmak için "kraldan kralcı" bir tutumla statükoculuğun dik alasını yapıyordu. Kısaca, SHP, "reformist" görünümülü CHP'den de oldukça geri bir burjuva partisidir.

DSP: Ecevit'in kendi politik hırsları ve halkın kendisine olan sempatisini sömürerek kurduğu DSP'nin, parti olarak izlediği çizgi asıl nitelikleriyle SHP'den farklı değildir. Emperyalizme ve tekellere "sol" olmadığı konusunda yeterli güvence veren Ecevit'in DSP'si, u&m vadeli olarak oligarşinin çıkarlarının reformist ter-

• *Oligarşinin reformist tercihlerinin sözcülüğüne aday olan SHP burjuvazinin güvenini kazanabilmek için gerici Bay kalcın genel sekreterli-ğiyle birlikte bu çabanın ilk adımını atıyor.*

Ecevit, tekeli sermayeye rağmen iktidar olunamayacağı kendi deneyimleriyle anladığı için, özellikle sola karşı kalın bir çizgi çekerek güvenilirliğini onaylatmaya çalışıyor.

cihlerle çözümleneceğini ispatlama çabasıdır. Attığı her adım, geliştirdiği her politika buna yönelik hesaplan sonucudur.

Burjuvazinin belli başlı politikacılarından biri olan Ecevit, bugün, emekçi yığınların ve sol potansiyelin ancak radikal şiarlarla peşi sıra sürüklenebileceğini gördüğü için bazı çıkışlar yapıyor. "Anayasa tümünden değişmeli", "En geniş haklar tanınmalı", "Halk ekonomik olarak güçlendirilmeli" diyor. Ancak diğer yandan yasadışı her tür harekete karşı olduğunu ilan ediyor, militan kitle mücadelesinin oligarşi tarafından ezilmesine hayırhah bir tavır gösteriyor, demagojik propagandasında milliyetçi-soven, dinci-gerici motifleri işliyor, anti-komünizmi odağına yerleştiriyor.

Kitle potansiyelini güçlendirmek için pragmatizmi kural haline getiren SHP, belli bir oy potansiyeli ve militan gücü olan solu kendi potasında eritip kullanmaya çalıştığı için anti-komünizmi propagandasında sürekli ön plana çıkarmıyor. Oysa DSP, bu manevranın sonuç vermeyeceği tesbitini yapıyor. 1973'ün dağınıklık koşullarında bugün SHP'nin uygulamaya çalıştığı politika kısa dönem etkili olsa da sınıf mücadelesinin yükseldiği, solun örgütlendiği yıllara doğru CHP, kendi kitlelerini dahi tutamaz olmuştu. Bugünkü koşullar ise sol açısından daha avantajlıdır. Solun örgütlülüğü tümüyle dağıtılamamıştır; sosyal uçurum derindir ve bu koşullarda demagojisine malzeme yapmak için bile olsa sol sloganlar "tehlikeli sonuçlar" verebilir. Asıl tehlike, emekçi yığınların sola kaymasıdır. DSP bu olguyu görmekte ve ANAP'ı halkı komünizme ittiği için eleştirmektedir.

Anti-komünizmi temel ve baş slogan haline getiren DSP, devrimcilere olan sempatiyi yıkmak için her aracı kullanıyor. Bugün DSP kadrolarının tek noktada ideolojik birliktelikleri vardır, "bizim dışımızdaki soldan olmamak"... Yani komünizm karşıtı olmak ve bu konuya, her şeyden daha çok duyarlı olmak. Öyle ki, SHP'de varolan ve zaman zaman demokratik çıkışlar yapan, tutarlı dahi olmayan ileri insanlara komünist diye saldırıyor. SHP'nin komünistleri barındırdığı demagojisini yapıyor.

Kısacası, 12 Eylül öncesinin deneylerini de gözönüne alarak propagandasını yürüten Ecevit, tekeli sermayeye rağmen iktidar olunamayacağını kendi deneyimleriyle anladığı için, özellikle sola karşı kalın bir çizgi çekerek güvenilirliğini onaylatmaya çalışıyor. Tekelci burjuvazinin ya da onun partisi ANAP'ın sözcülerinin de işlerine bakarsak, Ecevit'in amacına bir ölçüde ulaştığını söyleyebiliriz. Ancak, tekeli burjuvazi zayıf kitleye, güçsüz parti örgütüne sahip olan DSP'ye uzun sayılabilecek bir süre ihtiyaç duymayabilir ya da DSP partisi olarak yok olabilir. Yine de bu süreçte tekeli burjuvazi, daha çok propaganda alanında kullanmak için - DSP'yi yedekte tutabilir...

PARTİLER VE REFORMİZMİN HAYALI

'Genel Oy'un kabul edilmesiyle birlikte, oy potansiyelini arttırmak isteyen burjuva partileri halka da seslenmek zorunda kaldılar. Bu durum bir anlamda zorunlu olarak propagandalarını yolun üzerine kurmalarını gündeme getirdi.

Burjuva parlamenterizmde, (aksini dayatan koşullar olmadıkça) zıt kutuplarda yer alan en az iki parti vardır; biri iktidar, diğeri muhalefet partisidir. Bunun nedenini Marx şöyle belirtiyor: "Burjuvazinin, iktidarı bir elden bırakırken öbür eliyle yakalayabilmesi için en az iki partiye ihtiyaç vardır." Partilerden biri egemen sınıfların hükümetini kurarken ikincisi, yani muhalefet partisi, iktidardan hoşnut olmayan emekçi halkın, diğer sınıf ve katmanların tepkilerini kendi çatısı altında toplayarak düzen sınırlarına hapseder. Bunu gerçekleştirebilmek için muhalefet partisi yalana diğer partiden daha geniş yer verir. Kendi burjuva kimliğini gizleyerek hal-

kı kandırmaya çalışır. Bu nedenle partileri; "adlan, kendileri için söyledikleri ve göstermelik amaçlarıyla değil, gerçek sınıfsal yapıları ve çıkarlarıyla ayırdetmeliyiz" (Marx); aksi durumda yanlış düşmemiz kaçınılmaz olur. Ülkemizde partilerin politikasında bu sahtekârlık çok daha belirgindir. Faşist devlet mekanizmasını işletmeye aday olmalarına karşın, baskı ve yoksulluktan bunalan halktan oy alabilmek için her tür yalan uydururlar, demagoji yaparlar. Demokrasi bilincinin köklü bir gelenek olmadığı ülkemizde, bu propaganda, devrimci alternatifin olmadığı koşullarda etkili olmaktadır. Bu etki sadece bilinçsiz halk yığınlarında değil, sol cenahta da sonuç verebilmektedir. Son örneği reformist solun izlediği politika ve bunun sonucu olarak da içine düştükleri durumdur. ANAP'ın sahip olduğu "esneklige" aldanarak, Avrupalı dostlarının da desteğiyle ülkemizde "demokrasi çığırını açmak" için gelen TBKP'iler, bugün gördükleri işkenceleri anlatıyorlar... Devletin niteliğini, hükümetin politikasındaki esnekliğin sınırlarını doğru saptamaktan uzak olan TBKP, ANAP'ın orta-sol oylara ve Avrupa Konseyi'ne yönelik demagojisini kendilerine olumlu mesaj olarak yorumlamışlardır. Burada görülmesi ge-

Partilerden biri egemen sınıfların hükümetini kurarken ikincisi, yani muhalefet partisi, iktidardan hoşnut olmayan emekçi halkın, diğer sınıf ve katmanların tepkilerini kendi çatısı altında toplayarak düzen sınırlarına hapseder.

reken şey, demokrasicilik adına bir takım kısmi haklar gündeme gelse bile bunun göstermelik olacağı gerçeğidir. Ancak böyle bir duruma ulaşıldığında, neden olarak, onlarca yıldır yurtdışının "rahat" ortamından sınıf mücadelesine fetva verenlerin "son anda" sekreterlerini işkende tezgahına, cezaevine yollaması değildir.

Bu tür yöntemlerle ülkeye demokrasi getirileceğini iddia etmenin komikliği bir yana, onlarca yıldır dökü-

OLİGARŞİNİN PARTİLERİ

Bugün SHP ve DSP, temel hak ve özgürlükleri eksiksiz savunduğunu iddia ediyor. Oysa bazı durumlarda en temel hak ve özgürlükleri savunmayı dahi başaramadıkları görülmüyor.

len kanları, verilen emekleri, yaşanan fedakarlıkları, en hafif deyişle, görmemek, sınıf mücadelesinden hiç bir şey anlamamaktır.

TBKP'nin böylesi icazetçi politikası, partilere ve devlete, egemen sınıfların yönetim anlayışına yaklaşımda siğ-yüzeysel bakıştan, nesnel olmaktan kaynaklanmaktadır. Bugün TBKP'nin, SHP'ye ve DYP'ye "Barış ve Demokratik Yenilenme" mücadelesinde "etkinliklerini aynı doğrultuda birleştirmeleri zorunlu ve olanaklıdır." (TBKP Programı) değişinde görüldüğü gibi adeta burjuva güçlerine güvenme anlayışının "olmazsa olmaz" mantığıyla yaklaşmasında da neden ayırdır.

Gerçek böyle midir?

Bugünkü SHP ve DSP gerçekten sosyal-demokrat mıdır? Gerçekten "bir dirseğin işçi ve emekçi kitlelerde, öbür dirseğin burjuvazide" (GÜN, Temmuz 87) değişinde ifade edildiği gibi işçi ve emekçi kitlelerde dirseği var mıdır? Yoksa "demokratik hak ve özgürlükleri bütünsellik içinde" mi (GÖRÜŞ, Ekim 87) savunuyor bu partiler? AP-DP çizgisinin devamı olan DYP gerçekten de "bir yandan ordu müdahalesini reddederken burjuva demokrat fikirlere eskisine göre daha açık konuma gelmiş, öte yandan da darbelerle "gerekçe" yapılan "ulusal güvenlik" doktrininin etkisinden kurtulamamış (TBKP Programı) mıdır? Bu iki yanı arasında denge mi vardır, hatta demokrat fikirlere açık hale mi gelmiştir? "Tarihsel koşullar DYP'yi demokrat bir politika izlemeye zorluyor" (GÜN, Haziran 87) nasıl diyebiliriz? TBKP'nin programında savunduğu gibi, büyük sanayici ve işadamları arasında barışı ve demokrasiyi savunan var mıdır?

Kısacası, SHP ve DYP demokratik mücadelede güç müdür? Böyle bir olasılık gündeme gelebilir mi?

Buna, sahip çıktıkları geçmişlerine bakarak çok net yanıt verebiliriz. Şüphesiz bugün izledikleri politikanın özü ortaya çıkartıldığında da aynı tabloyu görebilmek yine mümkün.

SHP ve DSP'nin sahip çıktığı CHP, 12 Eylül öncesi oligarşinin faşist devlet mekanizmasını hayırhah bir tavırla işletmiştir. Bugün dahi Ecevit, düzenin yazılı hukukunu dahi tanımayan, katliamcı organizasyonlar olduğu herkesçe bilinen Özel Harp Dairesi, MIT vb. kurumlara dokunmamasını, kadrosunu değiştirmemesini savunabilmektedir. 1978 yılında, CHP hükümeti döneminde emperyalizm ve tekel dayattığında, ıkına sıkına devletin tüm olanaklarını, ülkenin ekonomik kaynaklarını onların kasasına aktarmıştır. Devrimci mücadeleye karşı devlet terörü estirmiş, halk muhalefetine karşı faşist güçlerin, yasa tanımaz saldırısına sadece hukuksal kılıf geçirmeye çalışmıştır. Ne zaman geleceğini sokaktaki adamın dahi tartışmaya başladığı askeri darbeye karşı hiçbir adım atmadığı gibi, halkı, sükunete, yasalara uymaya davet etmiştir. Bırakalım bunları, 12 Eylül yönetiminin halka hayırlı-ugurlu olmasını "Cenab-ı Haktan" isteyebilecek bir anlayış, siyasi körlükten mi, yoksa oligarşinin reformist tercihlerinin sözcülerinin askeri yönetimle uzlaşmasının hiç de zor olmamasından mı kaynaklanıyor? Her şey bir yana, parti olma geleneği dahi, varlık koşullarını yok eden 12 Eylül'e karşı çıkmalarını gerektiriyordu ama o gelenek öylesine zayıf, geleneği sürdürme cesareti öylesine güçsüzdü ki, ancak bir dönem sonra karşı çıkışlar başlayabildi. Yine de çok sayıda CHP'li, 12 Eylül'ün başarısı doğrultusunda kendini seferber etmiştir.

Bugün SHP ve DSP, temel hak ve özgürlükleri eksiksiz savunduğunu iddia ediyor. Oysa bazı durumlarda en temel hak ve özgürlükleri savunmayı dahi başaramadıkları görülmüyor. Demec demokratlığı yapmaktan öteye gidemiyorlar. Bugün faşizmin kurumsallaşma düzeyi, yaşamın her alanının denetlenmesi noktasına ulaşmıştır. Bu nedenle demokrasinin ilk koşulu, parlamenter aritmetikte düzeltilmesi olanağı olmayan bu durumu ortadan kaldırmak, bunun için emekçi yığınların militan mücadelesini savun

mak ve bizzat örgütlenmektir. Oysa SHP ve DSP, her zaman yasa sınırlarında kalamayacak olan bu mücadeleyi örgütlediği gibi, bu doğrultuda atılan her adıma şiddetle karşı çıkmaktadır. Kararlı oldukları tek nokta bu karşı çıkışlardır! Kullanılabilme olanağı bile olmayan demokratik hakları savunmak, ama hemen ardından bu hakların alınabilmesinin tek yolunun parlamentoda yasa çıkarmak olduğunu ısrarla öne sürmek ve parlamento dışına taşan yasal-yasadışı her tür direnişin karşısında devletin yanında yer almak, kitlelerin hoşnutsuzluğuna sözde sahip çıkarak onları hayalleriyle aldatmaktan başka bir şey değildir.

Bir dönem, 12 Eylül baskısının en kanlı biçimde uygulandığı Anadolu'da askeri komutanın en üstünde yer alabilen birinin genel sekreter görevini yapabildiği DSP'nin gerçekten ve her koşulda demokrat olduğu düşünülebilir mi? Yine "12 Eylül'deki silahlı kuvvetlerin müdahalesi zorunlu" (Nokta, Eylül 86) diyebilen İnönü'nün başkanlığındaki SHP'nin ne ölçüde demokrat olduğu ortada değil mi? SHP uzunca süre, DİSK'in mahkûmiyetinin protesto edilip edilmemesi konusunda kendi arasında ciddi tartışmalara giren bir MKYK tarafından yönetilmiştir. 1986'da 1 Mayıs'ı kutlayan SHP, 1987'de kutlamıştır. Yığınların hoşnutsuzluklarının tepkiye dönmeye hazır olduğu noktalarda parti alt kademelerinin miting talebi SHP yönetimince engellenmiştir. Örneğin 1985 ilkbaharındaki demokrasi mitingleri önerisi, Evren'in ikazı ile yapılmamıştır. İçinde bulunduğu aylarda pahalılığa karşı düşünülen mitingler, hükümetin engellemeleri aşılabilecekken aşılmamış, sadece bir yerde göstermelik olarak yapılmıştır.

DP-AP geleneğinde demokratlık aramak ya tarihi hiç bilmemek ya da tam bir siyasi aymazlıktır. Reformist "sol"un tarihi, böylesi aymazlıklarla doludur.

Devrimciler nasıl olursa olsun seçim olsun, parlamento olsun, sivil yönetim olsun anlayışım savunamaz. Faşizm yüzüne parlamenter bir maske de geçirebilir.

Böylesi örnekler çokça uzatılabilir. Ancak bu kadarı bile, SHP ve DSP'nin gelişmiş kapitalist ülkelerdeki gibi sosyal-demokrat parti olmadıklarını kanıtlamaya yeterlidir. Bugün bu partiler öyle derin bir bunalım yaşıyorlar ki, iktidara karşı bütünlüklü politika saptamaları bir yana, sosyal-demokrasiyi bile tanımlayamıyorlar.

DP-AP geleneğinde demokratlık aramak ya tarihi hiç bilmemek ya da tam bir siyasi aymazlıktır. Reformist "sorun tarihi, böylesi aymazlıklarla doludur. Bugün DYP'de demokratlık görmek, parlamenterizmi savunduğunu iddia etmek, 1945'lerde yaşanan yanılmanın tekrarıdır. 1945'lerde de TKP, özgürlük getireceği umuduyla DP kuyrukçuluğu yapıyordu. Ortak gazete çıkarma çabaları, DP'ye akıl vermeler, derin bir hoşnutsuzluk yaşayan halkın DP demagojisine kapılması tehlikesini görmemezlikten gelmeler, 1950 sonrası faturası çok ağır kesilen bir ceza olmuş, cılız TKP örgütlenmesi tutuklanmalarla derin bir yara almış, kalanlar da tam bir hayal kırıklığıyla, 1974'lere kadar gelmemek üzere ülkeyi terketmişlerdir.

Bugün DYP'nin başında olan Demirel ve çevresi, hükümet olmasına rağmen askeri darbeyi önlemek için hiçbir adım atmamıştır. Aksine darbenin Başarısı için elinden geleni yapmış, parti üyelerini 12 Eylül sonrası bu doğrultuda seferber edebilmiştir. Demirel'in 12 Eylül'e muhalefeti, cuntanın ortalığı düzletip istenen yasaları çıkarttıktan, faşist kurumları yarattıktan sonra iktidarı kendilerine bırakmayacağını anlamasıyla başlamıştır. Siyasal partilerin kapatılması ve önde gelenlerine siyaset yasağı konmasından sonra bu muhalefet şiddetlenmiştir. Şüphesiz bu muhalefet, 12 Eylül kurullarına değil, onun kendini hedef-

leyen uygulamalarına yöneliktir. Ancak DYP öyle bir hava yaratmıştır ki, kimi çevrelerde 12 Eylül'e sol güçlerden daha tutarlı olarak karşı çıktığı sanısı uyanmıştır. Örneğin Demirel'in Deniz Geçmiş'lerin idamlarına "talih-siz bir olay" demesinden hareketle, geçmiş anti-demokratik niteliğinden sıyrılmakta olduğu iddia edilmiştir. Hatta düşünce ve Örgütlenme özgürlüğünü eksiksiz savunmasına az kalmıştır! Şüphesiz, bu havanın doğmasında, kendine güvensiz, hep başkalarından medet uman, karşı devrim kampındaki her sürtüşmeyi aşırı abartan küçük burjuva aydınların da önemli payı vardır.

DYP'nin ilk çıkışları, doğasına uygun bir biçimde, çıkış olarak kalır. Muhalefetinin nedeninin, askeri yönetime ve sivil uzantısına karşı kozunu güçlendirmek olduğu görülür. Oligarşi de belli bir kitle desteği olan ve köklü geleneğe sahip eski temsilcilerinin ısrarlı muhalefetiyle uzlaşma durumunda kalır. Karşılıklı geri adımlar ve uzlaşma zemini yaratma süreci referandum sonrasına kadar sürer. Referandum sonrası DYP gerçek kimliğine bürünür. Artık sisteme, düzene, 12 Eylül'e karşı değildir sadece kendi üzerine düşen muhalefet görevini yerine getirmektedir.

DYP hiç de "reformist sol"un iddia ettiği gibi, - örneğin Yarın dergisinin Ağustos 1986 sayısında "Bugün DYP'nin parlamentonun en üst iktidar organı olarak savunulması temelinde bile olsa mevcut rejime karşı çıkması"

TBKP teslim olarak, burjuvazinin mahkemelerinde, artık terkettiği eski "suç"larını itiraf ederek o güvenceyi verebileceğini sanıyordun oysa burjuvazi açısından bu güvence tek başına yetmediği gibi henüz koşullarda uygun değildi.

biçiminde iddia ettiği gibi -parlamentoyu her koşulda savunmak gibi bir anlayışa sahip değildir. DYP sadece, sistemin uzun vadeli çıkarı açısından parlamentoyu gerekli görmekte, her türlü baskının parlamento aracılığıyla uygulanmasını savunmaktadır. Buna karşılık, oligarşik yönetim açısından başka bir çözüm kalmayınca açık faşist bir yönetime açıktan ortam sunabiliyor...

Devrimciler, nasıl olursa olsun seçim olsun, parlamento olsun, sivil yönetim olsun anlayışını savunamaz. Faşizm yüzüne parlamenter bir maske de geçirebilir. Şili'den Filipinler'e, Güney Kore'den Güney Afrika'ya kadar bunun çokça örneğini görebiliriz. 1983'de ANAP sivil görüntüyle, parlamentolu, seçimli sistemi savunarak halkı ve bazı "sol" çevreleri kandırarak iktidarı almıştır. Hatta 12 Eylül'cüler de parlamentonun

• 12 Eylül öncesi oligarşiye her türlü uşaklığı yapan Demir el ve Ecevit, 12 Eylül'e birlikte ilerde burjuvaziye yeniden hizmet edecekleri günleri beklemek üzere Zincirbozan'a götürülüyorlar.

OLİGARŞİNİN PARTİLERİ

gerekliliğini savunmuşlardır. ANAP'ı veya 12 Eylül'cülerini nasıl değerlendireceğiz?

İşte DYP'nin parlamentoculuğu, o güçlerin parlamentoculuğundan nite-lik olarak farklı değildir. Bu farkı görmeden DYP'yi olumlu imiş gibi göstermek, anti-militarist sanmak ve bu doğrultuda propaganda yapıp güçbirliği çağrılarını yapmak büyük bir yanılgıdır. Bu yanılgı, 1983 seçimlerinde ANAP'a hayırhah bir tavır alınmasına neden olmuştu. Bugün de ANAP'm yedek lastiğine övgüler düzmeye...

Kendini anti-militarist göstermekle anti-militarist olunmaz. Kaldı ki DYP, gerektiğinde militarist olabilecek bir anlayışı potansiyel olarak taşıyor. Bu-nu görememenin nedenini, kendine güvensiz küçük burjuva "sol'un reformizmin bir yerlere yaslanma zorun-luluğu duymasında, etrafında görün-tüde de olsa, aldatıcı da olsa olumlu-luk arama anlayışlarında, konformist-liklerinde aramak gerekir.

Şüphesiz, SHP, DSP ve DYP ile 12 Eylül yönetimini ve ANAP iktidarını ay-nılaştırmıyoruz, farklı oldukları bir kı-sım noktaların olduğu açıktır. Bu fark-lılıkların nedeni, sınıf bileşimlerinde-ki göreceli farklılıktan, gelenekten, etki-lenmeden anlayıştan ve daha birçok nedenden kaynaklanmaktadır. An-cak, siyasal güçlerin gerçek kimlikle-riyle politika arenasında yerlerini al-dıkları, bunalımın derinleştiği dönem-lerde farklar silindiği gibi, varolan

farkların da öze değil biçime ilişkin ol-duğu görülebilir. Her bir partiye oli-garşi damgasını vurduğu içindir ki, muhalefet partileri ile iktidar arasında derin uçurumlar yoktur. Muhalefet partilerinin muhaliflikleri oligarşik dü-zenin elverdiği esneklik sınırına ka-dardır. Hiçbir burjuva partisinin ikti-dara alternatif politika getirmemesi ve ANAP ile Özal'ın alternatifsizim diye-bilmesini burada aramak gerekme-ktir.

Sonuç olarak DYP, DSP ve SHP, asıl nitelikleriyle demokrat partiler de-ğildir ve onların demokratik maskesi-ni düşürmek, devrimci güçlerin birin-cil görevlerinden biridir. Açık ve net olan bu duruma rağmen TBKP'nin bu partilere demokratlık payeleri verme-sinin, hatta seçimlerde açıktan des-teklemesinin nedeni, politikayı kendi súbjektifiğine göre tayin etme an-la-yışıdır. Halkın devrimci potansiyeline, proletaryanın kararlı çizgisine, bilim-sel sosyalizmin gerçeğine olan inan-cının yitirilmesinin, kendine güvensiz-liğin, düşmanı abartmanın, onun ko-fluğunu görmemenin, taktik gücünden korkmanın ve siyasal alanda bu fobi-ye yer almanın kaçınılmaz sonu; dev-rimci birikimin en temel değerlerini bi-le yok sayarak yaşamın çürüttüğü yüzyıllık revizyonist tezlere yeniden sarılmaktır. 12 Eylül güçleri arasında anti-Amerikancı güç aramak, siyasal mücadelede illegalizmi tasfiye etmek ve legalizmin önünde secdeye gel-

mek, oligarşik düzende kendine yer açmaya çalışmak, bu doğrultuda de-mokrat güçler rüyası görmek başka neyin ifadesi olabilir?

TBKP, yeni programı ve izlediği çizgi ile en genelde emperyalizme ve fa-şizme karşı sol bir blok içinde olmak-tan öte, resmi sistem-içinde kalarak kapitalizmi ehlileştirme (reformize et-me) yöntemlerini benimseyen sol libe-ral burjuva çizgisini savunan olmuş-tur. Bu tür partiler Türkiye koşulların-da ancak sosyal-demokrat rol oy-nayabilirler. TBKP'nin bu durumuyla çelişen bir tek ismi kalmıştır. Oligar-şinin temsilcilerinin "ısrarı" üzerine onu da bırakabileceklerini söylüyor-lar. Önümüzdeki dönemde Evren'in buyrultuları doğrultusunda "Avrupa Komünist'liğine terfi edeceklerdir. Sol sosyal-demokrat bir kanat olarak siyaset sahnesinde yer almaları müm-kündür. Ancak koşullar henüz bu sı-nıra kadar esnememiştir. Bu neden-le, Özal'ın "prenslerinden Adnan Kahveci'nin, politik hesaplarla İsvaç Televizyonu aracılığıyla yurtdışına kaçmış siyasilere yurda dön çağrısını, "tamam,zamanımız geldi" diye de-ğerlendirip ülkeye gelen TBKP sekre-terleri, ülke toprağına ayak basama-dan geldikleri uçağın merdivenlerin-den hayali demokrasinin konuketine alınmışlardır. Olayları yüzeysel de-ğerlendirmenin, oligarşinin partilerinde demokratlık aramanın, görüntüye-de-meçler-bakarak politika belirlemenin sonu, şaşkınlıkla gelen feryatlar, yurt-dışında hazırlanan bavualların boşaltıl-masıdır. Burjuvazinin icazetini kabul etmek yetmiyor (TBKP, onun güven-cesi ile gelmeye çalışıyordu.), burju-vaziye kendini ispat etmek de gere-kliyor. TBKP teslim olarak, burjuvazi-nin mahkemelerinde artık terkettiği eski "suç"larını itiraf ederek o güven-ceyi verebileceğini sanıyordu, oysa burjuvazi açısından bu güvence tek başına yetmediği gibi henüz koşullar da uygun değildi. Kendileri açısından hüsrarla biten bu deney üzerine "ge-lirim ama sivil mahkemelerde yargı-lanmak isterim" diyen -sanki sivil ile askeri mahkeme arasındaki fark nite-liğe ilişkin- ve TBKP içinde yer alma-sının tek nedeni koltuk kavgası olan, TSİ P sekreteri de gelmeyi gündem-den kaldırdı.

Kısacası, burjuvazi daha ileri gü-venceler istiyor, zamanlama yapıyor. Reformist "sol" da bu güvencenin sı-kıntılarını yaşıyor!..

** Burjuvazinin icazetini kabul ettikten sonra, kendilerini oligarşie ispatlama çabasına giren TBKP yöneticileri, terkettikleri eski suçlarının hesabını vermek üzere teslim olma-nın bu güveni sağlayacağını sanıyorlardı.*

DEVRİMCİ SENDİKAL MÜCADELE VE BİR PRAGMATİZM ÖRNEĞİ

Ragıp GÜNTEPE

Devrimci İşçi Hareketi sendikal alanda; işçileri çepeçevre kuşatmış, onu bir ahtapotun kolları gibi sarmalamış faşist, gerici, sarı-sendika ağaları ve onların yerli işbirlikçilerinin mali finansal desteğini, devletin açıktan idari, yasal ve polisiye himayesini alan, işçi sınıfının bu dolaysız düşmanlarına karşı mücadele; her şeyden önce kararlılık, büyük bir enerji ve profesyonel çaba gerektiren bir iştir.

TEZ-KOOP-İŞ 3 No'lu şubesinin, sarı Genel Merkez ve onun şube içindeki uzantılarının çeşitli burjuva ayak oyunları, dayatmalarla yapılan olağanüstü kongresi, Devrimci İşçi Hareketine ve devrimci sendikal mücadeleye zengin dersler bırakarak sona erdi. Eski şube yönetimi ezici bir çoğunlukla tekrar seçilirken, üzerinde **Tercüman** gazetesinden **İşçi Dünyası**'na, gerici sarı Genel Merkez'den tüm grev kırıcıları, ihbarcılara kadar geniş bir "koalisyon"un iğrenç spekülasyonlarına hedef olan başkanı, 49-49 eşitlikte çekilen bir kura ile başkanlığı kaybetti ve Genel Merkez'in desteklediği aday -Migros işçilerinin de yimiyle- "tombaladan" başkan seçilerek bir **Pirus Zaferi** kazandı! Orta ya, başkanın farklı, yönetim kurulu çoğunluğunun farklı anlayışlarda olduğu çelişik bir durum çıktı.*

Öncelikle söylenmesi gereken, başlarıyla biten Migros grevi sonrası düşülen atalet ve bu ataletten doğan zaafırlar ve eksiklikleri bize göstermesi açısından bu olağanüstü kongrenin, çeşitli dersler çıkartılması gereken bir öneme haiz olduğu peşinen vurgulanmalı.

Devrimci İşçi Hareketi sendikal

alanda; işçileri çepeçevre kuşatmış, onu bir ahtapotun kolları gibi sarmalamış faşist, gerici, sarı-sendika ağaları ve onların yerli işbirlikçilerinin mali finansal desteğini, devletin açıktan idari, yasal ve polisiye himayesini alan, işçi sınıfının bu dolaysız düşmanlarına karşı mücadele; her şeyden önce **kararlılık**, büyük bir enerji ve profesyonel **çaba** gerektiren bir iştir. Kararlılık ve enerji de tek başına yeterli olmayıp, aynı zamanda devrimci **uyanıklık** da gerektiriyor. Gerçekten fedakârca bir çaba sarfedilerek mücadele edilebilir ama gereken devrimci uyanıklık gösterilmezse, bu enerji boşa gider. Böyle bir çaba ile olsa olsa iyi "hamallık" yapılabilir, ama asla devrimci sendikal faaliyet yürütülemez.

Sınıf ve kitle temelinde devrimci sendikal mücadeleyi savunan Devrimci İşçi Hareketi, 12 Eylül sonrasında, işçi sınıfının kazanım hanesine yazılan Migros grevinin başarısı ile bir "rehavete" düştü. Bunun mantıksal sonucu olarak atalet doğdu. Başarıyı bir manivela gibi kullanıp, daha ileri hamlelere girişmenin yolu, diğer bir deyişle bu geçici başarıyı kalıcı hale dönüştürmenin yolu, doğru bir kitle

çalışmasından geçtiğini bildiğimiz halde, bu yolda attığımız adımlar yetersiz kaldı. Bugün Migros işçilerinin ezici çoğunluğu eski başkan ve yönetimin sendikal politikasını desteklediği halde, bu desteği gerçek anlamda yansıtabilmenin önünde engel olan mevcut delege sistemindeki çarpıklık giderilemedi. Kısaca bütün bunlar, ciddi bir kitle faaliyeti ve eğitim sorunu. Bu konuda attığımız adımlar eksik kaldı. Bütün bunlara ilaveten; karşımızdaki gerici-san genel merkez, onun işbirlikçileri ile bunlara "sol"-dan koltuk çıkanların alttan alta yürüttükleri ve amaca ulaşmak için her yolu mubah sayan "faaliyetleri"ni küçümseydik, gereken uyanıklığı zamanında gösteremedik. Sonuçta bir boşluk doğdu. Nasıl ki doğa boşluk tanımazsa, toplumsal süreçler de boşluk tanımaz. Doğan boşluk mutlaka birileri tarafından, doğru veya yanlış, doldurulur.

Sendikamızın bulunduğu işkolu, genel olarak "hizmet" sunan bir işkolu. Bu işkolunda çalışan işçiler, bir sanayi işkolunda çalışanlarla kıyaslanmayacak kadar farklılıklar arz ediyor. Bir bütün olarak Türkiye işçi sınıfının, nitel ve nicel gücünün görece geriliği, küçük burjuva komplikasyonlardan gerekli ölçüde sınırlanamaması, henüz "kendi için sınıf olma" özelliğini bütün yönleriyle hissettirememesi gibi genel özellikler, özel olarak Tez-Koop-İş işkolunda daha bir belirgindir. Her işkolunda olan, generici eğilimler, maddi çıkarlar için işbirlikçilik gibi özellikler taşıyanların yanı sıra, sınıfsal bilinçten yoksun, salt "kendinde bir sınıf" bilincine sahip işçiler arasında da "geri" (gerici değil!)

DEVİRMİCİ İŞÇİ HAREKETİ

Bu pratiklerden biri de sendikalarda, faşist, sarı-gerici kesime karşı genel olarak solun blok tavrını koyabilmesi, gelecekte gerçek alandaki solun gücünün oluşabilmesi için atılacak adımlar olacaktır.

unsurlar bulunmakta. Her iş kolunda olan bu eğilim, sendikamızın işkolunda daha da belirgindir. Örneğin bu türden "geri" unsurlar, bir kadının yönetimini "bir 'kan'ın idaresinde mi olalım?" türünden pek "erkekçe" yaklaşımlarla olumsuzluklar yaratabilmektedir.

Şüphesiz bu tür "geri" unsurların olumsuzlukları ile, gericiler-işbirlikçilerin yarattığı olumsuzluklar birbirlerine karıştırılmamalı, birincileri eğitime yönünde daha çok çaba sarfetmeli ve onları kazanmaya, ikincilere oranla daha bir öncelik vermeliyiz.

Şubemizde olan ve kendilerine "demokratik (!) muhalefet" ismini takan bu kesim, belirleyici olarak işte böyle bir karaktere sahiptir. Esas olarak sarı Genel Merkez'in örgütlediği, finanse ettiği (şubenin maaşlarını ödemeyen Genel Merkez, sırf kongrede başkanın düşürülmesi için "3.5 milyon harcadığını" Genel Başkan Kenan Gürbüz tarafından söylenmiştir) gericiler, işbirlikçi ve "geri" unsurlara "soldan" da akıl hocalığı yapıldı. İşte kongreden çıkardığımız en önemli derslerden biri de, bu "sefil" tavidir. Öyle gerçekleştirilemeyecek kadar büyük bir öneme sahip, "sol" adına, "proletarya sosyalistiği" ve hatta "devrimci marksistlik" adına sergilenen bu "sefalet" sergilemek gerekiyor.

Bu "sefalet" in şampiyonluğunu "İşçi Dünyası" isimli dergi büyük bir içtenlikle sürdürmüştü, "Emeğin Dünyası" ise daha esnek ve diplomatik üslupla devrimci yönetim ile "demokratik(!) muhalefet" arasında hayırhah bir "tarafsızlık" sergilemiştir. Eskiden "ilerlemeci" olarak bilinenler ise An-

kara'dan gönderdikleri adamlarıyla TÜBİTAK delegelerinden kendilerine yakın hissettiklerini devrimci yönetim aleyhinde etkilemeye çaba sarfetmişlerdir.

Öncelikle şu vurgulanmalı, "solun birliği" üzerine sayfalarca yazı yazmalar, yazdıkları konuda ne ölçüde ciddi olduklarını pratikte göstermelidirler. Bu pratiklerden biri de sendikalarda, faşist, sarı-gerici kesime karşı genel olarak solun blok tavrını koyabilmesi, gelecekte gerçek alandaki solun gücünün oluşabilmesi için atılacak adımlar olacaktır. Sendikal konulardaki solun yaklaşım farklılıkları, sınıf düşmanlarına karşı blok tavrı sergilenmesini engellememeli, sınıf düşmanlarına karşı blok tavidan vazgeçtik, grup çıkarı için düşmanla işbirliği yapmanın elle tutulur yanı yoktur.

"İşçi Dünyası"nın 16 Ocak tarihli sayısı bu konuda gerçekten tam olumsuzluk örneği oluşturuyor. Mezkûr gazetenin "birlik" için "88'de kaçırılan fırsatın 89'da yakalanması" temennilerinde bulunduğu bu sayıda, Tez-Koop İş 3. nolu şubesinin olağanüstü kongresi ile ilgili haber-yorum yazısı, "İşçi Dünyası"nın birlikte ne anladığını çok "iyi" yansıtmaması açısından talihsiz bir örnek. "İşçi Dünyası"ndan devam edelim:

(Tez-Koop İş 3. nolu şubesinde) "Temsilciler, temsilcilik görevinden alınıyor, şube yöneticilerinden kimileri sudan gerekçelerle disiplin kuruluna veriliyor, kimileri de yöneticilikten düşürülüyor... Başkan Aynur Karaaslan'ın karşı çıkmasına rağmen bütün işyerlerini kapsayan işyeri komiteleri kurulur."(!?)

"Asıl gericilik yapan kendisidir. Kenan Gürbüz, sendikamızın başına onun sayesinde oturmuştur." (Bunu bir "işçi" İşçi Dünyası'na söylemiş.)

(Yine bir sözüm ona -isim de vermeden- işçi ağzından yazıyor) "Sonuçta işçi sınıfımızın uzun mücadeleleri sonucu kazandığı bir mevzi olan şubemizi, zan ve uzlaşmacılıkla suçladığı Genel Merkez'e teslim etti."(!!!)

"Sendikayı kayyuma teslim ediyor!!!"

"İşçiler ve ilerici kamuoyu görsün, sendikayı işverene ve devlete teslim edenler" vs. (İşçi Dünyası 16 Ocak)

"Yavuz hırsız ev sahibini bastırır." Ama "İşçi Dünyası"nın hırsız pek yavuz değil. Bir gerçeklik yalan dolanla ancak bu kadar ilkelce ters-yüz edilir.

Türkiye işçi sınıfının sorunlarının yakın geçmişini bilen, Migros'u az çok tanıyan birisinin, "İşçi Dünyası"nın mezkûr sayısını okuyunca aklına ilk etapta şu gelebilir; ya birileri kalkmış, bu arkadaşı kendi amaçları için kullanmış, ya da bu yazıyı kaleme alan arkadaş, amatörcü asparagas haberler üreterek, kendi ürettikleri üzerine yorumlar koyarak bu işi öğrenmeye çalışan biri. Kamuoyu yakından bilenler için durum hiç de böyle değil. Ne, kimse bu arkadaşını kullanmamıştır, ne de yazı yazarının amatörlüğü ile açıklanabilir. İşçi Dünyası kullanılmamış, tam tersine o, şubede Devrimci İşçi Hareketi'nin gelişimini engellemek için gericiler, sarı-gerici merkezin adamları ve ihtarıcıları kullanarak politika yapmaktadır. Bakmanın "Birlik" havariliğine. Devrimci sol güçlerin gelişimini engellemek için, şeytanla bile işbirliğine hazırdır. Varsın doğacak sonuçtan kendisi de bir hayır görmesin. Bunun o kadar önemi yok. Onun için önemli olan, "kendisine yar olmayan başkasına da yar olmasın."

Bu sayımızda yer alan "yönetimin olağanüstü kongre öncesi genel merkez ve işbirlikçilerine yönelik yayınlandığı 'ihanet ve gerçekler' başlıklı bildirisinde anlatılanlar, İşçi Dünyası'nın saçmalıklarına da cevap teşkil edeceği için, burada bir yinelemede bulunmayacağız. Burada bizi asıl ilgilendiren konu şu: Başkan A.Karaaslan'a yönelik iğrenç spekülasyonlara; başta Migros işvereni (Koç Holding), sarı sendika ağası Kenan Gürbüz, polis ve onların işkolundaki uzantıları ile bu koalisyonun başındaki sözcüleri Sabah'tan Adil Korkut, Tercüman'dan Refik Sönmezsoy'a ilave olarak, koro tamamlansın -ya da muhalefet 'demokratik' plsun diye- "İşçi Dünyası" da mı katılmaktadır?

(*) Bu yazıyı kaleme aldıktan sonra aldığımız bilgilere göre, "yönetimle bir sorunum yok, benim esas sorunum A.Karaaslan'la" diyen "tombala" başkan V.Cingöz gibi düşünmeyen yönetimin büyük bir çoğunluğu istifa ederek yeni bir olağanüstü kongrenin yolunu açmıştır. Bu da kimilerin Tez-Koop İş 3. nolu şube gerçeğinden ne kadar uzak olduğunu göstermiştir. Sanmışlardır ki, yönetimin "başını koparmak" her şeyi çözer.

İHANET VE GERÇEKLER

Aşağıda Tez-Koop-İş Sendikası İst. 3 Nolu Şubesi Yönetim Kurulunun kongre öncesi "ihanet ve gerçekler" başlıklı altında 6.1.'89 tarih ve 14 sayılı kararıyla yapmış olduğu açıklamayı yayınlıyoruz.

işçi sınıfına ve üyelerimize karşı duyduğumuz güven ve taşıdığımız sorumluluk nedeniyle, olanları, açık ve net bir şekilde, belgeleriyle birlikte açıklamayı gerekli gördük.

Tarih, 17 Ağustos 1987: Migros Genel Müdürü Uğur ÇATBAŞ imzasıyla işçilere gönderilen mektupta da grevin, "...birkaç sendika yöneticisinin kaprisleri yüzünden..." çıktığı söyleniyordu.

İşçiler, bu mektupların arkasına, "bu laflara karnımız tok..." diye yazarak işverene, gerisin geri gönderdiler... **Tercüman** Gazetesinden **Refik Sönmezsoy** da grevimizi tıpkı işveren gibi değerlendirerek Şube Başkanımızın kişisel kapris ve inadiyla açıklamaya çalışıyordu... **26 Aralık 1987**
Tercüman:

Genel Merkezimizde ondan farklı bir şey söylemedikleri gibi daha da ileri giderek grevini kamuoyuna şikayet etmekten çekinmiyordu...

Başarımızı hazmedemeyen Genel Merkez önce delege seçimlerinde, daha sonra şube kongresinde gündeme getirdiği bası, tehdit ve saldırılarla etkinlik kurmaya çalışıyordu... Verdiği paralı gazete haberiyle daha önce söylenenleri tekrarlayarak Şube Başkanımızın şahsında şubemizi yıpratmayı düşünüyordu. İşte **29 Nisan 1988** tarihli **Sabah Gazetesi** Kupürü.

Ama hesapları tutmuyor, oyunları bozuluyor, "Yılın sendikacısı" koltuğunu kaybetmiyor.

Şube kongresini hazmedemeyen Genel Merkez, bu kez Şube Başkanımızı disiplin kuruluna vermek suretiyle sonuç almaya çalışıyor ama, gördüğü kararı tavır karşısında geri adım atmak zorunda kalmıştır. Disiplin kurulu kararında da ileri sürülen gerekçeler daha önceki gerekçelerin aynısıdır.

Tarih: 6.12.1988: Genel Merkez yazılı bir bildirimle şubeyi kayyuma götürmekle tehdit etti.

Tarih: 19 Aralık 1988: Genel Merkez Şubemizle ilgili olağanüstü kongre kararı aldıktan tam 32 gün sonra, kararda bahsedilen imza bildirimlerini gönderiyor. Tam 32 gün sonra.

Üstelik resmi kanalla değil.

Gayri resmi bir yolla. Üstelik, sendika şubesi Aksaray'da iken imzaları da Gebze'ye yolluyorlar.

20 Aralık 1988: 49'dan 32'ye düşen imzalar geri almalarla birlikte 20'ye düşüyor. Bunlardan 5'i sahte noter imzalı çıkıyor.

Sahte imzalar noterden araştırılınca belgelerin arkasında, "Mehmet Emin Meriç ve Nazmi Özata'nın dışarda imzalayıp getirdiği bu belgeyi onayladım" notu çıktı.

20 Aralık 1988: Paniğe kapılan Genel Merkez İstanbul'da taşındı.

AYNI GÜN: Veysel Cingöz ve Mehmet Meriç, Migros Personel Müdürü Ender ALKAYA ile görüştüler. Bazı delege ve temsilcilere izin istediler. Böyle bir izinden haberli olmayan bazı delege ve temsilciler kendilerine, "sendikada toplantınız yar, bugün izinlisiniz" diye işveren tarafından söylendiğini belirttiler. İşveren arandı, soruldu. Veysel ve M. Emin Meriç'in hatırı için söylediği kişilere ücretli (dikkat edin, ücretsiz değil) izin verdiğini söyledi.

Adı geçen kişiler ne sendikada görevli, ne de işyerinde temsilcilik görevleri olmadığına göre hangi yetki ve sıfatla işverenle görüşüyorlar?

İşverenin bu denli bonkör ve eli açık davranmasının anlamı nedir..., ne olabilir?

Parçaları biraraya getirdiğimizde oyunu anlamamak mümkün değildir. Genel Merkez ve işbirlikçileri, hazırladıkları usulsüz ve sahte kongre oyunlarına kitle tabanı kazandırmak, meşru bir zemin hazırlamak istiyorlar. Bir yanda işveren, bir yanda Genel Merkez, diğer yanda işbirlikçilerinden oluşan bir üçgen. Çıkar üçgeni.

BİR GÜN SONRASI: Genel Merkez yöneticileri yanlarında Mehmet Emin Meriç, Genel Müdür Uğur ÇATBAŞ'la gizli bir toplantı yaptılar.

İşçiler dundan rahatsızsı oldular. Şube-
de toplanılar. Bir nolu şubeye gittiler.
30-40 arasında işçi şu üstü yakaladı.
Hem de toplantı halinde iken. Masada
Genel Merkez yöneticileri, işbirlikçileri
Veysel Cingöz, M. Emin Meriç, Nayım
Kaya, Muzafer Zeytin gibi işbirlikçileri
ve bir de kim vardı dersiniz?... Tahmin
edin... Adil KORKUT. Sabah Gazetesin-
den. Hani şu, "Yılın Sendikacısı" Koltu-
ğunu Kaybediyor" haberinin sahibi.

Gazeteci Adil KORKUT'un Genel Merkez ve işbirlikçilerinin Tez-Koop-İş 1 no.lu şubede yaptıkları toplantıda ne işi var?... Yoksa daha önce yazdığı, "Yılın Sendikacısı Koltuğunu Kaybediyor" haberi gibi ikinci bir haberin pazarlığını mı yapıyor?

Hiçbir saldırı ve tertibinde başarılı olmayan Genel Merkez, bu sefer şubeyi içten vurmaya düşünmüştür. Bunun için, ince hesaplar yapılmış, piyonlar hazırlanmış, imkanlar tanınmış ve oyun sahneye konulmuştur.

SENDİKA

[illegible]

21.11.1980: Yani üç gün sonra, delegeler olağanüstü kongre istiyor. Normal şartlar altında, önce delegeler kongre ister, sonra karar alınır. Genel Merkez burada kendini ele veriyor. Önce karar alıyor, sonra imza topluyor. Sahtekarlık anlaşılıyor. "49 imza" bir anda 32'e düşüyor.

Tarih-23.11.1988: Şube yönetim kurulu:

Olağanüstü genel kurul talebinin yasa, anafütük ve yönetmeliklere uygun olmaması nedeniyle Genel Merkez'in bu talebini reddetmiştir.

Şubemiz, yukarda açıklamaya çalıştığımız bu faaliyetleri 6 ay gibi çok kısa bir süre içinde gerçekleştirmiştir. Bugün yönetimi-mizi beğenmeyenler ne yapmışlardır.

Evet soruyoruz, ne yapmışlar? Övünülecek bir faaliyetleri var mı?... Hayır... Peki, ne yapmışlar? 12 Eylül öncesinden miras aldıkları muhbirlik dersi ile bizi yasadışı örgüt olarak sunmuşlardır. İşte "muhbirlik" belgesi:

Yukarıda
Türk - Koop - İş Sendikası Genel Merkezi
Sakhiye Mecidiyeköy Cad. Zamanlar Sok. 2/16 Katman Apt.
Ankara
3 - Olağan Genel Kurul'da delegenin iradesi ile açılan Şube Yönetimini dışlanıp, yönetim dışındaki kişiler ile karara varılıp yasal olmayan bir yönetim uygulanmakta bu nedenle Üyelerimizin sendikamızdan uzaklaşması sonucu doğmaktadır.
4 - Şube Yönetimi'nin kararını gerektiren ve yönetimde kabul olunmayan konular, çoğunluk iradesine aykırı kişisel davranışlarla işçiler üzerinde reklam aracı olarak kullanılmaktadır. Çeşitli yayın kuruluşlarına verilen demeçler hem şubenizi hem de sendikamızı zor durumda bırakmaktadır.

Kısaca bu üç şey için olağanüstü kongre isteniyormuş, bu kadar basit. Tasfiyeciliğe karşı çıkmak, grevlerle dayanışma içinde olmak, sözleşme komiteleri kurmak, bir insanlık suçu olan işkenceye karşı çıkmak, önlük eylemi, siyah çelenk protestosu, başarılı sözleşmeler yapmak "örgüt" olmaksızın biz örgütüz. Biz zaten bir örgütüz, biz Tez-Koop-İş İst. 5 nolu Şubesi olarak demokratik bir örgütüz.

Migros Grevi'ne çıkarken de aynı şeyleri söylediler. Bunlar örgüt, bunlar ideolojik grev yapıyorlar dediler. Ama Migros İşçileri tüm bunları boşa çıkarmadı mı?...

Sınıf sendikacılığı bu Genel Merkez'le işbirliği yapılarak, işverenin verdiği imkanları kullanarak, onun arabasından, ücretli izinlerinden yararlanılarak yapılmaz. Sınıf sendikacılığı bir kişilik, bir inanç sorunudur. İnancı olanlar, işçi sınıfı adına yapılanları yok etmezler. Grevlerle dayanışma için düzenlenen toplantı afişlerini yırtmazlar, sınıf sendikacılığını örgüt diye ihbarcılık yapmazlar.

...Oniki işyeri ve toplam 112 kongre delegemiz varken, neden yalnızca Migros'ta çalışan bazı delegeler kongre talebinde bulunmaktadır?...

...Çünkü 132 gün süren bir başarılı grev yaşamış ve şubemizin en büyük işyeri olan Migros Türk TAŞ. işyerinde yeni dönem toplu iş sözleşmesi bir-iki ay sonra başlıyor. Ve Migros İşvereni Aynı Şube Başkanı ve onunla uyum halinde ve ekip olarak çalışan bir yönetimle oturmak istemiyor. Genel Merkez'de yaklaşan büyük Kongrede koltuklarını garantiye almak için bu yönetimi istemiyor. Genel Merkezin işbirlikçileri de son şanslarını kullanıyorlar. İşte, şubemizde bir olağanüstü kongreyi gerektiren nedenler...

Çürümüşlüğü, Kokuşmuşluğun 12 Eylül Sonrası Modeli:

"İHRACATA YÖNELİK HAYALİLEŞME"

Anadolu Bankası'nın kasalarından Horzum'un yurtdışındaki hesap numarasına geçen 80 milyar lira, çorap söküğü gibi giden dolandırıcılık ağının iktidar mekanizmasının doruğuna ulaşması, dolandırıcılığa, rüşvete üç kâğıtçılığa, sömürüye dayalı ilişkilerin bir aysbergin su yüzünde kalan kısmının kamuoyuna yansımaları ve ardından gelen istifalar...

Emlak Bankası Genel Müdürü Bülent Semiler'in, hemen arkasından da Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in istifaları aslında oligarşi içi çelişkilerin ve kara paranın tekellerin elinde toplanmasının siyasi platforma yansımalarının ötesinde bir anlam taşıyor.

Bunalım derinleştikçe, ekonomik kriz yoğunlaştıkça egemenler arasındaki çelişkilerde kendini dışa vuruyor. Enflasyonun % 90'lara dayandığı zamların önünün alınamadığı, yatırımların durma noktasına gelip, işsizliğin kol gezdiği* bir dönemde egemenlerin iç çatışmalarının kızgınlaşmaması da zaten düşünülemez. Yaşanılan kriz yönetenlerin yönetememe aczini de beraberinde getirdiğinden toplumsal muhalefet işkenceyle, baskıyla, yasa ve yasaklarla engellenmeye çalışılırken, piyango ve lotarya sistemleriyle sınıf atlama öylemleriyle bilinç çarpıklığı yaratılmak isteniyor. Muhalefetin alt düzeyde oluşu burjuvaziye bu noktada daha da pervasızlaştırmaktadır. Oligarşi içinde toplumsal gelirden daha çok pay kapma isteği, varolan ekonomik krizin artmasıyla da birleşince alt edilenlerin, alt edilmeye çalışılanların feryatları gündemi kaplayan ba-

sat konu oluveriyor. Kavganın temelinde de krizle birlikte azalan ve giderek toplanmaya başlayan toplam gelirden aslan payını alma arzusu yatıyor.

Emperyalizmin onayladığı 12 Eylül politikası çıkarı gereği tekелci burjuvazinin eksiksiz hakimiyetini ister. Ülke içinde uygulanan ekonomik politika bu rotaya oturtulmaya çalışılır. Ne var ki ülkemizdeki siyasal ve ekonomik yapılanma iktidar ipini tek ba-

di. olanaklarıyla gerçekleştirmekte yetersiz kaldığından bu yan devlet olanaklarıyla iç içe geçerek telafi edilir. Geri kalmış ülkelerin burjuvazisinin geliri sömürgelerden ve sanayi yatırımlarından olamayacağına göre ona düşen görev emperyalizmin açıktan yapamadığı "işleri" devralmaktır. Ülkemizde bu görev en açık şekilde özellikle 12 Eylül sonrası ANAP aracılığıyla üstlenildi. O dönemden bugüne kadarki süreçte gelişen kapitalizm

Yaşanılan kriz, yönetenlerin yönetememe aczini de beraberinde getirdiğinden toplumsal muhalefet işkenceyle, baskıyla, yasa ve yasaklarla engellenmeye çalışılırken, piyango ve lotarya sistemleriyle sınıf atlama öylemleriyle bilinç çarpıklığı yaratılmak isteniyor. Muhalefetin alt düzeyde oluşu burjuvaziye bu noktada daha da pervasızlaştırmaktadır.

sına tekелci burjuvazinin eline vermede uygun değildir. Bu durum yönetim mekanizması içinde yer alan diğer kesimlerin tasfiye çabalarını sürekli gündemde tuttuğu gibi burjuvazinin kendi arasındaki kavgasını da süreklileştirir. Sistemin işleyişi daha çok güçlenmenin gereğini, çelişkiye düşülen sınıfların ezilmesi üzerine oturduğundan suyun başını tutabilmekte bu ek-sende verilecek kavgaya bağlıdır. Pastadan daha iri bir dilim kapabilme yarışının doğal sonucudur bu. Çarpık gelişen kapitalizm tekelleşmeyi ken-

aslında ülkedeki pazarın emperyalizme ardına kadar açılmasından başka bir şey değildir. Sanayileşme adı altında kurulan hayali şirketler, çıktından çıkan hayali ihracatlar ülkemizde bu işin mimarı sayılan Yahya Demirel'e bile şapka çıkartmıştır. İçinde bulunan kesitin ekonomi politikasıyla uygunluk gösteren tekелci gruplar, yönetim erkinin başında bulunanlarla devlet gücünün topladığı olanakları paylaşırlar. Gözler alınacak kârın oranındadır. Yöntemde ise her yol mubahtır. Yeter ki para gelsin anlayışı

hakim olduğundan, gelen paranın es-rardan, eroinden, fuhuştan, rüşvetten gelmesinin ya da kara para olmasının kıymet-i harbiyesi yoktur. Buna uygun örgütlenme modeli ise ülkemizdeki sınıfların yapısını gözönüne alarak oluşturulur. Ülkemizdeki egemen güçlerin yapısı L.Amerika'nın aile oligarşilerine izin vermediğinden ANAP iktidarı bu yapıyı ister istemez biraz daha geniş tutarak Asya-L.Amerikavari bir "aile oligarşisi" yaratmaya çalışmaktadır. Böyle olunca da ailenin içine girebilme çabaları, "aile fertleri" arasındaki çıkarlar finansman sorununun acil bir hal aldığı dönemlerde kızırmakta kamuoyuna yansiyabilmektedir.

L. Amerika'nın kokain-eroin kaçakçısı devlet başkanları bizde şirketler bünyesinde somutlaşın Son dönemdeki ekonomik konjonktüre damgasını vuran hayali ihracat olayı da bu anlayışın üzerine oturtulmuştur. Özal Hükümeti'nce ihracata yönelik sanayi-leşme görüntüsü verilerek desteklenip teşvik edilen "Hayali İhracat Sektörü" kredi sağlayabilmenin, emperyalizme borç ödeyebilmenin can damarı haline getirildi. Hayali ihracatlarıyla milyarları alıp götürülen Başbakan Özal'ın katıldığı törenlerde ödül-

randa... Horzum'da ödüllendirilen "ihracatçılar" arasında değil miydi? Ödüllendirilmesine ödüllendirilmişti ama Horzum ince bir nüansı gözardı etmiş, kendine tanınan sınırların yani denetimin dışına çıkmaya başlamıştı. Ne olursa olsun hiç kimsenin denetim dışına çıkmasına izin verilemezdi. İradı organizasyonun dışında kalmış hiçbir güç gayri-meşru para kazanmaya soy u namazdı. Vergi iadeleri ve teşvik primleriyle kabaran miktarın iktidar yapılanması dışında MAFİA'ya bırakılması hiç düşünülmezdi. Bütün kaynakların geliri tekellere transfer edilmeli, kaçakçılıktan rüşvete d'ğün yapılan her iş bu amaca hizmet etmeliydi. Hem ANAP'ın 12 Eylül yönetiminin tam destek almış MDP'yi ekarte ederek işbaşına gelmesinin sürrekli ve zorunlu şartı da bu değil miydi?... ABD böyle münasip görmüş ve bu politikaya iktidar şansı tanımıştı... 12 Eylül sonrası yaratılan bankerler skandali ve babalar operasyonundaki amaçta bu politikaya uygun şekillenmişti. Böylece bu kesimlerin elindeki kara paraya el konulmuş, tekeli burjuvazinin finansmanı büyütülmüştür.

O dönemden sonra da MAFİA ilişkileri diye bilinen ilişkilerin katmerlisi iktidar mekanizmasının eline geçmiş, Türkiye, birçok ülkede devlet yöneti-

amacın dışına taşan bir işlev görmüyordu. Horzum-Şemiler-Erdem olayında da resmi anlamda bir yetkisi bulunmayan Ahmet Özal hiç sahneden inmemiş, Horzum olayında üst düzey devlet yöneticilerinin ismini verebileceğini bile açıklamıştır. Sonuçta güçlenme ve ayakta kalma şansına sahip olanlar sadece ve sadece şu an geçerli olan politikaya ayak uydurabilecek olanlar olmuştur.

Vurgunu kendi başına yapmayı planlayan ve kamuoyunda deşifre olan Horzum bu politikanın kafalara kazınması ve Horzum'un yaptığı yapıyı yapmaya kalkanlara bir ders verilmesi için bulunmaz bir fırsattı. Şemilerözel olarak bu işle görevlendirildi ve Horzum'un ülkeye getirilmesini sağlayarak göstermelikte olsa "yargılanmasını" gerçekleştirdi. Vurgunculuk ilişkileri o kadar girift, o kadar iç içe geçmişti ki, her an üst düzey devlet yöneticilerinden birinin adının ortaya atılması işten bile değildi. O yüzden de Horzum'un fazla tutulmaması gerekiyordu, öyle de yapıldı. Siyasetle MAFİA bu denli iç içeyken sus payları, ya da olayın Şemiler-Erdem ilişkisi gibi yansımaları fazla sürpriz olmuyor. Son günlerde kamuoyunu oldukça meşgul eden Horzum olayının bir yandan netleşirken bir yandan da alabildiğine karmaşılaşması da bunun örneğidir. Bugün Hortaş'ın sahiplerinden ikisinin MİT mensubu olduğu ortaya çıktı Ajan provokatörlükleri ve CIA bağlantılarıyla tescilli bu kişilerin ortaya bir kez daha çıktığı bir gerçek ise MİT-MAFİA-CIA bağlantısı olmuştur...

ABD tarafından desteklenen Şemiler'in istifası bir manevradan başka bir şey değilken, Erdem'in görevden alınması gündemdeki politikayla bütünleşememenin bir sonucudur. Yüzeysel olarak bakıldığında harcanmış gibi görünen Şemiler ise Başbakanlık Müşavirliği'ne getirilerek birçok banka üzerinde etkin duruma getirilmiş ve çark dönmeye devam etmiştir.

Horzum olayı diye lanse edilen olay ne ilk, ne de sondur. 12 Eylül ve devamında emekçi kitlelerin içinde bulunduğu suskunluğu fırsat bilen siyasi iktidar "devletin parası deniz, yemeyen domuz" felsefesiyle halktan alınan alay edercesine paylaşıyorlar. Yaşananlar çürümüşlüğü, yozlaşmanın güçlü sinyalleridir. Çözüm; halkın bilinçli ve örgütlü gücünün alternatifidir...

"İhracata yönelik hayalileşme modelleriyle" eroin, kokain, altın kaçakçılığı konusunda yasalar çıkartıp boşluk yaratmakta MAFİA babalığı gayri-meşru alemin elinden alınmak isteniyor, kara para aklanmaya çalışılıyordu. Aklanan paralar ise tekellerin kasalarını dolduruyordu. Hayali ihracatın üst düzey bürokratların desteğini almadan gerçekleştirilemeyeceği MİT raporlarına bile geçmişti.

lendirildiler. Devlet kasalarındaki milyarlar kimsenin kara kaşı kara gözü

için verilmiyordu elbet. Amaçlanan çıktı. "İhracata yönelik hayalileşme" modelleriyle, eroin, kokain, altın kaçakçılığı konusunda yasalar çıkartıp boşluk yaratmakla MAFİA babalığı gayri-meşru alemin elinden alınmak isteniyor, kara para aklanmaya çalışılıyordu. Aklanan paralar ise tekellerin kasalarını dolduruyordu. Hayali ihracatın üst düzey bürokratların desteğini almadan gerçekleştirilemeyeceği MİT raporlarına bile geçmişti. Hayali trafiğine geçit verende memnun, hayali direksiyonunun başında otu-

çilerinin başını yiyen Loocheed skandalına soruşturma açılmayan iki ülkeden biri olmuştur. Bununla da bitmemiş, Savunma Bakanı'nın adı zırhı araç-çelik yelek alımındaki yolsuzluğa karışmış, altın kaçakçılığından yalanan sanıklar bu işin Başbakanın bilgisi dahilinde olduğunu söyleyebilmişlerdir. 80-83 yılları arasında yapılan altın kaçakçılığının 7 milyar doları aştığı düşünüldüğünde söylenenlerin yabana atılır cinsten olmadığı da ortadaydı. ANAP iktidarının Özal Handedanlığı'na dönüşmesi de aslında bu

ŞEYTAN ÜÇGENİ

Metropol ülkelerde basının siyasal-toplumsal gücü vurgulanırken "4, güç" deyiimi kullanılır. Bizim gibi ülkelerde basın sektörü daha farklı şekillenirse de, siyasal sistemi elde tutma ve sürdürme noktasında yine de önemli işlevler yüklenir. O yüzden de bizde iktidarı ele geçiren siyasal yapılanma ekonomik ve siyasal olarak basının sektörünü denetim altında tutmaya çalışarak kendi düşüncelerinin kitlelere ulaşmasını, kitlelerden destek görmesini amaçlarken bu sektöre propaganda araçları içinde başat bir görev yükler. Toplumsal muhalefetin sesinin ve kendi iç çelişkilerinin basının yaygın organlarına yansımaları istemez. Bunun için de siyasal baskının yetersiz kaldığı yerde ekonomik baskıyı giyotin gibi sürekli gündemde tutar. O da olmadı, basınla olan çıkar çelişkilerini çözümleyemediyse, o zaman da kendi ekonomik politikasının destekçisi olan "birinin" (tabii ABD patentli olmanın avantajlarını kullanarak iktidar için alman destek, basın için de alınır) "basın koltuklarını" satın almasını sağlar.

Son günlerde aktüel gelişmeleri izlerken gazete ve yayınların peşpeşe satın alındığını görüyoruz. Ortak patron ise Asil Nadir. Uruguay'dan Filipinler'e uzanan bir pazarda söz sahibi olan Nadir, şimdi de Bab-ı Ali İmparatorluğu'na soyundu. Kısa bir süre önce Günaydın grubunu satın alan Nadir, basın sektöründeki kuruluşlarına son günlerde Gelişim Yayınları'nı ve Güneş Gazetesi'ni de ekledi.

Yayın gruplarının çıkardığı dergi, gazete vd. yayınların sayısı ve tiraj özellikle gözönüne alındığında ortalama her 4-5 dergi okuyucusundan biri olayları, gelişmeleri Nadir'in temsil ettiği ekonomik-siyasal anlayışın perspektifinden izleyecek bundan böyle.

Basın iktidar ilişkilerinin, egemen sınıflar arasındaki çıkar çelişkilerinden dolayı "nahoslaştığı" bir dönemde Asil Nadir tarafından Bab-ı Ali'ye aktılan milyarlar, ABD'den tam destek almış ANAP iktidarı anlayışının basının kuruluşlarında egemen kılınmasının ötesinde bir anlam taşımamaktadır. Bilinen kadarıyla şirketlerindeki yüzde 20 hissenin ABD, yaklaşık yüzde 13 hissenin diğer emperyalist ülkelerce finanse edildiği Nadir'in "Basın Krallığı"na soyunması son 8 yıldır "liberal ekonomi" demagojisiyle uygulanan, 24 Ocak kararlarının halkımızda yarattığı açıklık ve sefalet politikasının yayın araçlarını kullanarak, cici-bicili ambalajlanıp kitleler nezdinde en azından tepkisiz kabullenilmesini sağlamayı hedeflemektedir.

Nadir'in "Muayyen düşüncelere haiz kişiler, mesela ben ve arkadaşlarım, dostlarım bu düşüncelerimizi tüm halka yansıtmakta büyük güçlük çekiyoruz.(...) Tüm halka bizce geçerli olan bu düşüncelerin yayın organlarından ulaşmasını sağlamak..." diye başlayıp süren sözleri, aslında amaçlanılan ne olduğu konusunda fazlaca bir yoruma da gerek bırakmamaktadır. Muayyen düşüncelerin ar-

dında yatanın ANAP iktidarı aracılığıyla uygulanan ABD ekonomi politikası olduğu sır değildir.

Başbakan Özal'ın daha önce "basınla olan ilişkilerinin düzeleceği" içe-rikli açıklamalarının ardında yatan keramet de böylece ortaya çıkmış oldu. Gelişmelerin yerel seçimlerin arefesine denk getirilmesinin de tesadüflerle açıklanan bir yanı olmadığı ortadadır.

Kitlelerin açıklık ve sefaletin üzerine örtmeye çalışan, yerel seçimlerde yerinin sarsılmasını istemeyen ve iktidar sandalyesinde kalıcılığı hedefleyen Özal, kitleler üzerinde tam bir denetim oluşturmak için ABD ve Nadir desteğinde kollan sıvadı. Bu yoldaki en önemli adımlardan birini de, basın tekelini oluşturmaya başlamakla attı. 12 Eylül'ün hemen sonrasında basına zorbalıkla kabul ettirilen kurallar bugün "güzellik" ile işletiliyor. Bu kurallara uymayanlar ise kâğıt zamlarıyla, hapis cezalarıyla, sansür yasalarıyla lâyıklarını bulurlar nasıl olsa! Bellerini dik tutabilirlerse ne ala!

Ne ilginçtir ki basının tekelleşmesinde yerli egemenlerin temel dayanağı işlevini üslenen Asil Nadir'in pasaportunu taşıdığı İngiltere'de basının tekelleşmesi yasalarla engellenmiştir. Tekelleşen bir basının kamu hizmeti yapmaktan çok, çokuluslu şirketlerin hizmetini yapacağını söylüyor İngiltere Gazeteciler Cemiyeti. Ülkedeki basının tekelleştirilmesi politikasının akıl hocası olan ABD'de de durum İngiltere'dekinden pek farklı değil. ABD'de basın-yayın haklarını düzenleyen Federal İletişim Komisyonu (FCC)'nin kurallarına göre "basın-yayın özgürlüğü gereği" çifte mülkiyet yasak. FCC kuralları ABD'de basın tekelini engelleyen(?) bir anlayışla donatılmış. Metropollerde demokratiklik bilinci ise bu donanımı sağlayan belirleyici bir etmen. Bizim gibi ülkelerde ise ekonomik, siyasal ve tarihsel gelişim farklı şekillendiğinden böylesi özgürlükler fazla görülüyor.

ABD artığı politikaların ülkemize reva görülmesi "demokrasi" anlayışındaki demagoji ve çifte standartın oluşturduğu sömürü ötesinde bir anlam taşımamaktadır. Kendi ülkelerinde basın-yayın mülkiyetinin çok çeşitli ellerde olmasını demokrasinin çoğulculuk ilkesi gereği sayanlar bizim ülkemizdeki basın tekelciliğini neyin gereği sayıyorlar acaba?..

SANAT - SINIF - SİYASET İLİŞKİSİ

Proletarya adına sanatsal etkinlikte bulunan kişi nesnel gerçekliği yeniden üretirken, kendi sınıfının çıkarları ve özelemleri doğrultusunda ona bilinçli bir yön vermek durumundadır. Ve bunun hangi süreçte, hangi doğrultuda şekilleneceğini, proletarya partisinin somut siyaseti belirler, bireysel anlayışlar değil...

O sanatın, geçmişin deneyimlerini taşıması, geleceğin tohumlarını barındırması; yani dün, bugün ve yarın gelişmeden yana irdeleyip estetik kaygıyla üretim sürecini tamamlayabilmesi, kullandığı metodolojinin niteliğiyle organik bir bağ oluşturur. Toplumdaki "sanatsal yaşamın" yasalarının somut ve nesnel biçimde açıklanabilmesi için bu metodolojinin bilimsel maddeci görüşü üzerinde yükselmesi bir zorunluluktur. Toplum içinde yönlendirme aracı olarak işlev gören bilimsel maddeci estetik, bu anlamda ideolojik kesitle politik anlayış ve sınıfsal kökenli grift ilişkilere sahiptir.

İdeoloji-sınıf-siyaset ilişkisi tüm sınıflı toplumlarda sanat etkinliklerinde de kendini gösterir. Hiçbir sanatçı bu ilişki dışında faaliyet göstermek, bu kilerden soyut bir eser ortaya koymak yeteneğine sahip değildir. Sanatının sınıfsal konumu, kendi sınıfı yararına bilinçli faaliyette bulunup bulunmaması bu gerçeği değiştirmez, Olay sanatçının iradesi dışında gelişir. Onun niyetine bağlı değildir. Yaşamın, toplumun gelişim yasasının bir gereğidir. Çünkü kişi (ya da sanatçı) yaşadığı toplumun sınıf ilişkileri ve ideolojileri dışında bir varlık olamaz. Sınıflı toplumlarda sınıflararası geliş-

kilerden kaynağını alan ve kendiliğinden ortaya çıkarak gelişen kültür ikileşmesi, sanatçının etkinliğini daha baştan bir sınıfın çıkarları doğrultusunda konumlandırır.

Ama insan emeği sözkonusu olduğunda, özellikle zihinsel- entelektüel yaratım olan sanat sözkonusu olduğunda, sorun bu kadarla da bitmemektedir. Sanat ürünü kendine konu aldığı nesnenin basit bir kopyası (fotoğrafı) değildir. Bilinçli entelektüel bir çabanın ürünüdür. Nesnel gerçeklik sanatsal düzlemde yeniden yaratılıp imgelere dönüştürülürken sanatçı ona bir şeyler katmak zorundadır. Yoksa bir sanat ürününden söz etmek mümkün olmaz. Bu nedenle sınıfsal ideoloji-sanat ve siyaset ilişkisi, daha sanat ürününün yaratım sürecinde bilinçli bir çaba olarak kendini açığa verir. Sanatçı nesnel gerçekliği dönüştürürken ona estetik bir biçim vermenin yanında, esas olarak, toplumu, o gerçek hakkında bilgilendirme, siyaseti, ahlâki, ideolojik yönlendirme çabasını ortaya koyar. Eğer sanatın başlıca konusunun toplumsal insanın manevi kapsamı olduğu düşünülürse, bu ilişki sisteminin ne kadar kopmaz bir bütün oluşturduğu rahatlıkla anlaşılabilmektedir. Bir sanat eserinin, kendine konu aldığı nesne (toplumsal olgu) hak-

Devrimci Sol davası sanıklarının cezaevi koşullarında çıkarttıkları Tutsaklık Koşullarında Mücadele adlı derginin 12. sayısında (Ocak 87) yayınlanan yazıyı sürece hizmet edeceğini düşünerek okuyucularımıza sunuyoruz.

kında bilgi vermesi bile, bir anlayışın yansıması olarak karşımıza çıkar. Örneğin, "Simavna Kadısı oğlu Şeyh Bedrettin "i anlatırken Nazım'ın bu olay hakkında verdiği bilgiyi, Marksist olmayan bir ozanın vermesi düşünülemez. Nazım, bu eserinde Osmanlı devletinin yapısıyla toplumsal koşulları ve sınıf ilişkilerini ve bunların bir ürünü olarak "Bedrettin Ayaklanması"nı tüm yönleriyle önümüze serer. Adeta tarih sel, sosyolojik, siyasal bir bilgi aktarımıdır bu. Ama soyut kuramsal bilgi olarak değil, sanatsal- imgesel bir dille aktarılır. Nazım'ın böyle derinlemesine tahlil etmesini sağlayan, sahip olduğu dünya anlayışı ve ideolojinin bir gereği olarak olaya yaklaşımda kullandığı diyalektik yöntemdir. Kuşkusuz aynı olayı, marksist olmayan bir ozan da sanat ürününe dönüştürebilirdi. Ama yöntemi bilimsel diyalektik yöntem olmayınca, gerçeği tüm yönleriyle yansıtamayacağı gibi, bizi (okuyucuyu) de bir başka koşullandırır.

O halde, bilimsel yaklaşım "sanat sanat içindir" gibi gerçeklikle bağdaşmayan formülasyonları tereddütsüz reddeder. Buna karşıt olarak geliştirilen "sanat toplum içindir" sloganı da, sanatın sınıfsallığını tam olarak ifade etmediği için eksik ve son çözümlemeye yanlıştır. Kaçınılmaz olarak toplumdaki herhangi bir sınıfın ideolojisini yansıtan, özelemler ve çıkarlarına yanıt veren sanat, sınıf içindir. Sözkonusu sınıf proletarya olduğunda, onun sınıf çıkarlarıyla toplumun genel çıkarları arasında kuşkusuz bir ilişki yoktur. "Toplum için sanat" dendiğinde de esas olarak biz proletarya sanatını anlarız. Ama bu slogan, özellikle küçük burjuva aydınlarınca sanatın sınıfsallığını gözardı etmek için öne sürüldüğünden, toplumu, insanı konu alan (zaten sanatın konusu yoktur) her sanatçı neredeyse "toplumcu" olarak lanse edilmeye çalışıldığında, reddedilmelidir. Bunlar burjuvazinin

SANAT-SINIF-SİYASET

yürüttüğü demagojinin çeşitli varyantlarından başka bir şey değildir. Burjuvazi sanatı kendi sınıf çıkarları doğrultusunda etkin, bir şekilde kullanırken, aynı silahı emekçiler kullanmaya başladığında, onu sınıflardan soyut bir şey olarak göstermeye çalışır. Ama bunu özellikle sınıf-sanat ilişkisi ekseninde bir tartışmadan kaçarak yapar. Ya yukardaki gibi soyut bir 'toplumluğun' anlayışıyla ya da daha önemli siyaset-ideoloji vb. gibi diğer üst yapı olgularıyla arasında aşılmaz duvarlar örerek demagojik bir platformda yapmaya çalışır. Zaten burjuva anlayış sol saflarda genellikle bu demagojinin etkisiyle kendine yer etmekte, özellikle sanat-siyaset ilişkisi noktasında yaygın bir yaşam alanı bulabilmektedir. Sınıf için sanat anlayışı görünürde kimse tarafından reddedilmemekle beraber, bu, **ilişkideki** çarpık anlayışlarla kendini açığa vurmaktadır.

Sanat sınıf için olmak durumunda ise, Lenin'in dediği gibi, "...Edebiyat proletaryanın genel davranışının bir parçası olmalıdır." Kendi toplumsal düzenini kuma mücadelesindeki proletaryanın genel davranışı, burjuvaziye karşı ekonomik-politik ve ideolojik alanda yürütülen mücadelede ifadesini bulur. Bu mücadelede, çok yönlü ideolojik mücadelenin bir parçası olarak şekillenen sanatsal-kültürel etkinlikler de, politik mücadeleye bağımlı ve ona hizmet eder tarzda ele alınmak durumundadır. Bu, kavranması gereken basit, fakat ilk ve temel kuraldır. Kavranması gereken ikinci nokta ise, politik mücadeleye bağımlılığın mekanik bir bağımlılık olarak değil, diyalektik bir bütünlük olarak ele alınması gereğidir. Bu nedenle politik mücadeleye bağımlı olmakla birlikte, her faaliyet alanı gibi, sanatsal-kültürel faaliyet alanında da, özerkliği kendine özgü gelişim seyrine ve siyasi mücadele karşısında göreceliği vardır.

Sanat-siyaset ilişkisinde iki yanlış eğilim bu diyalektik bağın doğru kavranmamasından kaynaklanır. Bunların birincisi, sanatın kendine özgü niteliğini, siyaset karşısında görece özerkliğini reddeden 'sol' -sekte yaklaşımıdır. Pratikte 'slogancı sanat' olarak karşımıza çıkan bu anlayış, sanatı en kaba deyimleriyle siyasal bir bildirinin uyaklı okunmasına indirger. Doğal olarak ortada sanat diye bir şey olmadığından da, sanatın proletarya mücadelesinde bir silah olarak kulla-

nılmasını pratikte reddeder. İkinci eğilim ise, sanat-siyaset bağımlılığını, sanatın sınıfsal karakterini ve devrimci mücadelenin ihtiyaçlarına cevap verecek bir yönelim göstermesini yadsıyan, sanatsal faaliyetin görece özerkliğini abartan anlayıştır.

Sınıflar mücadelesinde bilinç ve tecrübe eksikliğinin ürünü olan birinci eğilim, mücadele edilmesi en kolay olanıdır. Devrimci safları bu anlayıştan arındırmak o kadar zor bir şey değildir. Ama ikinci eğilim, ona karşı sürekli mücadeleyi gündemde tutmayı gerektirir. Kapitalist toplumlarda sanatsal etkinliğin kaçınılmaz olarak küçük burjuva aydınlarca veya o kökenden gelen devrimcilerce yürütülmesi, bu eğilimin her an boy vereceği sağlam bir sınıfsal taban oluşturur. Bu nedenle kendini birçok biçimlerde gösteren oldukça yaygın bir anlayıştır bu.

Bu eğilim en karakteristik yansımasını, örgütlü ilişki ve örgüt disiplininin kaçarak, bağımsız faaliyeti fetişleştirmede bulur. Veya en iyimser ifadeyle daha toleranslı bir konum talebiyle ortaya çıkar. Proletaryanın tüm mücadele biçimlerine bilinçli bir yön vermek, bütün faaliyet alanlarını tek bir potada birleştirerek tek bir hedefe yönlendirmekle yükümlü olan ve proletarya mücadelesinin kurmaylığını yapan örgütün disiplini ve yönlendiriciliği altında faaliyeti yadsımak, sanat-siyaset ilişkisini yadsımanın ta kendisidir. Devrimci mücadeleyi tek bir alana sınırlanarak, kendini o alana hapsedip, mücadeleden tecrit etme çabasıdır. Böyleleri devrimci mücadeleye hizmetten çok popülizme önem verir. Bir örgütün sıra neferi olmayı bilinçli ya da içgüdüsel olarak aşağılayıcı bir şey olarak görür. Başlangıçta devrime hizmet kaygısı varolsa bile, giderek yerini bir tek amaca-popüler bir sanatçı olma amacına ve onun uğruna çabaya bırakır. Diğer yandan, sanatsal etkinliğin kendine özgü niteliği de örgütsüz sanatçının, devrimci sanatçılıktan uzaklaşması sonucunu doğurur. Çünkü devrimci sanatın konusu devrimci pratiktir. Sanatçı yaratım, kendi nesnesini dıştan gözlemekle yetinmez. İlişkileri soyut-teorik olarak değil, canlı hareketleri içinde imgesel olarak yansıtmak zorunda olduğundan, devrimci pratiğin içinde gözlemin kendisidir. Böyle bir konusu olmadıkça, dıştan gözleminin yetersizliğini kendi hayal dünyasında kurduğu fantezilerle birleştirmek ve dolayısıyla gerçekliği çarpıtmak, subjektivizmini ön plana çıkarmak durumunda kalacaktır. Sorunları derinlemesine kavramak ve canlı ilişkileri içinde yansıtmaktan yoksun olan bu yöntem, devrimci pratiği konu olsa bile, yarım yamalak ortaya koyduğu gerçeklerle, mücadeleye yarıardan çok zarar verir. Bu nedenledir ki, devrimci sanatçı örgütü olmalıdır. Devrimci sanatçılıktan uzaklaşma, sanat-siyaset ilişkisini anlayış düzeyinde de olsa yadsıma, hızla yozlaşarak küçük burjuva sanat anlayışını benimseme sürecine girmiş demektir. Hâlâ devrimci sanatçı olma diye iyi niyet gösterileri, sahte bir tutumdur. Lenin "Edebiyat parti edebiyatı olmalıdır. Kahrolsun partizan olmayan yazarlar! Kahrolsun edebiyatın üstün adamı" derken bu gerçeği dile getirmekte ve böyeleriye karşı alınması gereken tavrı ortaya koymaktadır. Evet, devrimci sanatçı için sorun "edebiyatın üstün adamı" olmak değil, sanat-siyaset ilişkisini doğru bir şekilde kavrayarak -parti edebiyatı yapmak, partizan bir yazar, partizan bir sanatçı olmaktır. Proletarya adına sanatsal etkinlikte bulunan kişi nesnel gerçekliği yeniden üretirken, kendi sınıfının çıkarları ve özelemleri doğrultusunda ona bilinçli bir yön vermek durumundadır. Ve bunun hangi süreçte, hangi doğrultuda şekilleneceğini, proletarya partisinin somut siyaseti belirler, bireysel anlayışlar değil... Ülkemizde devrimci bir sanat anlayışının yerleşip kurumlaşmaması, bu zaaflı eğilimlerden zaman zaman birinin, zaman zaman da diğerinin hakim olması sonucunu doğurmuştur. Sanat-siyaset ilişkisinde, sınıflar mücadelesinin seyrine paralel olarak iki üç arasında gidip gelen bir kısır döngü aşılamamıştır. Öyle ki, sınıflar mücadelesinin yükseldiği ve alçaldığı dönemlere baktığımızda, bu iki eğilimin de birinden diğerine dönüştüğünü rahatlıkla görebiliriz. Ama asıl sorunumuz ikinci eğilim olarak karşımıza çıktığını belirtmeye gerek yok. Ülkemiz koşulları bu eğilimi daha da körüklemekte, sol sekte yaklaşımına fazla yaşam şansı tanımamaktadır. Çünkü sınıflar mücadelesi daima küçük burjuva kaypakları kolayca açığa çıkartacak kadar zor koşullarda yürümektedir. Ayrıca sanata sekte yaklaşım, anlayış olarak 12 Eylül öncesi, hemen hemen aşılmış bulunmaktadır. Bugün dev-

rimci saflarda yaygın olan ve kendine oldukça müsait bir ortam bulan ikinci eğilimdir. 12 Eylül koşullarının alabildiğine etkilediği bu eğilim en hızlı dönemini yaşamakta ve karşımızda mücadele edilmesi gereken bir eğilim olarak durmaktadır.

Yenilgi ve yarı yenilgi yılları devrimci saflarda ve emekçi halk kesimlerinde iki karşıt eğilimi ve bunlar arasındaki kaçış-geçiş biçimlerini birlikte doğurur. Savaşanların, savaşmaya niyetli olanların yenilgiden dersler çıkararak daha bilinçli, kararlı, inançlı bir mücadeleyle çelikleşmesi... Ve oportünizm ve saçıcılıktan statükoculuğa, reformizmden teslimiyetçiliğe ve faşizmin 'sof'dan vurucu gücü haline gelmekten hainliğe kadar uzanan bir çizgiden küçük burjuvazinin savrulması... Bütün bunları ilerici-devrimci sanat dünyasında da en bariz şekilde görebiliriz.

12 Mart dönemi sonrası, 12 Mart silahlı devrim deneyimine "bir oldu bitti" gözüyle bakan küçük burjuva aydın sanatçıları, mücadelenin nitel sıçrama yapıp statükoyu zorlamadığı şartlarda, duygu sömürüsüne ağırlık vererek, devrimci romantizmin ticaretini yapmışlardır. 1974 sonrası kitleleşen devrimci mücadele karşısında ise "terörizm" edebiyatına sarılmışlar fakat diğer yandan demokratik bir sanat da yavaş yavaş uç vermeye başlamıştır. Devrimci saflarda ise bu alana ilgi henüz izleyicilik sınırını aşmamış ya da yeni yeni müdahaleler gündeme gelmektedir.

12 Eylül sonrası, henüz yeni uç vermeye başlamış ilerici sanat, daha doğmadan yerini tam bir yozlaşmaya bırakmıştır. İlericilik adına, hiçbir zaman cesaret edilemeyen, hatta genellikle küçük burjuva aydınlarla saygı uyandıran devrimcilerin ahlaki değerlerine saldırı bile revaçta olmuştur. 12 Eylül öncesi sürecin herhangi bir "üç ay"ında devrim beklentisi olan; fakat bu bir türlü gerçekleşmeyince tüm hülyaları tuzla buz olanlar, devrimcilere yönelen ahlaksızca saldırılarda aşizmi bile geride bırakmışlardır. Faşizm baskı, terör, katliam, gözdağı. Ve yaygarayla hak kitlelerine faşist devlet cihazının yenilmez bir güç olduğunu yaymaya; devrimciliği özellikle silahlı devrim hareketini, gençliği bir dönem etkileyen romantik-maceracı hülyalar olarak göstermeye çalışmıştır. Faşizmin halk kitlelerinde yaratmak istediği eğilimlerin aksini geliştirme

göreviyle karşı karşıya olan küçük burjuva demokrat sanatçılar da bu doğrultuda kalem oynatmak şöyle dursun, cuntayla ağız birliği yapmışlardır. Cunta tarafından ödüllendirilerek "yeni edebiyat" gibi isimlerle parlatılıp piyasaya sürülen bu saldırı akımı, kendi tarihsel koşullanmışlığı içinde felsefi olarak Mevlana'nın bile gerisine düşmüştür. 11. yüzyılda Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin kurumsallaştırdığı "ne yeredir nagökte, her ne arar isen kendinde ara" felsefi idealizmi bu zavallılarca yeniden keşfedilmiş, fakat "tasavvuf" ve kişinin tanrıya ulaşmasının yerini, burjuva bireyciliği ve bencillik almıştır.

12 Eylül sonrası devrimci saflarda görülen sanatçılık akımı ise, bunlara alternatif bir gelişme imajı vermekle beraber, zaafı ve aynı kaynaktan beslenen bir eğilim olarak karşımıza çıkmakta ve bunun belirtilerini göstermektedir. Yanlış bir kaniya kapılmak için 12 Eylül sonrası bu alana duyulan ilginin kaynağını doğru belirlemek gerekir. Bu kaynak doğru belirlenirse, olumsuzluğun önünün alınması ve olumlu bir yön verilmesi, zaafı eğilimlerin aşılması devrimci bir sanat anlayışının geliştirilmesi mücadelesi de sağlıklı bir zeminde yürüyecektir.

12 Eylül sonrası sol saflarda görülen "sanatçılık" furyası, bazılarında ileri sürüldüğü gibi, sanata sol sektör yaklaşımına karşı bir tepkinin ürünü değildir. Eğer bu anlamda bile bir sorumluluk taşısaydı bu sevindirici bir gelişme olurdu. Ama sorunun temelinde inildiğinde küçük burjuva aydınlarını koşullayan etkenlerin burada da esas rolü oynadığını rahatlıkla görebiliriz. Yani, sanata ilginin gelişmesinde genel olarak devrimci mücadeleden kaçış, yılgınlık ve apolitikleşme eğilimlerinin bir tezahürü olarak zaafı sağlıklı bir durum görülmektedir. Bundan alternatif-devrimci bir sanat faaliyetinin ortaya çıkmayacağı açıktır. Zaten daha bugünden kimileri için "sanat" her şey olmuştur. Eserlerinde devrimci mücadelenin ihtiyaçları yerine ikinci üçüncü dereceden sorunlar ön sıraları almakta, dolaylı kapalı deyişler ağırlık taşımaktadır. Soyut, burjuva entelektüel hümanizmi gibi çarpık anlayışlar eserlerine de yansımakta, devrim karşı-devrim çatışması ekseninde sorunlara yaklaşım yerini, sınıflarüstü bir anlayışa terk etmektedir. Bu bazılarındaki tam

bir anlayış biçimine dönüşerek, küçük burjuva aydın sanatçılarla bütünleşme çabasına neden olmuştur.

Bunlarda, sanat-siyaset ilişkisinin sulandırılması, sanatın görece özerkliğinin abartılması ve dolayısıyla ilk göze çarpan eğilimin örgüt disiplinine karşı özerklik ya da örgütlü mücadeleden kopuş olması boşuna değildir. Bu durumdakilerin devrimci sanatçı olma iddiaları, sadece sözde kalmaktadır. Olaya sadece bugünkü aşamada devrimci yurtsever örgütlerin temel sorununun siyasal kadro sorunu olduğu gerçeğinden hareketle yaklaşıldığında bile bu açıkça görülür. Bir siyasal kadro, siyasal görev ve sorumluluklarla yükümlenmişken siyasal faaliyet alanını devrimci örgütün iradesine rağmen değiştirerek sanatsal faaliyet alanına geçiyor ve hâlâ kendini "devrimci sanatçı" olarak görüyorsa, hiç kuşku yok ki burada samimiyetsizlik vardır.

Devrimciler için, sanatsal faaliyetini örgütlü siyasal faaliyeti ile bütünleştiren ve onun hizmetinde yürütme çabasında bulunan bir sanatçı, yer aldığı örgütünde konumu ne olursa olsun, sanatçı kapasitesi diğerlerine göre geri de olsa, her zaman daha değerlidir. Onlara yaklaşımımız, diğerleriyle temelden bir farklılığı içerir. Aksi takdirde sanatı siyasetten ayıranlar kadar, sanatı devrimci siyasi faaliyetin tam karşısına koymakla da sanatı düşman ilan etmek gibi bir yanlışla düşülecektir.

Sanatsal faaliyetleri örgütlü mücadele dışında ele alıp, sanat-siyaset-sınıf ilişkileri doğru bir şekilde kavranmadıkça, hatalı bir yol tutulacak ve süreç içerisinde bu yol kaçınılmaz olarak, burjuva sanat dünyasına tam bir adaptasyonun başlangıç noktası olacaktır. Kuşkusuz bununla, bu insanları bir çırpıda silip atmak gerekir demiyoruz. Aksine birçoğu devrimci-demokrat özelliklerini koruyan bu unsurların, sanatsal faaliyetlerini devrimci bir rotada geliştirmek, her devrimcinin üzerine düşen görevdir. 12 Eylül sonrası doğan eğilim, zaafı bir gelişme olsa da ona ilgisiz kalinamaz. Bu nedenle bugün sanat-siyaset-sınıf ilişkisini doğru bir şekilde kavramak, bu konudaki sulandırmalara karşı çıkmak "devrimci sanat nedir, ne değildir, devrimci sanatçı kime denir?" tartışmalarını gündeme sokmak her zamankinden çok önem taşımaktadır...

BARİKATLAR ARKASINDA 21 GÜNLÜK YAŞAM VE DİRENİŞ

İstanbul Sağmalcılar Cezaevi'nde tünel bulunduğu bahanesiyle baskı ve işkence cenderesi siyasi tutukluların üzerinden günlerce eksik edilmedi. Gelişmeler en açık ve net şekliyle yaşayanlar tarafından aktarılabilir. A. Tayfun Özkök tarafından dergimize gönderilen ve yaşanan vahşeti günü gününe dile getiren bir yazıyı aşağıda yayınlıyoruz.

Sağmalcılar Özel Tıp Cezaevi 1983 Temmuz'unda sivil cezaevi olarak açıldı. Ama cunta Metris'i teslim almak için geçici olarak burayı askeri cezaevi yaptı. Metris'te direnişlerin kendince önderleri ve militanları olarak gördüklerini buraya sürgün etti. 18 Aralık 1985'de buradaki tutsaklar tekrar Metris'e sevk edildiler. Metris planları bozulmuştu.

24 Mart 1988'de Metris'de 29 kişilik firar gerçekleşmişti. Oligarşi Metris'i güvenilmez bir yer görerek 21 Ekim 1988'de, 03.00 suları tüm tutukluları operasyonla tekrar Sağmalcılar'a sürgün etti. Oligarşi şaşkıncı...

Sağmalcılar'a gelişin 68. gününde burada da tünel bulundu. Demek ki, oligarşinin hiçbir cezaevi güvenli değildi ve bundan böyle bu güvensizlikle birlikte yaşayacaktı.

25 Aralık 1988 Pazar:

Saat 16.40. Olağanüstü asker ve gardiyan kalabalığı kapımıza dayanıyor. Genel arama! Hafta sonunda alı-

şılmadık rahatsız edici bir durum. Neden? Dış rogar kapaklarında toprak bulunmuş. Tünel aradıklarını söylüyorlar. Hiçbir şey bulamadan gittiler. Giderken tüneli bulana kadar aramaları sürdüreceklerini belirttiler. Tedirgin, heyecanlı ve şüpheci. Biz ne kadar soğukkanlı ve rahat davransak da onlar jest, mimik ve hareketlerimizde tünel paniği ve heyecanı arıyorlar.

26 Aralık 1988 Pazartesi: Saat 17.00. Aynı kalabalık aynı telaş ve şüpheci bakışlarla yeniden geliyor. Bu keyifliği olağanüstü durum da olsa kabullenmiyoruz. Aramaya sadece subay, müdür ve az sayıda gardiyan ve asker girmesini kabul ediyoruz. Ellerinde demir çubuklarla duvarlara, tavanlara, tabanlara yıkacakmış gibi vuruyorlar. Bugün tünel bulacaklarından daha emin gözüküyorlar. "Toprak bulduk, tünel kesin var" diyorlar. Cezaevinin çevresi makinalarla kazılıyor, hafriyat sahasına dönü-

28 Aralık 1988 Çarşamba:

Saat 15.45. D blokta tünel bulundu. Cezaevi çalkalanıyor. D blok temsilcilerle idarenin anlaşması sonucu geçici olarak boşaltıldı. D bloktakiler G ve M bloklara -hücrelere yerleştiriliyorlar. Jandarma cezaevine el koydu. Alt katlar boşaltılacak. Alt katlarda arama yapılacak. Temsilciler buna karşı koymama kararı alıyor. Siyasi tansiyon normal gibi görülüyor.

Koridorda yankılanan yüzlerce postalin sabırsız gıcirtısı sessizliğin örtüsünü kaldırıyor. Saat 23.20. Kilit sakırdıyor, kol kendi etrafında hızla dönüyor, kapı aralanıyor, saniyelerle ardına kadar açılıyor. E bloğun koridoruna asker seli akıyor. Ama emrin güdümediği bu sel daha ilk hamlesinde etten, kemikten, kararlılık ve cesareten ibaret tutsak barikatına çarpıyor. Duruyor, durduruluyor...

Yüzlerce jop havada hedefine vurmak için komut beklemede. Yabancı olmadığımız bir ses, yabancı olmadığımız bir jargon: "Emir aldık. Alt katları boşaltın. Koşularınıza girin!" Bir yoldaşımız emir-komutanın bu ege-menine gereken cevabı veriyor. "Alt katları boşaltmayacağız, arama yaptırmayacağız demedik. Askeri çekin konuşalım. Albay sadece arama yapacağız dedi. Siz ise saldırıyorsunuz." Yüzlerce askeri arkasına alan yarbay Haydar Aksu çıldırmışçasına bağırıyor: "Emir aldım. Hemen ko-

YAŞAM VE DİRENİŞ

ğuşlara girin!" Bu sık karşılaştığımız saldırı komutu. Joplar tutsakların kafa, göz ve diğer yerlerine inip kalkıyor! Doğal, insani bir dalgalanma oluyor. Ama panik, gerileme yok. Kararlılık, direniş ruh ve coşkumuz barikatlara egemen. "Kahrolsun Faşizm!", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek!" Yüzlerce jop tutsakların üstüne sert çizgiler çiziyor. Barikatlarda gedikler arıyor. Hayır gerileme yok. Direniş emrin hızını kesiyor. Saniyeler arası geçici bir ateşkes... "Biz olay çıksın istemiyoruz. Siz olay yaratmak istiyorsunuz. Askerlerinizi çekin konuşalım, gerdiğiniz sözde durun!", "Açılın! Girin koğuşlara!" Bu yeni bir saldırı komutu ve tahrik edici bir şekle bürünüyor. Haklı bir zemindeyiz. Olay çıkartıp bizleri yıpratmak, haklarımıza el koymak isteyen, jopları çeken, saldıran onlar. Kısa bir süre önce açlık grevi sonucu kazandığımız haklarımızı vermeyiz. Haklılığımızı haykırıyoruz: "İşkence Yapmak Şerefsizliktir", "İşkence Cezası Kalmadı Kalmayak!" Bize gözdağı vermek, işkenceden geçirmek için emir almışlar. Şimdi emrin büyüünde onlar.

Yaptığı işin haksızlığının, insanlık dışılığının bilincinde olanı, bize vurmak istemeyeni, vurmamayı, vurur gi-bi yapıp demir parmaklıklara vurana çok mu? Var tabii... Ama tahrik olmuş, beynini emir-komutaya teslim etmiş, vurmaya, emri canla başla yerine getirmeye çalışanı da var. Her gün su-sayıpdan yediği küfürlerin ve dayak-ların acısını burada çıkarmak isteye-li, göze girip ödül bekleyeni de var.

Tünel ve firar teşebbüsünü, bizlere geri adım attırmak için bir saldırı arpançasına dönüştürmesine izin vermeyeceğiz. Kısasa kısas askerler-0 döğüşme, saldırma kararımız yok. Mevzi değiştiriyoruz. Direniş barikatını ana kapıdan bölme kapısına çekiyoruz. "Saldırın, vurun" komutları kâr etmiyor. Bölme kapısını beden beden örülü barikatlarımız kapatıyor. Bir adım ilerleyemiyorlar. Askerler yığıl-dıkça yığılıyor. Birbirinin üzerine bindikçe biniyor, birbirini ezer hale geli-yor. Öyle içiçeler ki, bize vurdıkları kadar birbirlerini de jopluyorlar.

Bir an için asker yığınağından, jopların yoğunluğundan geriye doğru dalgalanır gibi oluyoruz. Bir ses: "Sü-rüp atalım şu askerleri dışarı!", "Bu vahşilere hakettiği cevabı verelim!" diyor. Tüm kin ve hırslımızla öne atılıyor. Yumruklar, joplar, latalar bir-

birine karışıyor. Birkaçının joplarını ellerinden alıyoruz. Yetmiyor! Kavgada sarf edilen nefret ve öfke sözleri duyulan acıyı karşılamıyor. "Askerler, siz öne atılmayın, subaylarınız, size emir verenler gelsin." Bir yoldaş: "Masaları, kasaları getirin. Barikat kurun!" Gerilerden gelen kırılmış bir ekmek kasasının lataları elden ele ön saflara ulaştırılarak asker-subay kalabalığının üzerine savruluyor. İşte şimdi süngüleri düştü, geriliyorlar. Birbirlerini eziyorlar, haykırışlarını duyuyoruz. Bütün haykırış ve bağırışların içinde ezilen birinin kızgınlık, acı çağırışı feryatları bize hiç de yabancı gelmiyor. "Eziliyorum ulan, ezdin beni it oğlu itler!" Yarbay Haydar Aksu bu. Askerlerinin presine sıkışmış durmadan bağırıyor. "Çekilin, üzerime gelmeyin ulan. Beni eziyorsunuz ulan!" Bu acizlik ve zavallılık trajikomik bir tablo oluşturuyor. Direncimiz acılarla harmanlanırken yüzlerimizde beliren alaycı gülümseme ilginç bir çelişki oluşturuyor.

Kavganın boyutlandığı bu aşamada bazı askerler bize vurmaktansa çılgın, gözü dönmüş bir assubayın joplarını yemeyi kabulleniyor. Assubay kudurmuşçasına askerlerin omuzlarının üzerinden acımasızca önündeki askerleri jopluyor. Takılmış plak gibi tek şey tekrarlayıp duruyor: "Vurun ulan... Vurun ulan..." Joplarını emirle kaldıran ama direnen irade ve bedenlere yan saygı ve yarı korku ile vuramayan askerler, bu kez arkadaşlarıncıca joplanıyor. İki ateş arasında kalmanın şaşkınlığını ve ürkekliğini yaşıyorlar. Kinimiz patlıyor. "Faşist köpek, adı, aşşağılık!", "Arkada durup askerleri joplayacağına öne gel de haddini bildirilim!" Bir yoldaşımız kararımızı hatırlatıyor: "Sopaları indirin, vurmayın. Onların çoğu ne yaptığını bilmiyor!" Lataları aşağı indiriyoruz. Bir kez daha bunu fırsat bilerek saldırıyorlar. Ön saf lardaki yaralı bir yoldaşımızı elden ele geriye alıyoruz. Safı dolduruyoruz. Bedenlerden oluşmuş barikatlarımız sökülüyor, sökemiyorlar... Geçici bir uzlaşma. Tartışma sürüyor. Tereddütlüler. İlk havaları bozuldu. Yüzlerinden okunuyor. Son bir çağrı yapıyoruz: "Saldırıcıyı durdurun, verdiğiniz sözlerde durun, joplarınızla hiçbir şey halledemezsiniz!" Öfke ve kinle birleşen emir, akıl ve mantık dinlemiyor. Bir daha, bir daha yükleniyorlar... Küfürleşmeler hı-zından hiçbir şey kaybetmese de ka-

rarımız bir an duygularımıza egemen artık. Sloganlarımız hiç susmuyor. "İşkenceciler Cezası Kalmadı Kalmayacak!", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek!" Saldırganları bu mevzide de yeterince yıpratmış. Direnişimizin gücünü gösterdik. Düzgün bir biçimde bölme kapısını da bıraktık, son mevzilerimize, koğuşlara çekiliyoruz. Şimdi sıra "barikat savaşlarında".

23.20'den 23.50'ye kadar süren çatışmada, saldırganları istediklerini yapamadılar. Kararlılığımız sloganlarımızda dile geliyor.

"KAHROLSUN FAŞİZM YAŞASIN MÜCADELEMİZ!"(*)

F blok II. koğuş:

F bloğu boşaltmamız söyleniyor. Kararımız kesin: "Alt katları boşaltacağız ama bloğu boşaltmayacağız". E blokta kurulan barikatlar aynı anda burada da kuruluyor. Ok yaydan çıktı. Bedelini ödeyeceğiz, bedelini öde-teceğiz! Haksızlığa, keyfliğe, barbarca saldırganlığa boyun eğmeyeceğiz demek barikatlar! Dışımızla, tımağımızla, canımızla, kanımızla kazandığımız haklarımızı alamazsınız demek barikatlar! Can güvenliğimizin, yağma ve talanın güvencesi demek barikatlar!

E bloktaki direniş endişelendirmiş onları. Aralarında tartışıyorlar. Birileri kızgınlıkla ve yüksek perdeden "içerde mahsur kaldıklarını, daha dışarda birçok asker olmasına rağmen kendilerine yardıma gelmediklerini" söylüyor. Uzunca sayılabilecek sessiz bir bekleyişten sonra koridor hınca hınç subay ve askerle doluyor. "Sayım alacağız, bize zorluk çıkarmayın!". İki saat kadar önce sayım alındığını kendileri de biliyor. Amaçları barikatlarımızı açtırıp arama diye yağma ve talan yapmak, gözdağı vermek ve bloğu boşaltmak. Tehditler sökmeyince, oyun bozulunca bir anda baltalarla, kazmalarla, kalaslarla barikata saldırıya geçtiler. Gerçek yüzleri bu işte! Operasyonu II Jandarma Alay Komutanı Albay Turgut İnegöl yönetiyor. Barikatımızda önde tahtadan yemek masamız, ardında arkalıksız tahta sıralar, dolap ve masa var. Bunların ardında ise biz varız. Yıkılmaması için barikata dayanıyoruz. İlk teşebbüsten sonra barikatı böyle zor ve uzun sürede açabileceklerini anlıyorlar.

Coşkumuz ve moralimiz yerinde. "Bomba getirin" sesleri çoğalıyor. Bu çaresizliklerini gösteriyor, telaşa ka-

YAŞAM VE DİRENİŞ

pıldıklarını anlamak güç değil. Barikatımızın tek açık yerinden, üstündeki boşluktan kapıyı aralayıp bombayı fırlatıyorlar. Kinimiz, öfkemiz büyüyor. "Bombalar Bizi Yıldırılmaz", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" sloganlarıyla birlikte görevli bir arkadaş bombayı düştüğü yerden kapıp, camları parçalayarak havalandırmaya atıyor. Oysa havalandırmaya atmak yerine su dolu kovaya basması gerekiyor. Tecrübesizlik! Aynı anda havalandırmada tepki yoğunlaşıyor. E bloktan yoldaşlarımız slogan ve konuşmalarıyla moral ve coşkuyla güç veriyor. "Katil Albay! Faşist Albay! Bunun hesabını senden soracağız!" Bombadan ürkmemişimizi, gerilemediğimizi, direnişi sürdürdüğümüzü görünce çılgına dönüyorlar. Tehdit ve küfürler devam ediyor. Yeni bomba atmaya hazırlanıyorlar.

Yeniden balta, kalas ve kazmalarla barikata saldırıyorlar. Masa deliniyor ve çok geçmeden parçalanıyor. Barikatımızın bel kemiği gitti. Açılan boşluğu sıralarla kapatıyoruz. Bunlar da parçalanıyor. Etraf parçalanmış kalas ve tahta parçalarıyla doluyor. Kapıda bunları ele geçirmek için askerlerle çatışma sürüyor. Karşılıklı kalaslar, joplar sallanıyor. Söz düellosu da buna fon oluşturuyor. Yüzlerce mavi bereliye karşı 13 kişi onur direnişi veriyor. Barikatımızı parçaladılar ama bedenlerden barikatımıza takılıyorlar. "Sayım aldık. Tamam çekiliyoruz" komutuyla kapıyı kapatıp çıkıyorlar.

Gözlerimizden yaşlar boşanıyor. Öksürüyoruz. Yorgunuz. Aramızda baygınlık geçirenler var. Ama bu, coşkuyla yan koşuşta direnen yoldaşlarımızın coşkusuna katmaktan bizi alıkoyamıyor. Seslerimizi seslerine, sloganlarımızı sloganlarına katmak için pencereye koşuyoruz...

F Blok III. Koşuş:

Aynı oyun burada da oynanıyor. Albay ve diğer subaylar rollerinin hakkını vermeye çalışıyorlar. "Çocuklar amacımız kavga değil. Lütfen açın. Sayım yapıp gideceğiz. Yandaki arkadaşlarınız açtı". Niyetlerini söyledikleri yalan ele veriyor. Ne sayımı? Papaz rol değişiyor, cellat geliyor. Tehditler, bağırımlar başlıyor. Karşılıklı konuşmaları, barikata saldırımları keşiyor.

Tansiyon yükseliyor. Kızdıkça saldırganlaşıyorlar. Aralanan kapının üstünde joplar savruluyor. Barikatın bir parçası da bizleriz. Sökemiyorlar. Susmuyoruz.

"Askerler, assubaylar; bugün de sizleri karşımıza çıkardılar. Albayların, generalleriniz sizleri kullanıyor. İşkenceci yapmaya çalışıyorlar. Bunları yaptırırken Koçlar, Sabancılar, Şahinkayalar, Celasunlar zenginliklerine zenginlik katıyorlar..." Geçici de olsa konuşma askerlerin hızını kesiyor. Subaylar bunun tedirginliğini yaşıyorlar. Konuşmayı sabote etmek için laf atıyorlar. Hatta içlerinde rengini belli etmekten çekinmeyenleri, "Komünistler Moskova'ya! Kahrolsun Komünistler!" diye bağırıyorlar. Joplar yetmeyince içeriye çivili bir kalas sokarak bizi barikattan uzak tutmaya çalışıyorlar. Buna karşılık veriyoruz. Barikatı yataklarla sağlamlaştırıyoruz. Çok geçmeden bir battaniye ile çivili kalası yakalayıp içeri çekiyoruz. Askerler şaşkın, subayların ağzından küfürden başka bir şey çıkmıyor. Silahlarını kaptırdılar.

Biz 8 kişiyiz, onlar yüzlerce: Lambaları söndürerek özel projektörlerle gözümüzü almaya ve bizi hareketsizleştirmeye çalışıyorlar. "Kazmayı getirin" demeye başladılar. Kazma darbeleri otomatik bağlanmış gibi barikata inip çıkıyor. Askerlerin biri bırakıp diğeri alıyor. Hemen sonuç alamamaları onları çileden çıkarıyor. Albay kendini tutamıyor. "İçeri girince iyice ezin. Bu G.....leri! Aradan başka sesler buna ekleniyor. "Bekleyin lan az sonra geleceğiz, orospu çocukları!" Siyasi olgunluğumuzu koruyoruz. Cevaplarımız onları eziyor: "Niye küfür ediyorsunuz? Sizleri bu zavallı duruma düşüren subaylarınızı dinlememelisiniz. Onlar sizleri kişiksiz birer canlı haline getirmek istiyorlar." Joplar, kalaslar ve kazma da yetmedi. Yeni buyruk geliyor. "Getirin şu gaz bombalarının atın gebersin i...ler"; kapı aralanıp bomba fırlatılıyor. Kesif bir duman kokusuyla birlikte kapıyı kapatıyorlar. Bombayı bulamıyoruz. Barikatın arasında telamayınca içeri atamadıklarını telaşlanmalarından anlıyoruz. Ama çok geçmeden ikinci bombayı atabildiler. Bombayı kapıp suya basıp battaniyeye sarıp dakikada etkisiz hale getiriyoruz. Bombalar da işe yaramıyor. Artık yapacakları tek şey var: Yanda olduğu gibi uzun

da sürse barikatı kazma ve baltayla parçalamak.

Direniş yarım saati geçti. Kazma darbeleri barikatın ön cephesini parçaladı. Barikatı tutan bir şey kalmayınca, bir astsubayın "Hadi" demesiyle askerler "Allah Allah" nidalarıyla içeri girmek için saldırıya geçiyorlar. Ama yine de içeriye öncelikle hiçbirini girmeye cesaret edemiyor. Uzaktan jop sallayıp vurmaya çalışıyorlar. Neredeyse askerlerle içiçeyiz. Bir asker, bir astsubay içeriye d alıyor. Son barikat şansımızı kullanıp çelik dolabı kapıya sürüyoruz. Astsubayla asker içeride kalıyor. Bunlar sanki biraz önce "Allah Allah" nidaları ile bizlere saldırın, joplayan ve adice küfredenler değil! Asker süt dökmüş kedi gibi çaresiz, başını öne eğip susuyor. Araya aldığımız astsubayın da durumu farklı değil. Bir arkadaş askere: "Korkma, sana bir şey yapmayacağız. Sen bize saldırıyor, küfrediyordun. Askerler bizim düşmanımız değil. Ama burada bize karşı koşullandırılmış faşist olanlar var..." Çok sürmüyor, çelik dolap devriliyor, barikat tamamen açılıyor ve on kadar astsubay içeri doluşuyor. Askerleri geride tutuyorlar. Jop ve tekmelerle azgınca saldırıyorlar. Ranzaların arasına çekilip kol kola kenetleniyoruz. Lambaları kapattılar, projektör çalışıyor. Jopların bedenimize inerken çıkardığı sesler duyuluyor. O an zafer kazanmış bir komutan edasıyla elinde bir jop, albay haykırıyor:

"Kimse vurmasın, devlet güçlüdür!" Astsubaylar "Olur mu komutanım?" deyip saldırıyı sürdürüyorlar. Hızını alamıyor, bizlere dönüp sıraya girmemizi istiyor. Alay ediyoruz... Öf kelerini gideremediler. Dediklerini yapmamış olmamız onları çileden çıkartıyor. Söyledikleri ve hakaretleri karşılığını buluyor. "Seni tanıdık, unutmayacağız" dediğimiz en saldırgan astsubay kinini anında kusuyor: "Ben sizin gibileri çok gördüm. Dışarda 4 kişiyi gömdüm, sizler de 5., 6., olursunuz!" Bir başkası ondan geri kalmıyor. "Dışarda olsaydınız sizi li me lime yapardım. Ama buradasınız." Albay "Hepinizin Allah belasını versin" derken, cevabını anında alıyor. Kızıyor. Bir an kendini kaybediyor. "Susun, fena olur" tehditlerini savuruyor Tersine, daha fazla konuşuyoruz.

Birkaç astsubay çemberi arasında. Dördümüzü yan koşuşa almak istiyorlar. Kabul etmiyoruz. Kol kola gir-

rip barikat oluyoruz. Tek tek koparmaya çalışıyorlar. Birbirimize ve ranzalara sarılıyor, kopmamaya çalışıyoruz. Susmuyoruz: "Kahrolsun Faşizm! Yaşasın Mücadelemiz!", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek!". Koparamadıkça sinirleniyorlar. Ellerimizi jopluyor, postallarla eziyorlar. Kopardıklarını karga tulumba tekme ve jop yağmuru altında koridora sürüyorlar. Asıl işkence faslı burada başlıyor. Joplu, kalaslı, tekme ve tokatla asker koridorundan geçiriliyoruz. Hepimizi yan baygın, ayakkabısız, üstümüz başımız parçalanmış, kan içinde, karanlık ve ıslak hücreye dolduruyorlar.

F Blok 4. Koşuş:

"Buranın kapısını da açın!" Önce barikatı içe doğru yıkmaya çalışıyorlar. Tüm güçleriyle yükleniyorlar, başaramıyorlar. "Yıkırmayacağız!" haykırışıyla barikatı omuzluyor, slogan atıyoruz. Birkaç kez daha yükleniyorlar. "Yıkırmayacağız!" "

Barikatı içe doğru yıkamayınca üstte yatakla kapatılmış zayıf kısma yöneleniyorlar. Bir önceki koşuş barikatlarından söktükleri çivili sopalar şim-şek hızıyla bu boşluktan girip çıkıyor. Suratlarımızı teğet geçiyor. "Alacağız bu sopayı, onu alacağız, ne olursa olsun alacağız!" "

Tuzağımıza düşüyorlar. Yukarıdan açtığımız delikten içeri uzanan sopa yatağı kapatmamızla içerde kalıyor, kapışıp çekiyoruz. Yardıma gelen postal ve joplar sopanın elimize geçmesini engelleyemiyor. Bir savaş ganimeti elde etmenin sevincini hemen orada paylaşıyoruz. Birbirlerine giriyorlar. Ana avrat küfürler birbirini kovalıyor. "Kim kaptırdı?", "Hangi yavaşak tutamadı?" Suçlu anıyorlar. Suba-yın küfürleri askerleri eziyor. En ha-fif küfür "puşf"tan başlıyor. Kısa bir bekleşim sonrası daha hırsla saldırıya geçiyorlar. Ellerile barikata yükselttikleri iki askeri koç başı olarak kullanıyorlar: "Allah Allah" nidaları ve sa-vaş çılgınlıkları atıyorlar. Barikat henüz sağlam. Geçit bula-madılar. "Dikkat!" Tuvaletin mazga-lı açılıyor demeye kalmadan içeriye bomba atılıyor. Hemen bir battaniye-leri islatarak kapı camının yerine asıyoruz. Bizimizi ıslak havlularla ağır ve burnumuzu kapatıyoruz. Yeniden saldırıyorlar. Nefes almakta zorlanıyor-

ruz. Keskin koku ve duman tuvaletten geliyor. "Bombayı bulmalıyız!" Tuvaleti arıyoruz. Biz birincisini ararken ikincisini atıyorlar. İkinciye de bulamadık! Koşuş, gazdan göz gözü görmez hale geldi. Gözlerimizden yaşlar boşalıyor. Gözlerimiz kavruluyor. Durumumuz giderek kötüleşiyor. Ama te-laş ve yılgınlık yok. Kazma dolaba girip çıkıyor, parçalıyor. Yataklarla açılan gedikleri tıkamaya çalışıyoruz. Nefes nefeseyiz. Gaz enerjimizi tüketiyor. Sürekli değiştirdiğimiz havlular biraz olsun rahatlatıyor bizi.

"Bir yatak daha verin, bir tane daha verin" derken bir bomba daha bırakıyorlar. Geç de olsa anladık. Bombaları tuvaletin mazgalını açıp oraya bırakıyorlar. Buraya bırakılan bombayı parmaklıklardan dolayı almak mümkün değil. Bombaları etkisiz hale getirmek için bütün suyu harcıyoruz. Yetmiyor. Karşı bloktaki yoldaşlarımızın dediğini yapıyoruz. Lanet olsun, elimizdeki gazete iki yapraktan ibaret, yanıp bitiyor.

Artık havlu değil, maske olsa ne fayda! Camdan hava girmiyor gibi geliyor bize. Öksürükten boğulacak gibi oluyoruz. Gözümüzden ateş çıkıyor. Yerimize mihlandık. Yükleniyorlar, barikatımızı geriye doğru devriliyor. İçeriye ilk giren askerler sloganlarımızdan ve gazdan irkilip geri çıkıyorlar. Yanımız ayakta kolkolayız. Yeni bir teşebbüsle içeri giriyorlar. Emir yağdırmaya başlıyorlar. "Dışarı çıkın, sizi öteki koşuşa taşıyacağız!", "Çıkıyoruz! Bizim koşuşumuz burası. Hasta arkadaşlarımızı revire götürmek zorundasınız...", "Alın bunları!"

Operasyon yeniden başlıyor. İçimizden kopardıklarını koridora sürükleyip kendinden geçmiş, gözü dönmüş asker ve subay koridorunun içine atıyorlar. Kalas, jop, tekme, yumruklar altından geçiriliyoruz. Ama sonuçta kazandık. Bloğu boşalttırmadık. Buradan, yoldaşlarımızdan ayıramıyorlar bizi... Saat 2.50.

Saat 04.00. Operasyon beklentisi şimdilik sona eriyor. Sonuçta 20 yara-jı verdik, 8 gaz bombası atıldı. Operasyon yapılan koşuşlar 'tarumar. Yüzlerce asker gardiyan alt katlara iniyor. Çekirge sürüsü gibi. Arama adına yağma ve talan yapıyorlar. Bağırıp çağırıyoruz. Hırsızlıklarını, yağmacılıklarını yüzlerine vuruyoruz. Dolap ve masaları götürüyorlar. Asteğmen doktor ve cezaevi doktoru operasyon yapılan koşuşları dolaşıyorlar.

Yaralıları kaydediyorlar ve tanıklık edeceklerini söylüyorlar. Acil kaydıyla hastaneye sevk edilenleri operasyonu yöneten albay önlüyor. Bayan tuktuklar C bloktan A bloğa taşınıyor. Revire çıkıp dönenlerden askerlerin koridorlarda sere serpe bitkin uyukladıklarını öğreniyoruz. Üç koşuş operasyonu güçlerini tüketmiş, tüm cezaevine nasıl operasyon yapacaklar?! Hasar ve yaralı tespitinden sonra, mahkemeye verilmek üzere, olanları anlatan dilekçe hazırlanıyor. (Bu dilekçe kamuoyuna 72 imzalı suç duyurusu dilekçesi olarak yansımıştır.) Sabaha karşı operasyonun yorgunluğu ve gerginliği içinde uyukluyoruz.

29 Aralık 1988 Perşembe:

Mahkemeye götürmüyorlar. Suçları'nın bedenlerimizdeki izlerle belgelenmesini istemiyorlar. Yaralılarla birlik te elimizde 5 gözyaşartıcı bomba kalmış var. Mahkemeye götürülürse bombayı kürsüye koyup "İşte faşizmin vahşeti bu, devletin cezaevlerine yansıyan çirkin yüzü bu" diyeceğiz. Dilekçeyi mahkemeye gönderiyoruz. Tünel ve güvenlik sorununun, kılıf olduğunu, baskı ve işkenceleri gizlemek için ısrarımıza rağmen götürülmediğimizi telgrafla mahkemeye iletiyoruz. Gazetelerde tünelle ilgili herhangi bir haber yok. Barikatları açmıyoruz. Ekmek ve yemek alamıyoruz. Havalandırmaya ve avukat görüşüne çıkarılmıyoruz. Saat 15.00'ten başla-yarak "Mahkeme Hakkımız Engellenemez", "Savunma Hakkımız Engel lenemez", "Avukat Hakkımız Engel lenemez", "Havalandırma Hakkımız Engellenemez", "Bombalar Bizleri Yıldırılmaz", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek", "İşkenceciler Ceza sız Kalmadı, Kalmayacak", "Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Mücadelemiz" sloganlarını atıyoruz. Sloganlar genel karar. (Daha sonra "Hücreler Boşal tılsın" ve "Asker Dışarı" sloganları da bunlara eklenmiştir.) Genel Karar: Koşuş barikatlarını kaldırıyoruz. Sayım da gizlenilecek, sayım engellenecek! Barikatların kaldırılması yanlış ama birliği sağlamak için şimdilik kaldırıyoruz. 6 ranzalı, üç yataklı koşuşta 12 kişiyiz. Barikatlar da olunca balık iş-tifi gibi içiçeyiz. Tüm koşuşlar böyle.

30 Aralık 1988 Cuma:

Yasaklar sürüyor. Sayım almıyorlar. Gazeteler tünel ile ilgili haberi "Bayrampaşa'da Tünel", "Yine Tünel", vb. başlıklarıyla veriyorlar. Operasyon yapıldığını, gaz bombası atıl-

YAŞAM VE DİRENİŞ

diğini ve yaralıların olduğunu da yaşıyorlar. Cezaevi önünde toplanan aileleri polis ve jandarma zorla dağıtmış. Periyodik sloganlara devam.

31 Aralık 1988 Cumartesi:

Mahkemeye yolladığımız dilekçenin örneği ailelerin eline geçmiş. Eyüp Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuşlar. Kamuoyunun duyarlı kılınması ve ailelerin tepkisi yeni operasyonları önlemede önemli. Eyüp Savcısı da, cezaevi savcısı da devleti "koruma ve kollama" içgüdüleriyle kraldan daha kral bir tavır takınıyor. Yalan ve demagoji ile yapılanları gizlemeye çalışıyorlar. Araştırma ve keşif yapmadılar. Eyüp Savcısı "operasyonda gaz bombası kullanılmadı ve hastaneye kaldırılan yok" diyebiliyor. Yavuz hırsız örneği: "Jandarmada böyle bomba yok, aksine iki jandarma yaralanmış" diyebiliyor. Elimizdeki gaz bombalarını kamuoyuna gösterdiğimizde yalanlarını nasıl savunacaklar? Açık görüşe çıkmayacak. Eski biçimiyle yapılmadığı için kabul edilmeyecek. Sadece olayları anlatmak için temsilciler çıkacak. Temsilciler de çıkamıyor. Saat 14.00'de olanları ailelere duyurmak için iki kez toplu anons yapıyoruz. "Analarımız, babalarımız ve tüm yakınlarımız! E ve F bloğa bomba atıldı! 20 arkadaşımızı yaraladılar. Tüm haklarımızı gaspettiler."

Tüm blokların koşuş kapılarını patlatıp barikat kurmaları kararı çıkıyor. İlk etapta E, F, B, C ve A bloklarda barikat kuruluyor. Barikat ve direniş organizasyonu oluşturuluyor. Barikat ve direniş komitesinin kararları hızla yerine getiriliyor. Tüm bidon, kova ve leğenler su ile dolduruluyor, koşuşlara bölünüyor. Barikattan arta kalan tüm barikat araçları ve yiyecekler koşuşlara pay ediliyor. Kırılan kapılar, tahta masalar, sıralar, tahta ve çelik dolaplar, yataklar barikatın inşaa malzemeleri. Koridor barikatı yarılırsa koşuşlara çekileceğiz, direnişi dört koşuşta barikat kurarak sürdüreceğiz. Barikat yarıldıktan sonra dayak atarlarsa karşılığı verilecek. Yoksa vurulmayacak. Gaz bombasına karşı eldeki tüm havlular toplanıp suya basılıyor. Koridora leğen ve kova yığılıyor. Barikat direnişine hazırız!

Cezaevinin çevresini jandarma sardı. Ana koridorlardan gardiyan çekildi. Koridora asker yığıldı. Saldırı bekliyoruz, tetikteyiz. Can güvenliğimiz yok. Barikatlar can güvenliğimizin güvencesi. Heyecanlıyız, bir çatışma ön-

cesi beklentinin gerginliğini yaşıyoruz. Hâlâ saldırı taktiği belirlemekle mi meşguller, yoksa operasyonun risklerini mi hesaplıyorlar, bilemiyoruz. Ama bilinen bir şey varsa saat ilerledikçe operasyon atmosferinin dağılması. İsteklerimizi duyurmak için slogan atıyoruz. "Savcı Gelsin, Müdür Gelsin, "Haklarımız Verilsin, Baskılara Son".

Barikatı açmıyoruz, ekmek ve yemek almıyoruz. Yılbaşı olduğunu hatırladık. Barikat ve direniş yönetiminden televizyonu koridora kurma ve uyuma izni çıkıyor. Direniş disiplinini bozmadan, operasyon olabileceğini unutmadan yılbaşı havasına giriyoruz. Her şeye rağmen yaşam sürüyor. Enstrümanlarımız elimizde. Barikat arkasında Avusturya İşçi Marşı, Bella Çav'dan girip, coşukumuz taşarcasına Wenceremos'tan çıkıyoruz. Hızımızı alamadık, iki nolu koşuşta çalmaya ve söylemeye devam ediyoruz. Bu kez eğlencemizin coşkusuna ve neşesine F blok da ortak oluyor. Marşları bitiriyoruz, bir Orta Anadolu'ya gidiyor, bir Ege'ye, bir doğuya. Ama türkülerimiz "Azeriler'de yoğunlaşıyor. Barikat arkasında operasyon beklerken eğlenebilmenin tadını ve güzelliğini anlatabilecek miyiz acaba? E-F blok arasına açtığımız pankarttaki slogan barikatımızın amaçlarının en kısa tanımı: "Haklarımız Verilsin, Baskılara Son!" Barikatın yanına kurduğumuz teypten asker ve gardiyanların da dinleyebileceği şekilde müzik yayını yapıyoruz. Yayın nöbetçilerle kurulan köprü oluyor. İçlerinde Ahmet Kaya'yı Sekda'yı isteyenler çıkıyor. İsteklerini yerine getiriyoruz. Diyalogumuz gelişiyor. Bugün Maslak ve Kartal Jandarma birliklerinden 2000'e yakın asker getirilmiş. Rakamla yazışarak B ve C blokların da barikat kurduğunu öğreniyoruz. Saat 24.00 vurduğunda toplu anons için camlardayız. Yeni yıl kutlama mesajı yolluyoruz: "Arkadaşlar, barikatlarımızla direnişi yükselterek karşıladığımız yeni yılda, haklarımızı kazanacağımız inancıyla yeni yılınızı kutluyoruz!" Evet, haklarımızı kazanacağız! Yeni yılda ilk görevimiz barikatlar gerisinde haklarımızı almak. Bu sürede toplu-bireysel sürgünlere karşı direneceğiz.

1 Ocak 1989 Pazar:

Barikat nöbeti sürüyor. Dört nöbet grubuna dönerli olarak günde 8 saat nöbet düşüyor. 12 saatte 4 saat ba-

rikat nöbetindeyiz. Barikatı açmadığımız için yemek almıyoruz. Ekmeği parmaklık arasından tek tek alıyoruz. Saat 10.00'a doğru çatıdan ve havalandırmadan pankartımıza saldırıyorlar. Geç kaldık pankartı çekip aldılar. Moralimiz bozuluyor. Ama hemen yenisini yapıp asıyoruz. Saat 11.00'de günlük periyodik sloganlarımıza başlıyoruz. Direniş süresince her gün 2 saatte bir 4 kez slogan atılacak. "Görüşte çatışma", "Bayrampaşa'da olaylı gün" vb. bugünkü gazetelerin başlıkları. Ailelerimiz her zaman olduğu gibi bizi yalnız bırakmamışlar. Ziyaret yasaklanınca, "Görüş Hakkımız Engellenemez", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek", "Görüş Hakkımızı Söke Söke Alınz" sloganlarını atmışlar. Cezaevi dış kapısını zorlamışlar. İçeriye girmişler. Askerler tarafından dipçiklenmişler, joplannmışlar. 20 aile çeşitli yerlerinden yaralanmış. Onlar da haklarını aramanın ve yılmamanın bedelini ödüyorlar. Bu haklı ve onurlu kavgada onların da payı var. Onlar dışarda, biz içeride joplaniyoruz, dövülüyoruz. Yıllardır bu böyle. Haklarımızı aramak, onurumuzu korumak, dövülmek ve direnmek zorlarken ve ailelerimizin ortak yazgısı!

Saat 13.00'e doğru başlarında bir astsubayla birlikte askerler pankartı indirmeye geliyorlar. Bu kez elleri boşa kaldı. Bir yoldaşımız subayları hedef alarak askerlere konuşuyor: "Bomba attınız, atmadık diyorsunuz, yalan söylüyorsunuz. Sizin ordunuz, devletinizi gibi işkence, baskı ve yalanla ayakta duruyor. Ordunuz emperyalistlerin, sömürenlerin, rüşvetçilerin, işkencecilerin emrinde. Dün askerlerinizi bile jopladınız. Pankartta yazılanlara karşı mısınız? Haklarımızın verilmesini istemiyor musunuz? İşkencelerin, baskıların, yasakların sürmesinden yana mısınız? Biz sizin Saltık' ve Üruğ paşalarınıza da gördük. Buradan kimler geldi geçti. Onlar bir şeyi yapmadı bizlere, siz mi yapacaksınız?"

"Askerler, emir kulusunuz. Sizi grevlerde, gecekondu yıkmalarda kullanıyorlar. Yarın bunlar ananıza, babanıza da silah çektiler size. Çekecek misiniz? Siz olmasanız bunlar bir hiçti. Bunlar her şeyi sizlere güvenerak yapıyorlar. Bunlar her şeyiyle ABD'ye bağımlıdır. Donunuzdan ayakkabınıza kadar her şeyde ABD damgası var. Biz halkı temsil ediyoruz. Biz ABD'ye bağımlı bu düzeni,

Koç'ların, Sabancı'ların ordusunu yıkmak için savaşıyoruz. Bunun için buradayız. Bizim de ordumuz olacak; işçilerin, köylülerin, halkın ordusu. Biz bu devleti yıkip Devrimci Halk İktidarı kuracağız. Devlet bir avuç sömürücü azınlığın değil, işçilerin köylülerin, emekçi halkın olacak." Cevap verecek durumları yok. Pankart direnişimizin simgesi oldu. Tahammül gösteremiyorlar. Bunun için çatıya nöbetçi koydular. Yaşam görece normalleşti. Ama uyku sorunumuz var. Nöbetleşe ve bir yatakta iki kişi yatıyoruz. Gece ve gündüz birbirine karıştı. Yataklar gece ve gündüz, yemek saatleri dışında hiç boş kalmıyor. Yemek miktarları azaldı. **2 Ocak 1989**

Pazartesi: Bekleyiş sürüyor. Psikolojik yıpratma savaşı başladı. Gardiyanlar daha sık gelip gidip hal hatır soruyorlar. Gardiyanlar kızakta ve görevleri göstermelik. Gardiyanlar konuşmaya geldi mi yanlarında kuyruk gibi askerler de geliyor. Bugün ekmek vermediler. Neden diye soruyoruz. Tansiyon bir anda yükseliyor. Gelen gardiyanlar sonuçta yasağın binbaşıya dayandığını söylüyorlar. Tutanak tutulmasını istiyoruz. Bu keyfilik, kendi tüzükteki çığnıyorlar. Açlık grevine gitme kararımız yok. Bunlar bizi açlık grevine sürüklüyorlar. Tüzüklerine ve genelgeye göre suç işliyorlar. Bir yoldaşımız barikattan gardiyanlara sesleniyor: "Kimse bu emre uyan, biraz cesareti varsa gelip yüzümüze söylesin, ismini söyleyin. Hangi başgardiyan? Onu bile söylemekten korkuyorsunuz. Tutanak tutun, ben de imzalaya-cağım. Zindancı değil misiniz? Onların önünde el pençe divan durursunuz, evinize gittiğinizde de kazak kesilirsi-siz. Sizi 140 bin liraya satın almışlar. Onur ve kişiliğinizi ayaklar altına alıyorlar, susuyorsunuz. Tutanağa imza atacak mısınız? Sessizlik,...) Hangi yetki ile bize ek-mek verilmiyor? Albay, savcı ve Özen kendisini Allah mı sanıyor? Devletin işkençeye karşı sözleşmeler imzalıyor. Anayasa ve yasalarda işkençe suç! Ama size burada işkençe yaptırıyorlar. Bir şey olursa sorumlu siz olacaksınız. Mamak'ta öyle olmadı mı? Raci Tetik emir verdi; yargılandı mı? İlhan Erdost'u öldürmekten 3 asker, bir astsubay ceza aldı. Konsey'den kimse yargılandı mı? Emir oradan geliyor. Onlara kimse dokunamaz! ... alttakilere, sizlere olur. Bunların

ahlaki ahlaksızlıktır. Siz çocuklarınıza ne anlatıyorsunuz? Çocuklarınıza bu yaptıklarınız nedeniyle yarın sizden hesap soracak. Onlar bizi destekleyecek. Çocuklarınızı da biz eğiteceğiz. Biz her şeyi göze aldık. Ölümü de! Açık açık söylüyoruz: Bu devleti yıka-cağız! Bu anayasayı ve yasaları tanı-mıyoruz! Kendi yasalarına uymuyor-lar. Demokrat olun, onurunuzu ve ki-şiliğinizi koruyun hiç olmazsa. Yasa-lara bağlı kalın. Yasaya dayanmayan hiçbir emri uygulamayın. Yasadışı uy-gulamalara karşı çıkın! İşkençeye kar-şı çıkın!" Bugünden başlayarak ek-mek yokluğuyla birlikte iştikakımız da-ha da azaldı.

3 Ocak 1989 Salı: B-C'ye pankart astığımızı rakkam-lıyoruz. Pankartlar çoğaldı. Çatıda bir manga asker geziyor. Pankart pres-tij sorunu oldu. Operasyonlardan bu-güne gardiyan ve askerler alt katlara inip yağma ve talanı sürdürüyorlar. Gözümüzün önünde eşyalarımızın yağmalanmasına karşı Eyüp Savcılı-ğı'na suç duyurusunda bulunuyoruz. Yemekler azaldı. Sabah çorba, öğlen çok az zeytin, akşam soğan çorbası, az makarna. Şeker kısıntısı da başla-dı. Sıra sigaraya geliyor. Filtreli bit-ti. Birinciler içiliyor. Gece asteğmen doktor geldi. Barikat olduğu için içeri alamadık. İsteklerimizi not alıyor. Meslek onurunu korumada kararlı. Tavrı açık. "Önce doktor, sonra as-kerim" diyor.

4 Ocak 1989 Çarşamba: Direnişimiz haftasını doldurdu. Dün verdiğimiz mektupların iadeli taahhüt-lü alındısı geri geliyor. Mektuplar ye-rine ulaşacak. Bundan cesaretle ben-zer bir telgrafi TAYAD'a çekiyoruz. Göndermiyorlar. İşin içine TAYAD gi-rince binbaşı telgrafi engellemiş. Cumhuriyet'te yer alan avukatların açıklamasında operasyon yapılip gaz bombası atıldıktan sonra barikatların kurulduğu söyleniyor. Cezaevi savcı-sının avukatlara telefonda "Fiili du-rum var. Biz sorunu kendi usullerimiz-le çözeceğiz" demesi operasyon teh-dinden, bizlere ve ailejere gözdağı vermekten başka bir anlama gelmi-yor. Savcının ipleri albayın elinde. Al-bayın ağzıyla konuşuyor. Saat 15.00'e doğru müdür ve yüzbaşı Or-han geliyor. Operasyondan sonraki ilk diyalog. Taviz vermeye niyetli gö-rünmüyorlar. Temsilciliği tanımaya-caklarmış. Söyledikleri: "Barikatları açın, içeri girin, arama yapalım, ye-

mek de, ekmek de, kantin de verelim. Mahkemeye de gidin. Aile ziyaretine ve avukat ziyaretine de çıkın. Tavrı-mız açık: Temsilcilerle görüşülme-den, haklarımız verilmeden, 27 Ara-lık 1988 Salı gününün yaşamına dö-nülmeden barikatları kaldırmayaca-ğız." Karşılıklı nabız aldık. Bizi bek-leyişe itip, yıldırıma ve barikatı ken-diliğinden açmaya zorlayacaklar. Çatışma barikatın nasıl kaldırılacağına odaklandı. Barikatı hiçbir görüşme yapmadan kendiliğinden kaldırırsak idare bize istediği statüyü dayatacak. Yok eğer barikatlar sürerse sıkışacak-lar. Sayım alamamaları, otorite boş-luğu açığa çıkacak. Bu durumda ya her şeyi göze alıp operasyon yapac-klar ya da anlaşma yolu arayacak-lar. Bu durumda statüyü belirleme ev-resi bize dönecek. Saat 18.30'a doğ-ru bir astsubay, yanında bir asker ge-lerek barikatın fotoğrafını çekiyor. Aradan 10 dakika geçiyor ve bu kez aynı işlem gardiyanlarca yapılıyor. Kendi durumlarını temize çıkarıp ope-rasyona alt yapı kurmak için bunlar kullanılabilir. Ayrıca onlar da karşı suç duyurusu atacağına geçmiş olabilirler. Bunlar bayatlamış taktikler." **5 Ocak 1989 Perşembe:** Mahkemeye götürülmüyoruz.

Gö-türülmeyişimizin nedenlerini mahke-meye telgrafla bildiriyoruz. Alt katlar-da talan devam ediyor. Asker ve gar-diyan kalabalığı, dolap, masa ve sıra-larla birlikte kitap vb. eşyalarımızı da alıp götürüyorlar. Hırsızlıkla suçluyo-ruz. Yüzleri bile kızarıyor. Artık ka-şarlanmışlar. Ekmek verilmiyor. Kan-tin yasak. Şeker tükendi. Birinci de sayı ile içiliyor. Yemeği iki öğün ve her öğün tek kaba düşürdük. Sabah tek kelime ile bal kabağından yapılmış re-zalet bir yemek yedik. Normal zaman-da üzerine para verseler kimse bir ka-şık bile yemez. Mide bulandırıcı bu ye-meği yemeyi günlerdir süren yanı aç-lığa borçluyuz.

Mahkemeden cezaevine gelen avu-katlardan İ.M ve E.K'la görüşmek üzere bir arkadaş gidiyor. Suç duyuru-su dilekçelerimizi vermek ve bom-balardan birinin kalıntısını göstermek üzere yanında götürüyor. Cezaevi idaresi mahkemeye çıkarılmayışımıza dair herhangi bir bilgi vermemiş. He-yet cezaevi idaresinin tavrına çok kız-mış. Mahkeme haftaya perşembeye atılmış. Akşamın sürprizi; yine kaba-k yemeği. Bu kez tatlı olsun diye süt ve portakal reçeli katmışlar. Bu da reza-

YAŞAM VE DİRENİŞ

let. İsmi "Barikat spesiyalite" koyduk.

6 Ocak 1989 Cuma:

Şeker tükenmişti, bugün birinci siğarası da bitti. Tek tük kıyıda köşede kalan siğaralar içiliyor. Sabah çorbası ekmezsiz. Akşam elde kalan son undan ekmek yapılacak. Saat 16.00, üç arkadaşın ismi okunuyor. Ziyaret! Bir saatte fazla görüşüp geldiler. Aileler savcılıktan özel izin almışlar. Aileler ekmek meselesini savcıyla tartıştıktan sonra ekmek verildi. Kantin için de sıkıştırmışlar ama idare oyallıyor.

7 Ocak 1989 Cumartesi:

Saat 11.00 'e doğru yüzbaşı ve müdür müdür cezaevini dolaşıyor. Cezaevinin durumu masaya yatırılıyor. Saat 18.00'e doğru cezaevi koridor ana kapıları kapandı. Cezaevi sessizliğe gömüldü. Ne asker, ne gardiyan; ortalıkta kimse yok. Operasyon kararı almış olabiliyor. Alarm veriliyor. 50 kişi ayakta. Daha sonra gelen gardiyanlardan nabız alıyoruz. Operasyon durumu en azından bu gece yok. Yaşam olağanlaşıyor.

8 Ocak 1989 Pazar:

Albay, savcı, müdürler ve genel müdür cezaevini dolaşıyor. Cezaevinin durumu masaya yatırılıyor. Saat 18.00'e doğru cezaevi koridor ana kapıları kapandı. Cezaevi sessizliğe gömüldü. Ne asker, ne gardiyan; ortalıkta kimse yok. Operasyon kararı almış olabiliyor. Alarm veriliyor. 50 kişi ayakta. Daha sonra gelen gardiyanlardan nabız alıyoruz. Operasyon durumu en azından bu gece yok. Yaşam olağanlaşıyor.

9 Ocak 1989 Pazartesi:

Cumhuriyet'te TAYAD'ın Sağmalcılar'da yaşanan vahşetle ilgili kamuoyuna açık çağrısı yer alıyor. Yerinde, zamanında yapılan bir çağrı. Hedefi buldu. Biz ziyarete de, avukata da, götürülürse mahkemeye de çıkacağız. Ama idare temsilcilerle görüşüp sorunlar çözülmeden barikatları açmayacağız. Hâlâ H, G, M ve L bloklardan sağlıklı haber alamıyoruz. Kantin yasağı kalktı.

10 Ocak 1989 Salı:

Avukat görüşüne çıkılıyor. Bazıları, hem de henüz barikat kurmamış olanlar da dahil, ziyarete, avukata çıkmamızı eleştiriyorlar. Mahkemeye çıkmamıza ambargo koymaya çalışıyorlar. Mahkemeye çıkma her siyasi hareketin kendi tasarrufudur. Genel karar çıkarılmaz. Ziyarete çıkmama ailelerin idare üzerinde baskısını artırma için, aileler zaten gerekeni yapıyor.

11 Ocak 1989 Çarşamba:

72 imzalı suç duyurusu dilekçesi işleme konmuş. Eyüp Savcılığından gelen doktor yaralı arkadaşlarımızı

muayene ediyor. Doktora da bir gaz bombası götürüldü. Sağlığımızı ilgilendirdiği halde bomba ile ilgili bir işlem yapmıyor. Açıkçası görevinden kaçıyor. Saat 17.00'ye doğru yüzbaşı barikata geldi. Son gelişmelerle ilgili nabız yoklama görevi yüzbaşının. Yüzbaşı havalandırmanın 4 saate indirildiğini ve bunun genel müdürden kaynaklandığını söylüyor. Alt katlar boşaltılacak, üst katlar 6'şar kişilik olacak. Diğer haklarımıza dokunulmayacak. Bu genel bir çerçeve. Ayrıntılara inildiğinde hak kaybına uğrayacağımızı anlamak güç değil. En önemlisi, temsilciliği kabul etmiyorlar. Anlaşılan görüşmelerde karşımıza genelge çıkartılacak. Mahkemeye temiz gidecek. Sakal traşı olunacak, su yeterse banyo yapılacak. 15 gündür ne banyo yapabildik, ne de sakal traşı olduk.

12 Ocak 1989 Perşembe:

Mahkemeye çıkarılmıyoruz. Gardiyan subay çağırıyoruz. Duymazdan geliyorlar. Aşağıdaki telgrafi çekerek mahkemeyi bilgilendiriyoruz: "12 Ocak '89 günkü duruşmaya yeterli asker yok gerekçesiyle getirilmedi. Tutuklulara bomba atmak, işkence yapmak için 2 bin askeri gönderenlerin bizleri mahkemeye getirebilecek asker bulamadıkları gerçeği yansıtmıyor... Bu keyfi yasadışı tutum karşısında mahkemenizin gerekeni yapacağına inanmak istiyoruz... Duruşmalara gelerek savunmamızı okumak istiyoruz." Saat 10.40'a doğru, cezaevi içinde insiyatifi elinde tutan, mahkemeye gitmemize engel olan binbaşı Halit Kaya'yı yakalıyoruz. Kaçamıyor. Sıkıştırıyoruz ve zorunlu tartışmaya giriyor. "Mahkemeye neden götürmüyorsunuz?", "Açın barikatı götürelim!", "Siz yargıç mısınız?", "Barikat kalkmadan götürmem!", "Siz kendinizi mahkeme yerine koyuyorsunuz. Zaten, geçen gün ailelerimize 'savunma değil bu, devlete karşı suç işliyorlar, ben suç işlemelerini önüyorum, ben olsam okutmam' demişsiniz. Siz kendinizi ne sanıyorsunuz? Yoksa tanrı mı?", "Barikatı kaldırın önce", "Neden açalım? Can güvenliğimiz yok. Bu barikatı biz kurmadık. Siz kurdurdunuz", "Açın barikatı. Can güvenliğimizi sağlarız. Söz veriyoruz!", "Biz o sözleri iyi biliyoruz. Size nasıl güvenelim? Albay da asker sözü vermişti. Sadece arama yapacaktı. Ama işkence yaptınız, bomba attınız", "Biz neden kurduralım? Ben

mi içeri gelip koydum?", "Tünel bulunana kadar her şey sakin. Tünel bulundu diye telaşlandınız. Biz aramaya karşı çıkmıyoruz. Alt katları da aramanız için boşalttık. Ama siz emir aldık diye bizle konuşmadınız bile, saldırdınız! Joplarla, kalaslarla, bombalarla saldırdınız. 8 bomba attınız", "Alt katları boşaltmadınız, zorluk çıkardınız", "Yalan söylüyorsunuz. Bizi dinleyin. Biz alt katları siz gelmeden aramanız için boşalttık. D Blok arama yapmanız için zorluk çıkarmadı. Bloğu kendileri boşalttılar. Ama siz saldırdınız. Haklarımızı gaspetmek istediniz. Bırakalım alt katları, üst kat koşullarına girenleri bile koşuştan çıkarıp dövdünüz. Bomba attınız. Can güvenliğimiz kalmamıştı. İntikam saldırısına başladınız. Biz 15 gündür her şeyden mahrumuz. Yemek alamıyoruz. Üç gün ekmek vermediniz", "Hayır, alt katları boşaltmadınız. Açın, verelim haklarınızı. Mahkemeye de götürelim. Normale dönün", "Açın kapıyı, biz gideriz mahkemeye", "Nasıl gidersiniz?!", "Siz açın, biz avukata, ziyarete nasıl gittikse öyle gideriz", "Bomba atmadık!", "Bomba elimizde, getirin bombayı! (Bomba gösteriliyor.)", "Tamam iki tane attık! Gaz bombası değil göz yaşartıcı...". "Alemdağ'da da gaz bombası atıldı, 2 tutuklu öldü. 8 tane attınız!", "Hayır, bomba değil. Göz yaşartıcı... Adam öldürmez. Askerlerimize vurdunuz", "Hayır askere vurmamak. Bizim 21 yaralımız var. Deftere kaydedildi. Biz askere vurmuyoruz. Asker düşmanımız değil. Askeri tanırız. Bugün üzerindeki çıkarsın, işçidir ya da köylüdür, ama senin astsubayın, 'vurun, vurun ulan itler' diye askerleri jopladı", "Tünel çıktı. Biz güvenlik almayacak mıydık? Tünel bir tarafla sizin oraya geliyor. Sizin de bu işte parmağınız var", "Haklarımızın sizin güvenliğinizle ne ilgisi var? Biz haklarımızı kazandık, lütfen verildi. (Yanındaki müdürü kastederek Özen, konuşsana, haklarımızı alırken biz tünel kazmayacağız diye mukavele mi yaptık? Haklarımızı gaspettiniz. Temsilcilerimizle görüşün, haklarımızı verin, barikatları kaldıralım, normale dönsün", "Temsilcilik, memsillik yok. Açın, her şey normale dönsün!", "Sen kimsin, bizi mahkemeye götürmezsin? Yargıç mısın, idam kararlarımızı sen mi vereceksin? Askerimiz yok diyorsun, operasyon için 2 bin askeri buraya yığmasını biliyorsun",

"Senle görüşüyorum ya... Sana konuşma hakkı verdim ya..." "Cezaevini sen mi yönetiyorsun? Bizi senin Evren'in 12 Eylül'e rağmen susturamadı. Dünya gelse bizi susturamaz. Susmamız için kellelerimiz isteniyor. Biz hiçbir zaman susmadık!", "Gerekirse biz de bildiğimizi yaparız!", "Bizim burada 4 cesedimiz var, gerekirse 4 ceset daha veriz. Bize bir şey olmaz. Sonuçta siz kaybedersiniz!", "Eh... (El kol hareketi yaparak binbaşı gidiyor) ".

L Blok'ta barikat 31 Aralık'ta kurulmuş. H'ta ise yeni kurulacak. Görüşler farklı. G ve M Blok kapıları kırıp koridora çıkacak. Akşama doğru avukatlar geliyor. Cezaevi idaresinin savunma hakkımızı engellediği için tutuklanmasını istemişler. Mahkeme kendisinden beklenmeyen bir kararla, buna atılmasa da cezaevi idaresi hakkın-da suç duyurusunda bulunmuş. Hay-ret! Savcı da katılmış. Cezaevi idare-ri iyice köşeye sıkıştı. Sorunu çöz-mekle karşı karşıya, daha ileri gidemez.

13 Ocak 1989 Cuma: Yeni gardiyanlar gelmeye başladı. Barikatları gezerken şaşkınlık. Sayım alınmayışının, barikatlarla ayrılan iki- li yönetimin olduğu bir cezaevine ilk az tanık olmanın şaşkınlığı bu. Devlet otoritesinin işlemediği, barikatlar arkasında, kendi örgütlülüğü içinde bir yaşamın olduğu kaç cezaevi var acaba? Saat 11.50'de aileleri savcıdan özel izin alanlar görüşe çıkıyor-yor. Saat 16.00'da görüş bitti. Saat 6.30'da temsilciler çağrıldı. Temsilik memsillik yok diyenler sorun-ların temsilcilerle görüşmeden çözülemeyeceğini nihayet anladılar. 13.30'a doğru temsilcimiz geliyor. Genel müdür genelgenin uygulan-masını istemiş. Idarenin sunduğu an-laşma platformu genelgenin izlerini ta-şıyor. Havalandırma 4 saat olacak. ara bölme kapısı, sahanlık kapatıla-rak ocaklar toplanacak. Tüp, yemek pişirmek için hücreye konulacak. Ay-nca demir çatal, kaşık, tabaklar, do-laplar, tahta masa, sıra ve dolaplar toplanacak, yerine plastikleri verile-cek. Alt katlar boşaltılacak. Üst kat koşu-şlar 6 kişi olacak. M ve G Blok'taki hücreler de kullanılacak. Bu durumda kapasite 410 oluyor. Koşu-ş kapıları, tam anlaşılmasa da, TV'nin kapanmasına kadar açık kalacak. Son günlük AG'de kazanılmış haklar-dan geri gitmeyiz. Bizim pazarlık plat-

formumuz da bu. Sonuçta toplantı, karşılıklı yoklama ve görüş alış veriş dışında hiçbir konu kesinlik kazanıp çözülmeyen bitirilmiş. Düşüm pazar tesisi ve sonrası çözülecek. Ziyarete, avukata, mahkemeye, revire çıkma ve kantin alma genel karar haline geliyor.

16 Ocak 1989 Pazartesi: Temsilcilerin çağrılmasını bekliyoruz. Öğleden sonra savcılık iki yönde açılan soruşturmalar için ifade alıyor. Bir yandan isyan iddiasıyla ifade ve rirken diğer yandan saldırıya uğramış taraf olarak ifade veriyoruz. Bomba kalıntısı savcıya veriliyor ve 8 bomba atıldığı tutanağa yazılıyor. Isyan etmeyi, kapı ve pencereleri kırmayı, barikat oluşturmaya kabul etmiyoruz. Isyan etmedik! Bizi barikata zorlayan idarenin can güvenliğini tehdit eden saldırı politikasıdır.

17 Ocak 1989 Sah: Isyan soruşturmasına karşı tavrı alıyoruz. Savcıyı sıkıştırıyoruz. Olaydan bihaber. "Siz nerede neyi kıldığımızı iddia ediyorsunuz? Keşif yaptınız mı? Idare 20 gündür koşu-şlara giremiyor, sayım bile alamıyor, idarenin yalanı çok açık. Birbuçuk ay önce tahliye olmuş Erol Altınay isimli tutukluya da soruşturma açtırmış. Saat 14.30'da temsilcimizi görüşmeye çağırıyorlar. Görüşmede albay da var. Anlaşılammış. Sonuç için çarşamba belirleniyor. Sorunun çözümü iki nokta üzerinde yoğunlaştı: Havalandırma, alt katların boşaltılması ve sahanlık. Albay üstü kapalı tehdit savurmuş. Anlaşılammaz ve barikatlar kaldırılmazsa operasyondan başka yolun kalmadığını belirtmiş. Kartal Maltepe Cezaevi'nin yakında açılacağı da söz konusu olmuş. Buranın da güvenlik büyü-şü bozuldu. Mahkemeye verdiğimiz dilekçede söylediklerimiz gibi: "Eğer bir gece yarısı tutsaklar yataklarından, kaldırılıp operasyonlarla kentten kente taşınıyor, cezaevleri alt üst ediliyorsa ve tüm bu operasyonlara karşı yarısı açlık grevlerinde geçen 68 gün dolmadan Sağmalcılar Cezaevi'nde bir tünel bulunuyorsa, oligarşinin baskı, işkence ve hak gaspı temelinde yürüttüğü cezaevleri politikası iflas etmiş demektir?

18 Ocak 1989 Çarşamba: Temsilciler blokları dolaşıyor. İda re ile görüşmeleri anlatıp siyaset temsilcilerinin düşüncelerini alıyorlar. Anlaşmak için ortak bir platform oluşturmaya çalışıyorlar. 18.00'e doğru temsilcimiz barikata uğruyor. Sahanlık

sorununun çözülmeyişini, görüşmenin bittiğini, birazdan sayım alacaklarını söylediklerini söylüyor. Bu operasyon yapacağız demekten başka bir şey değil. Hava bir anda elektrikleşti. ALARM! Herkes görevinin başında. Temsilcimiz geliyor. İdare görüşmemiş. 'Sayım alacağız' demişler. Ya blöf yapıyorlar ya da yukardan emir geldi; operasyon yapabilirler.

19 Ocak 1989 Perşembe: Binbaşının asker sözünün ne olduğu anlaşıldı! Mahkemeye yine götürülmedi. İlginç bir çelişki. Toplu da veya götürülmezken alay edercesine bazı arkadaşları Sultanahmet Adliyesi'ne götürceklerini söylüyorlar. İda renin keyfi tutumunu anlatan bir telgrafı daha mahkemeye çekiyoruz.

Mahkeme haftaya perşembeye. Heyet bu kez idareyi Adalet Bakanlığı'na ve Birinci Ordu Komutanlığı'na şikâyet etme kararı almış, suç duyurusunda bulunmuş. Pazarlık sahanlık üzerinde sürdürülüyor. Bugün saat 23.00'te ya da yarın sabah iş kesilecek.

Saat 23.00'ü geçti, çözüm yarına kaldı. İdare, daha doğrusu albay sahanlığın alt kata inen kısmının kapatılmadan sahanlığın açılmasına karşı. Tersine, biz 15 günde buranın yapılacak olmasına rağmen açılmasını istiyoruz.

20 Ocak 1989 Cuma: Saat 10.40. "Barikatlar kaldırıl-sın!" haberini temsilcimiz getirir getirmez, barikatları parça parça söküp yerlerine monte ediyoruz. İkinci bir haber; birazdan sayım alınacak. Pantartımızı kaldırıp saklıyoruz. Barikat-ta bıraktığımız en son kapıyı da çıkartıp monte ettikten sonra barikati açıyoruz. Öyle bir görünüm ortaya çıkıyor ki, kimse 21 gündür burada barikatlar olduğuna, gözleriyle görmediyse inanamaz.

21 günlük barikatlarımızla can güvenliğini koruduk. Haklarımızı geri aldık. Bundan sonra havalandırmanın 4 saat olmasını kabullenmeyeceğiz ve bu hakkımızın takipçisi olacağız.

Bir savaş alanı görünümünde olan koridor iki saatte temizlendi. Ertesi gün ise kırık kapılar vb. dışında bloğumuzu yaşanır hale getirdik. Cezaevinde kısa süreli kalacağımız belli ama hiçbir şeyi yarım bırakmıyoruz. Bugün Maltepe ya da bir başka cezaevine sevk olmaya hazır ama hiç buradan gitmeyecek gibi yaşamımızı sürdürüyoruz.

ÖMER AYDOĞMUŞ
(1953-13 Şubat 1981)
12 Eylül sonrasında İzmir'in
işkence tezgahlarında yitirdik.
Yine saflarımızda, yine
mücadelemizdesin.

CEMAL ÖZDEMİR
(1956-26 Şubat 1983)
Cezaevlerindeki onurlu
direnişin bedelini yaşamıyla
ödeyenlerdendi. Cezaevi
koşullarında yakalandığı
amansız hastalığın tedavisi
bilinçli olarak geciktirilince,
arkadaşımızı kaybettik. Ama
saflarımızdan asla!..

CEMAL EREK
(... ,29 Şubat 1980)
İstanbul Levent'te bir
muhabirin ihbarı sonucu çıkan
 çatışmada kahpe kurşunlara
hedef oldu. Kısacık yaşamının
onurunu yaşamımıza kattık.

MEHMET MARAŞ
(... , 1 Şubat 1980)
Faşistlerin İnebolu Halkevi'ne attığı
bomba Mehmet'i
aramızdan ayırdı.
Düşüncelerinin yarattığı
değerlerle yaşamı güzelleştiren
arkadaşımızın amaçları bizim
de amacımızdır.

ALİ HÜSEYİN AVCI
(... , 14 Şubat 1984)
Yılgınlığın kol gezdiği bir
ortamda, inanç ve kararlılığın
en güzel örneğini verdi.
Yaşamını adadığı
düşüncelerine olan bağlılığı
onurumuz oldu.

MUSA ÖZNUR
(... , Ocak 1980)
Biz seni yitirmedik ki...
Yüreğimiz sensiz atmadı,
bilincimiz sensiz üretmedi;
yaşamın yaşamımızlaydı.

ONURLARI ONURUMUZDUR AİLELERİ VE DEVRİMCİ ARKADAŞLARI

DUYURU

Geçen sayımızda, düzenlemeye çalıştığımız "ŞEHİTLER ALBÜMÜ" için okurlarımızı yardımcı olmaya çağırmıştık. Bu çağrımıza birçok yanıt geldi; ancak gelen bilgiler arasında fotoğraf yoktu. Okurlarımızdan özellikle fotoğraflar olmak üzere isim ve gerekli bilgileri içeren materyalleri göndermelerini yine liyoruz.

DÜZELTME

* Geçen sayımızda yer alan ölüm ilanları sayfamızda, Elazığ'da öldürülen Nurettin Güler bir yanlışlık sonucu Gültepe'de öldürüldü diye verildi. Düzeltir, özür dileriz.

*20. sayımızda, "Barbudolar ve Küba Devrimi" başlıklı yazımızda, bir dizgi hatası sonucu, Mancada Kışlası baskınının "Granma Çıkarması" sonrası gerçekleştiği gibi bir anlam çıkmaktadır. Moncada Kışlası baskını Temmuz 1953'de, "Granma Çıkarması" ise 1956'da olmuştur. Düzeltir, özür dileriz.

*Dergimizin 20. sayısında yer alan "Kimleri Asarak öldürelim! Kimleri Asmadan öldürelim?" yazısında, asılarak idam edilen beş yurtseverden Ali Aktaş'ın adı dizgi hatası yüzünden çıkmamıştır. Düzeltir, özür dileriz.

**BASKI VE ISKENCELER ÇARE DEĞİL
DEVRİMCI MÜCADELE YÜKSELİYOR!..**